

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Wadoviana"

**Lokalna Strategia
Rozwoju dla obszaru
LGD "Wadoviana"
na lata 2023-2027**

WSTĘP	5
Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	7
I.1 Nazwa LGD i forma prawna	7
I.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa	7
I.3 Ogólny opis struktury LGD.....	9
I.4 Ogólna informacja o składzie organu	10
I.5 Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	11
I.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD.....	11
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	12
II.1 Opis obszaru	12
II.2 Mapa obszaru.....	13
II.3 Wyróżniające cechy i czynniki obszaru.....	14
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR.....	17
III.1. Etap tworzenia strategii	17
III.2. Współpraca z lokalną społecznością na etapie wdrażania LSR	23
III.3. Wzmocnienie partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR.....	25
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR	25
IV.1 Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenna.....	25
IV.1.1 Zagospodarowanie przestrzenne i układ osadniczy	25
IV.1.2 Demografia i pomoc społeczna	31
IV.1.3 Edukacja.....	33
IV.1.4 Gospodarka i przedsiębiorczość.....	35
IV.1.5 Rynek pracy	39
IV.1.6 Działalność sektora społecznego	41
IV.1.7 Kultura i turystyka	42
IV.1.8 Charakterystyka obszarów wiejskich.....	46
IV.1.9 Rolnictwo i rynek rolny	49
IV.1.10 Finanse samorządowe	50
IV.2 Zasady zrównoważenia środowiskowego	54
IV.3 Analiza SWOT	54
IV.4 Grupy docelowe szczególnie istotne dla realizacji LSR	59
IV.5 Inne obszary tematyczne istotne z punktu widzenia realizacji LSR	60
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia.....	61
Rozdział VI Cele i wskaźniki.....	68
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	77
VII.1 Charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno- instytucjonalnych	77
VII.2 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru	78
VII.3 Informacja o realizacji projektów grantowych i/lub operacji własnych	80

Rozdział VIII Plan działania.....	82
Rozdział IX Plan finansowy LSR.....	82
Rozdział X Monitoring i ewaluacja.....	82
Wykaz wykorzystanej literatury	85
Załączniki do LSR.....	86
Załącznik nr 1 Cele i przedsięwzięcia.....	86
Załącznik nr 2 Plan działania.....	89
Załącznik nr 3 Budżet LSR.....	92
Załącznik nr 4 Plan wykorzystania budżetu LSR	93

WSTĘP

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru LGD "Wadoviana" na lata 2023-2027 została opracowana zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami lokalnej społeczności z zapewnieniem oddolnego charakteru tworzenia LSR, tj. aktywnego udziału przedstawicieli różnych grup społecznych, na wszystkich etapach procesu strategicznego, nie tylko w okresie projektowania celów i określania wizji. Efektem tego procesu jest powstanie wielofunduszowej strategii. Przygotowany dokument obejmuje poniżej wymienione fundusze:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Europejski Fundusz Społeczny Plus
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Metodyka opracowania strategii

Rodzaj czynności	Opis
Analiza desk research 	Pierwszym etapem powstawania Strategii była analiza danych wtórnych tzw. zastanych. Analizie poddane zostały dostępne dokumenty diagnostyczne i planistyczne w wymiarze lokalnym i regionalnym, ogólnodostępnych opracowań, ekspertyz, oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin należących do obszaru LGD. Analizowano także dostępne zbiory danych statystycznych, które gromadzą: Bank Danych Lokalnych GUS, Urzędy Miejskie i inne instytucje. Właściwa analiza desk research została przeprowadzona po wyselekcjonowaniu wiarygodnych, przydatnych z punktu widzenia strategii oraz rzetelnych informacji. Tego typu analiza stanowiła podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego obszaru.
Badania ilościowe 	Badanie zostało przeprowadzone wśród mieszkańców w formie ankiety internetowej udostępnionej na stronie Stowarzyszenia: http://wadoviana.pl/-Ankieta-oraz-Fiszka-projektowa-1218.html Badanie trwało do 31.12.2022 r., łącznie wzięło w nim udział 120 respondentów. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców o obecnej sytuacji na obszarze LSR oraz o zauważanych problemach i zadaniach rozwojowych. Mieszkańcy mieli również możliwość wskazania mocnych i słabych stron obszaru.
Badania jakościowe 	Celem przeprowadzania badań jakościowych jest zebranie pogłębionych informacji na temat kondycji obszaru oraz zachodzących procesów. Na potrzeby strategii przeprowadzono warsztaty, które były moderowane przez ekspertów SWIG DELTA. PARTNER. Miały one na celu szczegółowe rozpoznanie potrzeb, oczekiwań i możliwości odnoszących się do rozwoju lokalnego oraz nadanie poszczególnym zakresom działania określonych priorytetów (hierarchia potrzeb i celów). Spotkania odbyły się: <ul style="list-style-type: none"> – 26.07.2022r. 15:00-18:00 Wadowice – 27.07.2022r. 15:00-18:00 Andrychów – 04.10.2022r. 14:00-17:00 Andrychów – 05.10.2022r. 14:00-17:00 Wadowice
Analiza SWOT	Dzięki diagnozie jesteśmy w stanie zidentyfikować poszczególne elementy, które mogą przyczynić się i być wykorzystane do rozwoju obszaru LGD (mocne strony i szanse) albo stanowić mogą barierę i ograniczenia rozwojowe (słabe strony i zagrożenia). Analiza SWOT polega na usystematyzowaniu faktów, danych i informacji pozyskanych na potrzeby

diagnozy oraz uzyskanych dzięki przeprowadzonym wcześniej badaniom. Zdiagnozowane potencjały jak również możliwe zagrożenia i ograniczenia traktowane są jako punkt wyjścia do sformułowania celów i kierunków rozwoju.

Sformułowanie celów

Wnioski, które wyciągnięte zostały na pierwszym etapie prac, stały się bazą do formułowania celów strategicznych oraz zaplanowania kierunków działań. Stanowią one odpowiedź na zidentyfikowane na etapie diagnostycznym problemy oraz są szansą na lepsze wykorzystanie potencjałów LGD.

Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji strategii, monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Zaplanowanie wspomnianych działań, ma na celu zapewnienie ciągłości i efektywności oraz podnoszenia jakości działań, zaplanowanych do realizacji. Oprócz tego strategia określa ramy finansowe i źródła finansowania, które ułatwiają ocenę możliwości jej realizacji.

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

I.1 Nazwa LGD i forma prawna.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wadoviana”

Status prawny: Stowarzyszenie działające na podstawie następujących przepisów prawa:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021)
- Ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. 2023 poz. 412)
- Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261.),
- Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U.2022.943 t.j. akt obowiązujący, wersja od: 15 marca 2023 r.),
- Statutu Lokalnej Grupy Działania.

Data i numer wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego: 24 listopada 2008, nr 0000318191

I.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wadoviana” utworzone zostało w 2008 roku z oddolnej inicjatywy mieszkańców gminy Wadowice w celu rozwoju lokalnego obszaru gminy. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym 24 listopada 2008 roku. W dniu 27 lipca 2009 roku LGD zawarło umowę ramową z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach osi 4 – LEADER z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W lipcu 2012 roku w wyniku konsultacji społecznych do LGD „Wadoviana” przystąpiła Gmina Andrychów.

W ramach Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020 wskazano dwa cele główne. Jako pierwszy cel ogólny strategii określono wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR, w tym przede wszystkim sektora turystyki lub rekreacji. Drugi cel ogólny objął natomiast przedsięwzięcia z zakresu podniesienia jakości życia w oparciu o walory turystyczne lub kapitał społeczny. LGD dysponowała łącznie kwotą 2 513 000,00 euro. Na moment opracowania niniejszej strategii poziom finansowy realizacji umów wynosi 2 449 254,00 euro, pozostało do wykonania – 63 746,00 euro. Poniżej szczegółowo wskazano poziom realizacji założeń strategii na lata 2014-2020.

OBSZARY TEMATYCZNE	DO DYSPOZYCJI EURO	REALIZACJA UMÓW EURO	DO WYKONANIA EURO
P 1.1.1 Zakładanie nowych mikro i małych przedsiębiorstw	370 727,00	370 018,00	709,00
P 1.1.2 Rozwój mikro i małych przedsiębiorstw	997 734,00	934 867,00	62 867,00
P 1.2.1 Wprowadzanie do przedsiębiorstw innowacyjnych rozwiązań poprzez inwestycje i/lub szkolenia	31 109,00	31 109,00	0,00
P 1.1.3 Rozwój produktów lokalnych	33 923,11	33 923,11	0,00

P.2.1.1 Tworzenie i/lub rozwój niekomercyjnej i ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej lub kulturalnej, w tym wykorzystującej innowacyjne rozwiązania	793 067,00	793 067,00	0,00
P.2.1.2 Renowacja i/lub restauracja obiektów zabytkowych i ich otoczenia, w tym z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań	196 470,00	196 470,00	0,00
P.2.1.3 Promocja dziedzictwa lokalnego lub obszaru LSR	49 177,89	49 177,89	0,00
P.2.1.4 Wspieranie współpracy w zakresie świadczenia usług turystycznych	10 763,00	10 593,00	170,00
P.2.2.1 Realizacja działań aktywizujących społeczność lokalną, w tym grupy defaworyzowane	18 833,00	18 833,00	0,00
P.2.2.2 Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony środowiska i/lub przeciwdziałaniu negatywnym zmianom klimatu	11 196,00	11 196,00	0,00
RAZEM EURO	2 513 000,00	2 449 254,00	63 746,00

W ramach projektów współpracy LGD „Wadoviana” zrealizowała:

- „Kulinarne Unikaty Chałup - Nowością Inspiracją Atrakcją”. Podstawą działań były wizyty studyjne oraz utworzenie i oznakowanie „Szlaku Kulinarne” pod nazwą „Kulinarne Dziedzictwo Kulturowe”.
- „Geograficzne Elementy oraz Turystyczne Regiony Odkrywamy (z) Pasją GEO-TROP”. Celem projektu było zachowanie dziedzictwa lokalnego, wzrost turystyki oraz wypromowanie obszarów objętych LSR na obszarze 3 współpracujących LGD poprzez stworzenie ścieżek geocachingowych, wydanie mini przewodnika oraz zorganizowanie imprez.
- „Rowerowe podróże od Podbabiogórza poprzez Wadovianę, Dolinę Karpia do Doliny Soły”. W ramach projektu – etapu I do użytku oddano 36 punktów dla rowerzystów, opracowano i wydano po 1000 szt. map w formacie B1 dla każdego obszaru działania z zaznaczonymi "Miejscami Przyjaznymi Rowerzystom" utworzonymi w ramach projektu oraz po 1000 szt. map w formacie A4 dla każdego obszaru działania z zaznaczonymi szlakami rowerowymi, ścieżkami przyrodniczymi, szlakami turystycznymi. W etapie II w trakcie budowy jest 5 punktów, w tym 2 altany i 3 pumptrucki - LGD "Dolina Soły".

LGD „Wadoviana” starała się także o pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych z zewnętrznych źródeł i tym samym ma na swoim koncie kilka działań realizowanych poza RLKS. W tym kontekście można przywołać m.in. piknik strażacki pt. – „150 lat historii pożarnictwa na ziemi wadowickiej”, który odbył się w 2017 roku i został zorganizowany dzięki dofinansowaniu z FIO Małopolska Lokalnie, Gminy Miejskiej Kraków oraz Województwa Małopolskiego. Spośród innych działań można wskazać wizytę studyjną LGD „Dolina Soły” i „Dolina Karpia”, która odbyła się 30 sierpnia 2018 roku na obszarze „Wadoviany” w ramach projektu „Wykorzystywanie zasobów lokalnych szansą na rozwój Małopolski Zachodniej” (finansowanego ze środków Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2014-2020), a także organizowaną corocznie ze środków gminy Wadowice „Biesiadę Wadowicką” (wydarzenie upamiętniające rocznicę urodzin Jana Pawła II z degustacją potraw przygotowanych przez Panie z Kół Gospodyń Wiejskich) i cykl letnich koncertów „Muzyczne Wadowice” (wydarzenie organizowane corocznie (po 3 koncerty w roku) z udziałem różnorodnych artystów tj. zespoły, orkiestry dęte, muzycy i wokaliści) finansowanych ze środków Województwa Małopolskiego. Stowarzyszenie LGD „Wadoviana” podejmuje także szereg działań wspierających akcje charytatywne na obszarze, włączając się bezpośrednio w ich realizowanie albo podejmuje samodzielnie inicjatywy (np. akcja szycia maskotek dla dzieci z niepełnosprawnością oraz akcja szycia maseczek

w okresie wybuchu epidemii Covid-19, do której zaproszono Koła Gospodyń Wiejskich i w ten sposób uszyto ok. 5 tysięcy sztuk maseczek, które przekazano do szpitali, domów pomocy społecznej i mieszkańców obszaru LGD „Wadoviana”).

Ponadto należy także wymienić przedsięwzięcia:

- „Polityki publiczne europejskiej jakości”, Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych, 2017. Projekt obejmował wyjazd studyjny do Włoch w celu zwiększenia kompetencji oraz jakości i efektywności działania pracowników organizacji pozarządowych oraz wymianę doświadczeń pomiędzy partnerami międzynarodowymi.
- „Rusz się”- FIO Małopolska lokalnie 2016r. Przedsięwzięcie miało na celu zapoznanie 20-osobowej grupy uczestników z zanikającym rzemiosłem poprzez udział w warsztatach haftu i szycia na maszynie.
- „Uwolnij swój potencjał – uruchom przestrzeń, Unlock your potential – activate space” Centrum Doradztwa Strategicznego, 2018. Projekt obejmował wyjazd studyjny do Chorwacji w celu poprawy efektywności zarządzania przestrzeniami publicznymi o kluczowym znaczeniu lokalnym poprzez wzmocnienie kompetencji organizacji pozarządowych.
- „Święto plonów” – organizacja dożynek gminnych - Zadanie Publiczne Gminy Wadowice, 2021.
- „Stoły świąteczne” - Organizacja wydarzenia z degustacją potraw przygotowanych przez KGW. Zadanie Publiczne Gminy Wadowice, 2022.

I.3 Ogólny opis struktury LGD

W LGD funkcjonują następujące organy:

- Walne Zebranie Członków,
- Zarząd,
- Rada,
- Komisja Rewizyjna.

Struktura członków Stowarzyszenia zmienia się w sposób dynamiczny w zasadzie od początku jego istnienia, co jest charakterystyczne dla tego typu organizacji, które stanowią swoisty „żywy organizm”. LGD jest organizacją, która cieszy się stale rosnącym zaufaniem społecznym, dlatego nie dziwi fakt, iż w miarę upływu czasu coraz więcej osób i podmiotów wyraża chęć członkostwa w Stowarzyszeniu.

Skład LGD jest różnorodny i reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Wśród jej członków znajdziemy reprezentantów grup kluczowych z punktu widzenia realizacji LSR. Najliczniej reprezentowany w Stowarzyszeniu LGD „Wadoviana” jest sektor społeczny. Wśród reprezentantów sektora społecznego można wymienić różnego rodzaju stowarzyszenia, fundacje, ale również grupy nieformalne, których przedstawicielami w LGD są osoby fizyczne. Reprezentantami sektora społecznego są również sołtysi i członkowie rad sołectkich wsi znajdujących się na terenie LGD. Procentowy udział reprezentantów sektora społecznego w ogólnej liczbie członków LGD na przestrzeni poprzednich lat wahał się na poziomie ok. 50-65 %. Na dzień 31 maja 2023 roku sektor społeczny w Stowarzyszeniu LGD „Wadoviana” reprezentuje 41 członków. Osoby te, organizacje i grupy nieformalne przez nie reprezentowane zajmują się różnego rodzaju działalnością społeczną m.in.:

- pomocą i aktywizacją społeczności lokalnej, w tym również osób z niepełnosprawnościami lub wykluczonych,
- rozwojem gmin i poszczególnych miejscowości lub sołectw wchodzących w skład LGD,
- rozwojem sportowym społeczności lokalnej.
- pomocą dla ludzi znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej lub materialnej, których dotyczy problem alkoholowy
- aktywizowaniem i integrowaniem środowiska lokalnego w celu poprawy jakości życia i rozwoju sołectwa
- zapobieganiem pożarom oraz współdziałaniem w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami
- inicjowaniem i wspieraniem nowatorskich rozwiązań w różnorodnych dziedzinach życia społecznego

Drugim, co do ilości reprezentantów w Stowarzyszeniu, jest sektor gospodarczy, którego przedstawiciele stanowią ok. 25-35% ogółu członków LGD. Wśród reprezentantów sektora gospodarczego wymienić można osoby fizyczne

prowadzące jednoosobowe działalności gospodarcze, spółki osobowe i kapitałowe, lub stosując inną kategorię podziału- przedsiębiorstwa mikro, małe oraz średnie. Na dzień 31 maja 2023 roku sektor gospodarczy w Stowarzyszeniu LGD „Wadoviana” reprezentuje 22 członków. Prowadzone lub reprezentowane przez nich przedsiębiorstwa z branż m.in. turystycznej, gastronomicznej, budowlanej, obuwniczej, produkcyjnej, usługowej.

Najmniej liczną, ale nie najmniej ważną, jest grupa reprezentantów sektora publicznego, w skład której wchodzi jednostki samorządów terytorialnych- gminy, oraz ich jednostki organizacyjne. Procentowy udział przedstawicieli sektora publicznego w ogólnej liczbie członków LGD na przestrzeni ostatnich lat wahał się na poziomie 5-15%. Obecnie sektor publiczny jest reprezentowany przez 10 podmiotów, do których zaliczamy oczywiście obie gminy wchodzące w skład LGD, a także ich jednostki organizacyjne zajmujące się kulturą, nauką itp.

I.4 Ogólna informacja o składzie organu

Podejmując starania, aby każda grupa społeczna była reprezentowana w LGD, Stowarzyszenie zapewniło, że w organie podejmującym decyzje, oceniającym i wybierającym operacje (Rada LGD), żadna konkretna grupa interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu. Członkowie LGD w trakcie wyboru osób wchodzących w skład Rady LGD, zwrócili uwagę by znaleźli się wśród nich reprezentanci grup szczególnie ważnych z punktu widzenia realizacji LSR, grup docelowych realizowanych w ramach LSR przedsięwzięć- w tym m.in. reprezentanci sektora gospodarczego oraz grup społecznych objętych szczególnym wsparciem w ramach interwencji. Liczebność Rady jest ustalana przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. W skład Rady może wchodzić od 10 do 15 członków wybranych spośród członków zwyczajnych Stowarzyszenia. Rada składa się z przedstawicieli każdej z lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego przy czym żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji.

Rada może liczyć od 10 do 15 członków, wśród których znajdują się przedstawiciele:

- sektora publicznego
- sektora gospodarczego
- sektora społecznego

Charakterystyka składu rady:

- przedstawiciele seniorów,
- przedstawiciele OSP,
- przedstawiciel KGW,

Zarząd

Do reprezentowania LGD upoważniony jest każdy członek zarządu. Do zaciągania zobowiązań majątkowych upoważnieni są dwuosobowo Prezes z jednym Członkiem Zarządu łącznie, a w uzasadnionych przypadkach Wiceprezes z jednym Członkiem Zarządu łącznie. Świadczenie woli w imieniu Stowarzyszenia składają łącznie Prezes z jednym Członkiem Zarządu. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym w obecności przynajmniej połowy składu Zarządu, w tym Prezesa lub Wiceprezesa. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos Prezesa Zarządu, a w przypadku jego nieobecności - głos Wiceprezesa.

Zarząd LGD może składać się z 4 do 7 osób, Zarząd wybiera ze swego grona Prezesa i 2 Wiceprezesów, członkowie Zarządu mogą także pełnić funkcję jednocześnie Skarbnika albo Sekretarza. W skład Zarządu wchodzi przedstawiciele publicznych i prywatnych lokalnych interesów społeczno-gospodarczych i w których żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji zgodnie z art. 31 rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

I.5 Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Ocena i wybór wniosków o dofinansowanie leży wyłącznie w gestii Rady LGD, której członkowie są wyłaniany przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia LGD „Wadoviana”. W celu oceny i selekcji wniosków Rada LGD postępować będzie ściśle według przyjętych procedur:

- Wytycznych podstawowych w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.
- Wytycznych szczegółowych w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR,
- Wytyczne określające sposób przyznawania wsparcia w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027”.

LGD planuje realizować cele określone w LSR poprzez przeprowadzanie naborów tematycznych, aby maksymalizować ich efektywność. Wszystkie dokumenty, które są istotne dla wnioskodawcy, będą publikowane. Kryteria oceny wniosków wraz z kartami oceny będą częścią pakietu konkursowego, co pozwoli wnioskodawcom ubiegającym się o pomoc w ramach określonego naboru zrozumieć, na podstawie jakich kryteriów wnioski będą oceniane. Wszystkie procedury dotyczące oceny i wyboru wniosków będą na bieżąco publikowane na stronie internetowej LGD.

I.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostaną rozwiązania formalno-prawne, w oparciu o które funkcjonuje LGD. W poniższej tabeli umieszczone zostały wewnętrzne dokumenty regulujące kluczowe aspekty działalności LGD, m.in. takie jak określenie organów Stowarzyszenia i ich kompetencji, procedurę oceny i wyboru operacji, czy funkcjonowanie Biura LGD. W tabeli wyszczególniono również sposób uchwalania i zmiany poszczególnych dokumentów.

Dokumenty wewnętrzne regulujące funkcjonowanie Stowarzyszenia LGD „Wadoviana”.

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie	Sposób uchwalania i zmieniania
1.	Statut Stowarzyszenia LGD „Wadoviana”	<p>Uregulowania wymagane przez ustawę prawo o stowarzyszeniach oraz ustawę o rozwoju lokalnym, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przepisy prawa na podstawie których działa stowarzyszenie, - określenie nazwy stowarzyszenia, - teren działania, - cele i sposoby ich realizacji, - sposób nabywania i utraty członkostwa, - określenie władz stowarzyszenia w tym organu decydującego o wyborze operacji do dofinansowania oraz wysokości dofinansowania (Rady LGD)- tryb ich wyboru, uzupełniania składu i kompetencje, - uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków organu decyzyjnego (w tym przesłanki wyłączenia członka organu decyzyjnego z oceny operacji) - sposób reprezentowania stowarzyszenia i zaciągania zobowiązań majątkowych, - sposób powstawania majątku LGD, - zasady dokonywania zmian statutu i sposób rozwiązania stowarzyszenia, - wskazanie organu nadzoru – właściwego Marszałka Województwa, 	Uchwałą Walnego Zebrania Członków LGD
2.	Regulamin Rady LGD	<ul style="list-style-type: none"> - zasady zachowania parytetu w trakcie oceny i wyboru operacji, - szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń w tym sposób informowania członków Rady o posiedzeniach, 	Uchwałą Walnego Zebrania Członków LGD

		<ul style="list-style-type: none"> - szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji - sposób wyłączenia członka organu decyzyjnego z oceny operacji, - zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, itp.), - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów, itp.) - zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, 	
3.	Regulamin Biura LGD	<ul style="list-style-type: none"> - zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, - uprawnienia kierownika biura, - szczegółowy podział obowiązków pracowników Biura, - zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, - opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa. 	Uchwałą Zarządu LGD

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

II.1 Opis obszaru

Obszar Lokalnej Grupy Działania „Wadoviana” obejmuje swym zasięgiem dwie gminy województwa małopolskiego: Wadowice i Andrychów. Teren ten jest tożsamy z podziałem administracyjnym i obejmuje cały obszar gminy miejsko-wiejskiej Wadowice wraz z miastem Wadowice oraz obszar gminy miejsko-wiejskiej Andrychów wraz z miastem Andrychów. Łączna liczba mieszkańców obszaru LGD „Wadoviana” wynosi 79 907.

Obszar działania LGD „Wadoviana”	Liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2020)	Powierzchnia (ha) (stan na dzień 31.12.2020)
Gmina Miejsko-Wiejska Wadowice, w tym:	37 207	11 283
➤ Miasto Wadowice	➤ 17 967	➤ 1 054
➤ Obszar wiejski	➤ 19 240	➤ 10 229
Gmina Miejsko-Wiejska Andrychów, w tym:	42 700	10 039
➤ Miasto Andrychów	➤ 19 293	➤ 1 033
➤ Obszar wiejski	➤ 23 407	➤ 9 006
SUMA	79 907	21 322

Spójność przestrzenna obejmuje obszar dwóch gmin (Wadowice i Andrychów). Gminy te graniczą ze sobą, obie należą administracyjnie do powiatu wadowickiego.

Przestrzeń na której położona jest gmina Wadowice i gmina Andrychów usytuowana jest w centralnej oraz zachodniej części powiatu wadowickiego. Bezpośrednio graniczy z gminami:

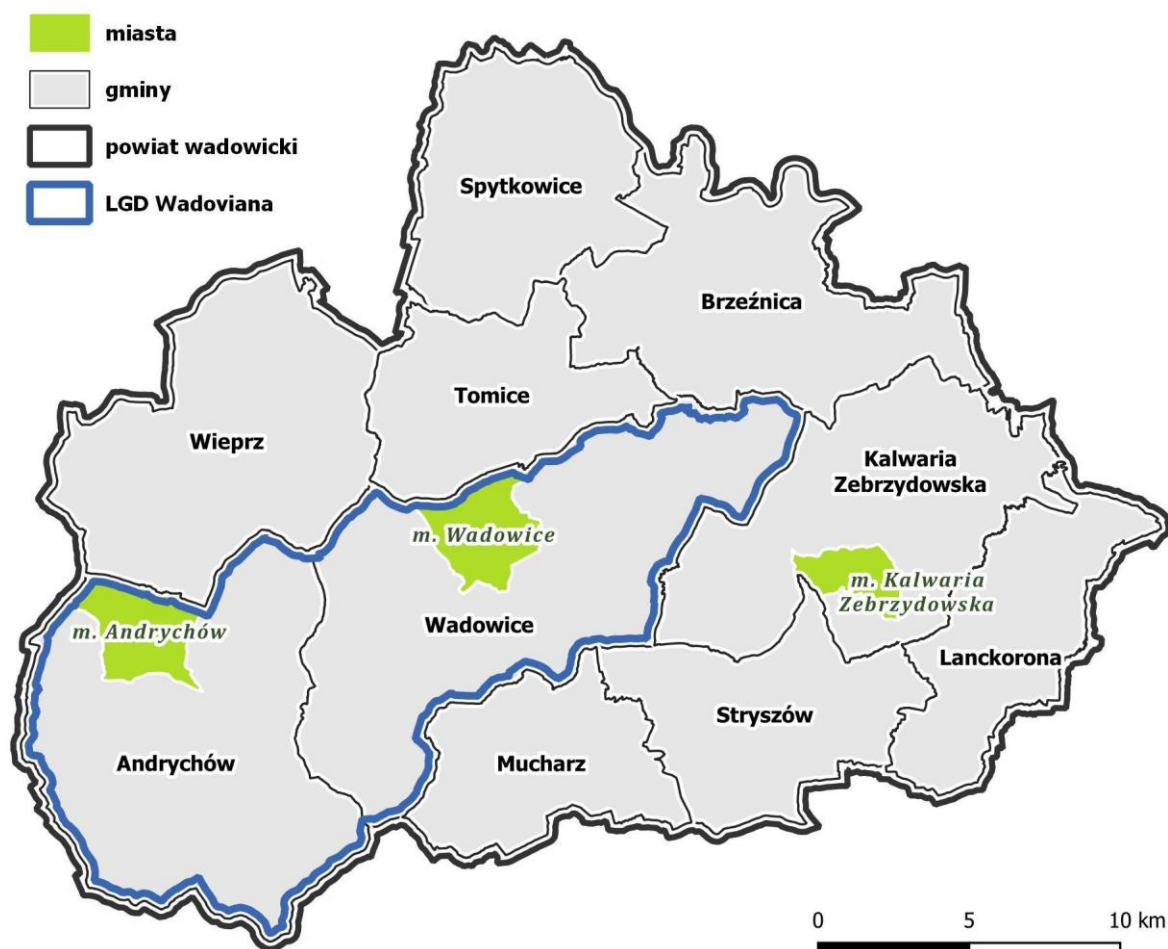
- powiatu wadowickiego: Tomice, Brzeźnica, Kalwaria Zebrzydowska, Stryszów, Mucharz, Wieprz,
- powiatu suskiego: Zembrzyce, Stryszawa,
- powiatu żywieckiego: Ślemień, Łękawica,
- powiatu bielskiego: Porąbka,
- powiatu oświęcimskiego: Kęty.

Zakres oddziaływania EFSI – kompletny dla obszaru. Realizacja operacji, czyli projektów i inicjatyw, w ramach każdego z dostępnych funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju (LSR). To oznacza, że niezależnie od specyfiki danego funduszu, czy to funduszu strukturalnego, funduszu spójności czy

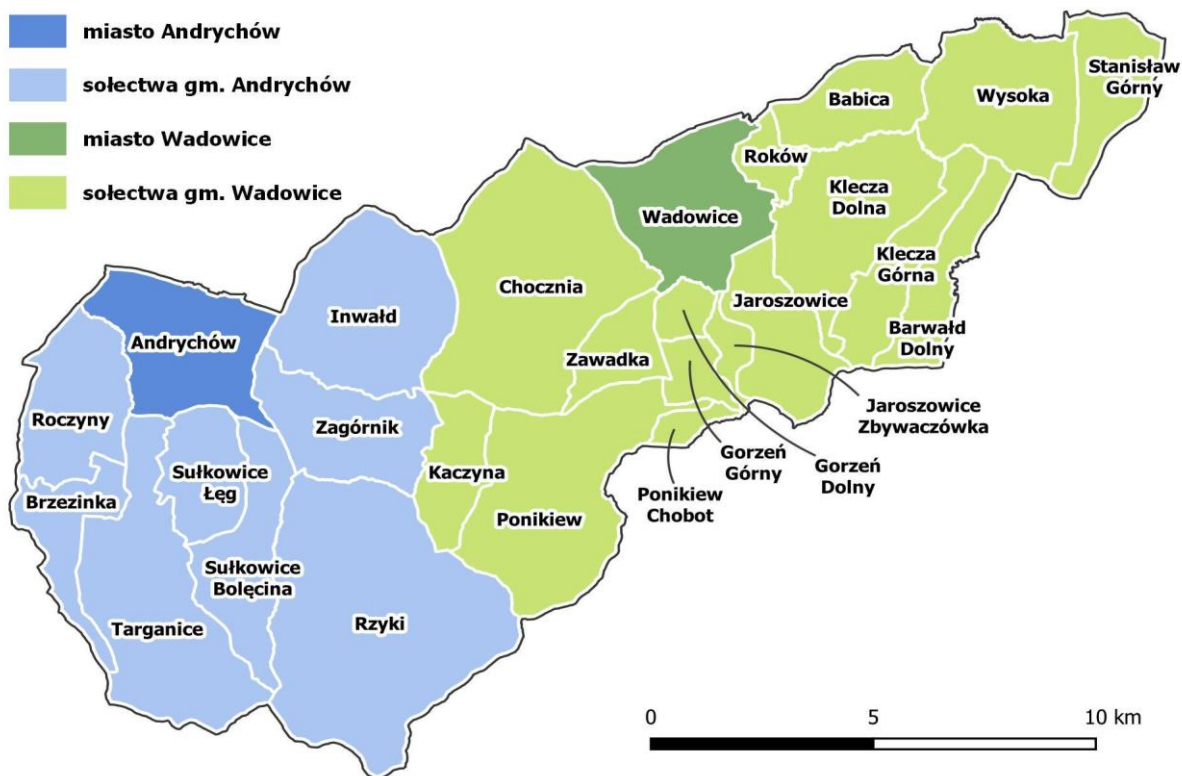
jakiegokolwiek innego funduszu, który może być dostępny dla danej społeczności, wszystkie te zasoby mogą być wykorzystane na całym terytorium objętym strategią. Mieszkańcy, organizacje, przedsiębiorstwa i inne podmioty działające na terenie objętym LSR będą miały możliwość skorzystania z różnorodnych form wsparcia finansowego dostępnego z funduszy. Mogą one złożyć wniosek o dofinansowanie swoich projektów, które wpisują się w cele i priorytety określone w LSR.

Rozwiązanie to pozwala na bardziej zrównoważony rozwój całego obszaru, umożliwiając różnym grupom i podmiotom dostęp do wsparcia finansowego. W zależności od konkretnych celów i priorytetów LSR, wsparcie może obejmować różne rodzaje projektów, od inwestycji infrastrukturalnych, przez działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, po inicjatywy społeczne i kulturalne. Nie zidentyfikowano jednak szczególnych grup interesu, mających realny wpływ na podejmowanie decyzje. Strategia z założenia ma charakter otwarty, skierowany do jak najszerszego spectrum odbiorców.

II.2 Mapa obszaru

II.3 Wyróżniające cechy i czynniki obszaru.

Obszar Lokalnej Grupy Działania charakteryzuje się wyjątkowymi cechami i czynnikami, które wpływają na jego funkcjonowanie. W przypadku LGD „Wadoviana” te cechy obejmują:

1. **Geografia i środowisko naturalne:** obszar LGD obejmuje różne typy krajobrazów, takie jak obszary górskie, nizinne, wiejskie czy miejskie. Różnorodność ta może wpływać na typy projektów i inicjatyw, które są podejmowane. Na przykład, obszar z dużą ilością terenów naturalnych może skupiać się na projektach związanych z ochroną środowiska i turystyką ekologiczną.
2. **Spółeczność lokalna:** siła i charakter społeczności lokalnej jest kluczowym czynnikiem dla LGD. Wspólnoty z silnym poczuciem tożsamości lokalnej i aktywnym zaangażowaniem obywatelskim mogą być bardziej skłonne do współpracy w ramach LGD.
3. **Gospodarka:** obszar LGD obejmuje różne sektory gospodarki, w tym turystykę, handel, usługi, rolnictwo i przemysł. Ta różnorodność pozwala na zrównoważony rozwój gospodarczy, ponieważ różne sektory mogą się wzajemnie wspierać.
4. **Historia i kultura:** obszar LGD posiada unikalne dziedzictwo historyczne i kulturalne, dzięki temu realizacja przedsięwzięć może skupiać się na projektach związanych z zachowaniem i promocją tego dziedzictwa.

Z uwagi na fakt, że gminy wchodzące w skład LGD sąsiadują ze sobą i położone są w jednym historycznie ukształtowanym obszarze, ich rozwój społeczny i ekonomiczny przebiega w podobny sposób a obszar jest spójny terytorialnie pod względem geograficznym. Teren LGD „Wadoviana” znajduje się w Beskidzie Małym. Gmina Wadowice geograficznie położona jest w zachodniej części Pogórza Wielickiego, w kotlinie pomiędzy wzniesieniami Pogórza i pasmami Beskidu Małego, w dolinie rzeki Skawy. Gmina Andrychów natomiast geograficznie położona jest w Beskidzie Małym, a północna część Gminy znajduje się na terenie Pogórza Śląskiego w zlewni rzeki Wieprzówki.

Spójność społeczna

Spójność społeczna to ważny aspekt funkcjonowania każdej społeczności, w tym gmin Wadowice i Andrychów wchodzących w skład obszaru LGD. Odnosi się do zdolności członków społeczności do współpracy dla dobra wspólnego, do poczucia przynależności do tej społeczności i do podziału wspólnych wartości i celów.

Na spójność społeczną wpływają różne czynniki, w tym jakość infrastruktury społecznej, dostęp do usług publicznych, poziom zatrudnienia i jakość miejsc pracy, a także poziom zaangażowania społecznego i uczestnictwa obywatelskiego.

W przypadku LGD społeczności gmin mają swoje unikalne cechy, które wpływają na ich spójność społeczną. Wadowice, jako miejsce urodzenia Jana Pawła II, mają silne dziedzictwo kulturowe i duchowe, które pomaga w budowaniu poczucia wspólnoty. Gmina Andrychów, z drugiej strony, jest znana z aktywnej społeczności lokalnej i silnej gospodarki opartej na przemyśle i rolnictwie, co również przyczynia się do spójności społecznej. Oczywiście, zarówno Wadowice, jak i Andrychów, mają również swoje wyzwania w zakresie spójności społecznej. Mogą one obejmować nierówności społeczne i ekonomiczne, brak dostępu do niektórych usług publicznych w niektórych obszarach, czy też problemy z integracją niektórych grup społecznych. Dlatego ważne jest, aby te gminy kontynuowały prace na rzecz zwiększenia spójności społecznej, poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną, tworzenie miejsc pracy, promowanie uczestnictwa obywatelskiego i budowanie silnych więzi społecznych.

Przy dalszym zwiększaniu spójności społecznej w gminach: Wadowice i Andrychów, kluczowym elementem jest zaangażowanie mieszkańców w proces decyzyjny. To oznacza promowanie i zachęcanie do aktywnego udziału w konsultacjach społecznych, spotkaniach władz lokalnych czy innych inicjatywach mających na celu rozwój lokalnej społeczności. W ten sposób mieszkańcy nie tylko zyskują poczucie współodpowiedzialności za swoje otoczenie, ale również mają realny wpływ na to, jakie działania są podejmowane na rzecz ich społeczności.

Ponadto, dla poprawy spójności społecznej istotne jest również skupienie na edukacji i integracji młodzieży. To może obejmować inwestycje w szkolnictwo, programy mentorskie, inicjatywy kulturalne czy warsztaty rozwijające umiejętności niezbędne na rynku pracy. Młodzi ludzie są przyszłością społeczności, a inwestowanie w ich rozwój to inwestycja w przyszłą spójność społeczną.

Z punktu widzenia spójności społecznej, ważne jest również, aby skoncentrować się na grupach społecznych, które mogą być w pewien sposób marginalizowane. To mogą być na przykład osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, osoby z mniejszości etnicznych czy osoby o niskich dochodach. Dostarczanie usług skierowanych do tych grup i promowanie ich integracji z resztą społeczności może przyczynić się do poprawy spójności społecznej.

Spójność gospodarcza

Gminy wchodzące w skład LGD, pomimo że sąsiadują ze sobą, mają nieco różne profile gospodarcze.

Wadowice, będąc miejscem urodzenia papieża Jana Pawła II, od dawna cieszy się dużym zainteresowaniem turystów. Przez to dużą część gospodarki miejscowej stanowi turystyka, a w szczególności turystyka religijna. Oprócz tego, sektor handlu i usług jest silnie rozwinięty, dostarczając zatrudnienia dla wielu mieszkańców. Istnieje tu również sektor przemysłowy, który obejmuje takie branże jak produkcja mebli, obuwnictwo, przemysł spożywczy i inny lekki przemysł.

Andrychów, z drugiej strony, ma bardziej zróżnicowaną gospodarkę. Na terenie gminy działają przedsiębiorstwa z sektora tekstylnego, metalowego, spożywczego i meblarskiego. Dodatkowo, z uwagi na atrakcyjne położenie geograficzne gminy, rozwinięta jest tu turystyka, zwłaszcza górską i rowerową. Andrychów jest również znany z produkcji zdrowej żywności i produktów ekologicznych. Obie gminy odgrywają ważną rolę w lokalnej gospodarce regionu, a ich różnorodność gospodarcza przyczynia się do stabilności i rozwoju całego obszaru.

Spójność środowiskowa

Obszar LGD jest usytuowany w pięknych terenach przyrodniczych. Walory krajobrazowe Beskidu Małego i Średniego są doskonałą bazą dla turystyki krajobrazowej, z licznymi szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi, a także schroniskami turystycznymi. Istotną rolę w turystyce na terenie LGD pełni agroturystyka, wspierana przez lokalną produkcję zdrowej żywności. Spójność środowiskowa odnosi się do harmonijnego i zrównoważonego rozwoju danego obszaru, biorąc pod uwagę zarówno aspekty ekologiczne, jak i społeczno-gospodarcze. Jest to pojęcie, które zakłada, że różne elementy środowiska naturalnego i społecznego są ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniają.

Pomimo swojej wartości, te obszary są narażone na różne zagrożenia, takie jak zanieczyszczenie, niekontrolowany rozwój, zmiana klimatu, inwazyjne gatunki obce i inne. Aby utrzymać spójność środowiskową, istotne jest zarządzanie tymi obszarami w sposób zrównoważony, co obejmuje ochronę i odtwarzanie siedlisk, monitorowanie stanu zachowania i bioróżnorodności, a także edukację społeczności lokalnej na temat znaczenia i wartości tych obszarów.

Potencjał do rozwoju turystyki

Obszar objęty przez Lokalną Strategię Rozwoju (LSR) jest miejscem o niezwykłym uroku turystycznym. Każda gmina wchodząca w skład LGD „Wadoviana” ma wiele atrakcji o znaczeniu kulturalnym, przyrodniczym i religijnym. Obszar objęty LSR oferuje szeroką gamę atrakcji przez cały rok, umożliwiając turystom aktywność na świeżym powietrzu, taką jak piesze wędrówki po górach, jazda na rowerze (turystyka górską i niziną), jazda konna, sporty zimowe, wspinaczka skałkowa, wędkarstwo, paralotniarstwo, myślistwo i inne.

Magnesem przyciągającym największą ilość turystów są miejsca kultu religijnego i te związane z życiem św. Jana Pawła II. W wielu miejscowościach gmin można spotkać zabytkowe kościoły, kaplice i cmentarze. Poza atrakcyjnością dla turystyki religijnej, obszar LSR oferuje wiele możliwości dla turystyki poznawczej. Znajduje się tutaj wiele zabytków świeckich, takich jak pałace, dwory, parki i ciekawe układy urbanistyczne, w tym pałac Bobrowskich w Andrychowie i Dworek Emila Zegadłowicza w Gorzeniu Górnym. Cennym zabytkiem architektury drewnianej jest kościół parafialny p.w. św. Erazma BM w Barwałdzie Dolnym, który znajduje się na szlaku architektury drewnianej województwa małopolskiego. W Kleczy Dolnej znajduje się budynek Collegium Marianum ks. Pallotyńów, pierwszy dom pallotyński w Polsce. W Wadowicach znajduje się wiele zabytków, w tym Bazylika Ofiarowania NMP, ściśle związana z młodością Jana Pawła II, a także kościół św. Józefa, klasztor OO. Karmelitów Bosych, koszar z 1827 roku, cmentarze i układ urbanistyczny miasta. Niestety niska świadomość społeczeństwa w zakresie własnego dziedzictwa sprawia, iż obiekty te nie są wystarczająco wykorzystane do promocji obszaru. Najbardziej atrakcyjne szlaki turystyczne znajdują w okolicach Leskowca oraz Gronia Jana Pawła II (do 2004 r. Jaworzyna; 890 m n.p.m.). W młodości Papież wielokrotnie odwiedzał te miejsca, pieszo lub na nartach. Sanktuarium Ludzi Gór na Groniu Jana Pawła II w masywie Leskowca, gdzie zgromadzone są pamiątki po Papieżu, jest często odwiedzane przez turystów. Północne zbocza Gronia Jana Pawła II to dobre miejsce do uprawiania narciarstwa zjazdowego. Czarny Groń (Rzyki) w północnych stokach Beskidu Małego jest ośrodkiem pełnym atrakcji dla miłośników sportów zimowych. Teren ten jest położony w dolinie, co pozwala na korzystanie ze stoków aż do późnej wiosny. W regionie znajduje się również przystań kajakowa, stadniny i miejsca związane z jazdą konną. Na terenie gminy Andrychów – w Inwałdzie – działa jedyny w Małopolsce „Park Miniatur”, gdzie można podziwiać modele najslawniejszych cudów architektonicznych świata. Obszar LGD jest również znany z osób związanych z regionem. Oprócz św. Jana Pawła II, region ten jest związany z wieloma innymi postaciami, takimi jak karmelita św. Rafał Kalinowski, teolog i pisarz religijny Marcin Wadowita, generał Walerian Czuma, poeta Emil Zegadłowicz, rzeźbiarz ludowy Jędrzej Wowro z okresu międzywojennego, czy śpiewaczka operowa Ada Sari. Badając obszar objęty LSR z punktu widzenia turystyki, można dostrzec, że nie ma jednej, spójnej propozycji turystycznej lub lokalnego brandu/marki, który obejmowałby obie gminy wchodzące w skład LSR. Można to przypisać charakterowi oferty turystycznej kierowanej do odwiedzających. Na tle turystycznym Wadowic przeważają "turyści odwiedzający", to jest osoby, które ograniczają swoją aktywność do zakupu biletu do Muzeum Jana Pawła II, "kremówek papieskich" i pamiątek. Jak wskazują statystyki Centrum Informacji Turystycznej, stanowią oni dużą grupę, ale ich konsumpcja jest stosunkowo niska, co przekłada się na umiarkowane zyski rynkowe i nie zachęca inwestorów do ryzykowania w biznesie. W gminie Andrychów, z kolei, dzięki wyjątkowym walorom przyrody i krajobrazu, rozwija się turystyka górską, rowerową i narciarską, co tworzy bogatą i różnorodną ofertę. W umysłach mieszkańców gminy Andrychów coraz bardziej wyraźnie wyłania się jej profil jako miejsca zorientowanego na turystykę i rekreację.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

III.1. Etap tworzenia strategii

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru LGD "Wadoviana" na lata 2023-2027 (LSR) została stworzona z myślą o spełnieniu oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności. Kluczowym założeniem było to, że proces tworzenia LSR powinien być zainicjowany i prowadzony przez społeczność, z aktywnym udziałem przedstawicieli różnych grup społecznych, które współpracują z LGD. LGD zdecydowała się na zastosowanie techniki „oceny partycypacyjnej” opartej na tworzeniu wspólnej wizji rozwoju obszaru. Przyjęto założenie, że prawidłowo przeprowadzony proces partycypacyjny zwiększy potencjał społeczności lokalnej i sprawi, że mieszkańcy staną się bardziej odpowiedzialni za podejmowane decyzje nie tylko na etapie tworzenia, ale i na etapie wdrażania strategii.

Proces tworzenia LSR rozpoczął się od utworzenia grupy roboczej, składającej się z członków zarządu i pracowników biura. Wszystkie analizy i wnioski z konsultacji w trakcie poszczególnych etapów były na bieżąco przekazywane do grupy roboczej. Grupa ta następnie informowała lokalną społeczność o postępach w pracach nad LSR. W procesie tworzenia LSR zaangażowane były różne grupy ważne dla tego procesu, w tym:

- rolnicy,
- przedsiębiorcy,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- osoby fizyczne,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje kultury
- nieformalne grupy społeczne.

Przedstawiciele tych grup byli aktywnie zaangażowani w kluczowe etapy tworzenia LSR.

W celu zapewnienia aktywnego udziału lokalnej społeczności w procesie tworzenia LSR, zastosowano różne metody partycypacji. Wykorzystano takie metody jak konsultacje społeczne z mieszkańcami za pomocą metody World Cafe, ankiety, urny pomysłów, spotkania warsztatowe, punkty konsultacyjne, konsultacje internetowe, spotkania zespołu doradczego, dyżury konsultacyjne i bezpośrednie rozmowy. Te metody zostały dostosowane do różnych etapów procesu i były ukierunkowane na konkretnych odbiorców. Zostały one wybrane ze względu na ich różnorodność, co umożliwiło dotarcie do jak największej liczby mieszkańców obszaru LSR, w tym osoby należące do grup w niekorzystnej sytuacji.

Opisane poniżej metody partycypacji zostały zastosowane na poszczególnych etapach przygotowania strategii:

➤ **Definiowanie potrzeb i problemów**

Definiowanie potrzeb i problemów, tj. diagnoza i analiza SWOT obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), to proces, który ma na celu zrozumienie stanu obecnego, wyzwań i możliwości dla przyszłego rozwoju obszaru. Diagnoza to etap, na którym dokonuje się oceny aktualnej sytuacji na danym obszarze. W tym procesie zbiera się i analizuje dane na temat różnych aspektów życia społeczno-gospodarczego, takich jak stan infrastruktury, poziom bezrobocia, jakość usług publicznych, poziom edukacji i zdrowia, stan środowiska naturalnego itp. Celem diagnozy jest zrozumienie, jakie są najważniejsze problemy i potrzeby społeczności lokalnej.

Diagnoza została przeprowadzona na podstawie bliskiej interakcji z przedstawicielami trzech kluczowych sektorów, które są fundamentem działań LGD: publicznego, społecznego i gospodarczego. Pozwoliło to zgromadzić wiedzę i doświadczenia ze wszystkich segmentów społeczności, w tym instytucji i organizacji działających na obszarze LGD. Zebrana w trakcie diagnozy społecznej informacja stanowiła solidną bazę do planowania działań, zadań i przestrzeni podczas tworzenia LSR. Identyfikacja potrzeb i oczekiwań różnych grup społecznych dokonana została na podstawie analizy wyników ankiety, spotkań z mieszkańcami i pracy Grupy Roboczej. Zrealizowane działania partycypacyjne umożliwiły zebranie opinii o obecnych problemach,

dostosowywanie i informowanie o formie dokumentu, a także wspólne z mieszkańcami tworzenie rozwiązań zaspokajających ich potrzeby.

Poprzez połączenie diagnozy i analizy SWOT, odbiorcy LSR mogą lepiej zrozumieć, jakie są kluczowe problemy i możliwości na danym obszarze, co z kolei pomaga w tworzeniu skutecznej strategii rozwoju.

➤ **Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania**

Cele stanowią kluczowe komponenty strategii, ponieważ definiują, co społeczność chce osiągnąć na określonym obszarze w określonym czasie. Cele powinny być realistyczne, konkretnie zdefiniowane i osiągalne. Mogą one obejmować różne aspekty, takie jak poprawa jakości życia, rozwój gospodarczy, ochrona środowiska, promocja edukacji i kultury, itp. Wskaźniki służą do mierzenia postępów w realizacji celów. Wskaźniki powinny być konkretnie zdefiniowane, mierzalne, istotne i ograniczone czasowo. Mogą one obejmować takie elementy jak stopa bezrobocia, poziom dochodów, liczba nowych przedsiębiorstw, jakość usług publicznych, stan środowiska, itp. Plan działania stanowi z kolei szczegółowy opis tego, jak społeczność zamierza osiągnąć określone cele. Powinien zawierać konkretnie zdefiniowane działania, które są niezbędne do osiągnięcia celów, określone osoby lub organizacje odpowiedzialne za ich realizację, harmonogram działań oraz przewidywane koszty i źródła finansowania. Opracowanie celów, wskaźników i planu działania wymaga zrozumienia potrzeb społeczności, dostępnych zasobów oraz potencjalnych wyzwań i możliwości. Powinno to być procesem partycypacyjnym, który umożliwia mieszkańcom i innym zainteresowanym aktywne uczestnictwo i wpływanie na kształtowanie przyszłości swojego obszaru.

➤ **Etap identyfikacji grup docelowych strategii**

Etap identyfikacji grup docelowych strategii jest kluczowym elementem procesu planowania. To w tym momencie określa się, do kogo skierowane będą działania wynikające z opracowanej strategii. Grupy docelowe mogą obejmować różne segmenty społeczności, takie jak młodzież, osoby starsze, kobiety, osoby bezrobotne, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Identyfikacja grup docelowych wymagała dogłębnego zrozumienia społeczności i jej potrzeb. Opierała się na analizie danych demograficznych, społeczno-ekonomicznych, ankiet, wywiadów i konsultacji z lokalną społecznością. Realizowano także spotkania i warsztaty z udziałem różnych segmentów społeczności, aby lepiej zrozumieć ich specyficzne potrzeby i oczekiwania. Kiedy grupy docelowe są już zidentyfikowane, planowane działania mogą być dostosowane do ich konkretnych potrzeb i oczekiwań, co zwiększa szanse na skuteczną realizację strategii. Ponadto, jasne zdefiniowanie grup docelowych umożliwia lepsze monitorowanie i ocenę efektów działań, a także ułatwia komunikację i mobilizację społeczności wokół celów strategii.

➤ **Analiza wniosków z konsultacji**

Analiza wniosków z konsultacji to etap, w którym zbierane są i analizowane informacje uzyskane podczas konsultacji społecznych. Celem analizy było zrozumienie oczekiwań, potrzeb, obaw i propozycji zgłaszanych przez różne grupy społeczne. Podczas analizy, wnioski z konsultacji są systematyzowane, porównywane i interpretowane. Mogą one dotyczyć różnych aspektów, takich jak potrzeby infrastrukturalne, kwestie społeczne, ekonomiczne, środowiskowe, kulturalne itp. Wnioski te następnie służyły do modyfikacji istniejących rozwiązań i zapisów. Analiza wniosków z konsultacji jest istotnym elementem procesu decyzyjnego, umożliwiającym uwzględnienie głosu społeczności w planowaniu i podejmowaniu decyzji. Jest to także ważne narzędzie budowania zaufania i poczucia odpowiedzialności wśród członków społeczności, a także zapewnienia transparentności procesów decyzyjnych.

➤ **Opracowania planu finansowego i zakresu operacji**

Zakres operacji odnosi się do pełnej listy działań, które muszą zostać przeprowadzone w celu osiągnięcia określonych celów projektu lub strategii. Wspólnie, plan finansowy i zakres operacji zapewniają pełny obraz tego, jak projekt lub strategia będzie realizowana, ile to będzie kosztować i jakie są oczekiwane wyniki. To jest kluczowe dla zapewnienia przejrzystości, zarządzania oczekiwaniami, a także dla monitorowania postępów i oceny skuteczności projektu lub strategii.

Metody partycypacji

W procesie tworzenia strategii LGD zastosowała następujące sposoby partycypacji:

WORLD CAFE

Rozpoczęcie procesu partycypacyjnego, poza utworzeniem Grupy Roboczej, zaowocowało pierwszymi konsultacjami z mieszkańcami regionu. Celem tych spotkań było zidentyfikowanie potrzeb i problemów, a także wymiana wiedzy o obszarze. Informacje o spotkaniach były dostępne dla mieszkańców za pośrednictwem strony internetowej LGD oraz plakatów informacyjnych rozmieszczonych w strategicznych miejscach na terenie LSR (tablice informacyjne). Dodatkowo, informacje przekazywane były przez sołtysów, lokalnych liderów oraz w ogłoszeniach parafialnych. Spotkania były prowadzone za pomocą metody World Cafe, która jest narzędziem służącym do prowadzenia dialogu, wymiany wiedzy i kreatywnych pomysłów. Ta metoda jest stosowana na wczesnych etapach procesu partycypacji, kiedy strony zaangażowane dopiero poznają swoje potrzeby i oczekiwania, a dialog jest ważniejszy niż osiągnięcie konkretnego rozwiązania.

Celem konsultacji społecznych z wykorzystaniem metody World Cafe było określenie potrzeb i problemów w ramach diagnozy partycypacyjnej oraz ustalenie priorytetów rozwoju obszaru, które są komplementarne do działań podejmowanych w ramach strategii rozwoju gmin. Wyniki diagnozy oraz specyficzne cechy obszaru LGD „Wadoviana” zostały wykorzystane do określenia mocnych i słabych stron, a także do identyfikacji szans i zagrożeń (analiza SWOT).

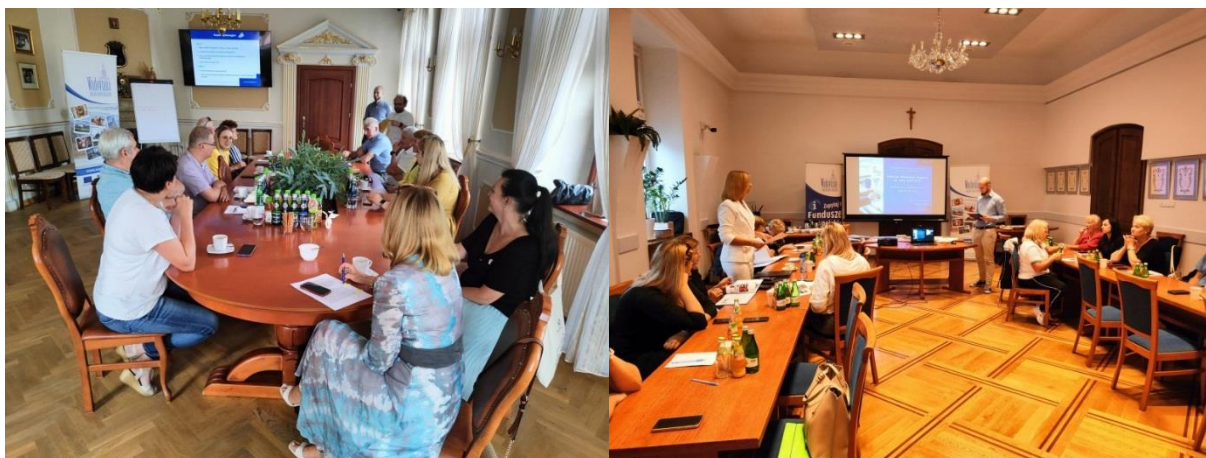
Na terenie każdej gminy odbyły się dwa spotkania (łącznie 4), które zostały poświęcone w szczególności analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR, o których mowa w art.32 ust.1 lit. c i d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

W przygotowanie LSR zostali zaangażowani przedstawiciele wszystkich sektorów, na których oparte jest działanie LGD, tj. sektora społecznego, gospodarczego i publicznego.

Na pierwszych spotkaniach została przeprowadzona analiza SWOT, dzięki której powstała szczegółowa diagnoza obszaru oraz jej mieszkańców. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru objętego strategią była punktem wyjścia do formułowania kolejnych założeń i zamierzeń w dalszym planowanym rozwoju.

Spotkania odbyły się:

- 26.07.2022r. 15:00-18:00 Wadowice
- 27.07.2022r. 15:00-18:00 Andrychów

Uczestnicy warsztatów zostali poproszeni o wskazanie 3 najważniejszych mocnych oraz słabych stron gminy Andrychów.

Wyniki kształtowały się następująco:

- ❖ Mocne strony:
  - Komunikacja miejska

- Turystyka góraska
- Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (basen kryty i otwarty)
- ❖ Słabe strony:
  - Brak ścieżek rowerowych i chodników
  - Brak obwodnicy
  - Brak połączeń komunikacyjnych z Bielskiem i Krakowem

Uczestnicy także zostali poproszeni o wskazanie 3 najważniejszych mocnych oraz słabych stron gminy Wadowice. Wyniki kształtowały się następująco:

- ❖ Mocne strony:
  - Osoba Jana Pawła II
  - Tereny leśne i górzyste – położenie
  - Tereny rekreacyjne nad rzeką Skawą
- ❖ Słabe strony:
  - Słaba baza noclegowa
  - Niska dostępność wydarzeń kulturalnych dla seniorów z obszarów wiejskich

Warsztaty obejmowały także analizę najważniejszych elementów dla tworzenia LSR wg katalogu:

- Osoby należące do grup w niekorzystnej sytuacji
- Wspieranie przedsiębiorczości
- Innowacyjność
- Cyfryzacja
- Działania na rzecz klimatu i środowiska
- Zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa i wyludnienie
- Potrzeby lokalnego rolnictwa
- Partnerstwo w realizacji LSR
- Czas wolny i animacja lokalna

Podczas kolejnych dwóch spotkań na podstawie pracy w grupach, sformułowane zostały propozycje celów i wskaźników niezbędnych do realizacji LSR. Na początku każdego ze spotkań zaprezentowane zostały wyniki z poprzednich etapów budowania strategii, a następnie zostały poddane pod dyskusję.

Spotkania odbyły się:

- 04.10.2022r. 14:00-17:00 Andrychów
- 05.10.2022r. 14:00-17:00 Wadowice

Agenda spotkania obejmowała:

- Omówienie obszarów kluczowych strategii sformułowanych na podstawie analiz SWOT pierwszego etapu konsultacji
- Przedstawienie i omówienie propozycji projektowych z urny pomysłów
- Formułowanie celów strategii
- Operacjonalizację celów strategii

Przedstawiciele wszystkich sektorów obecni na spotkaniach dokonali również oceny propozycji działań i inwestycji zebranych w urnach pomysłów - pod kątem ich przydatności dla mieszkańców biorąc pod uwagę zmiany demograficzne, w tym uwzględniające zjawisko starzenia się społeczeństwa zachodzące obecnie na naszym obszarze.

I.p		Andrychów – projekty
Propozycje ze spotkań		
1		Wspólne imprezy kulturalne
2		Wytyczenie przebiegu szlaków rowerowych
3		Wizyty studyjne
4		Place zabaw dla dzieci (strefy rekreacji) w szczególności wyposażone dla osób niepełnosprawnych
6		Wymiana informacji – wspólna baza usług turystycznych
7		Wsparcie dla NGO/ działania sieciujące/piknik NGO
8		Rozwój infrastruktury sportu i rekreacji

Proponowane cele strategiczne (warsztaty):

- 1) Rozwój społeczno-gospodarczy
  - 2) Aktywizacja osób w niekorzystnej sytuacji
  - 3) Zwiększenie atrakcyjności obszaru LGD
-
- 1) Poprawa atrakcyjności terenów oraz aktywizacja społeczności lokalnej
  - 2) Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpracy międzysektorowej i budowa różnorodności gospodarczej z wykorzystaniem potencjału obszaru i mieszkańca
-
- 1) Poprawa infrastruktury rekreacyjnej
  - 2) Wzmocnienie więzi lokalnych i współpracy

I.p		Wadowice – projekty
Propozycje ze spotkań		
1		Zagospodarowanie bulwarów nad Skawą – zagospodarowanie w postaci małej architektury, przystani kajakowej, nie zmieniać aktualnego charakteru miejsca
2		Wspólna promocja obszaru i edukacja
3		Opracowanie strategii informacji i promocji
4		Inkubator przedsiębiorczości/NGO – nie w formie budynku, miejsca lecz w formach miękkich, doradztwa, działań sieciujących, wymiany doświadczeń między NGO
5		Impreza cykliczna (kilkudniowa) – być może o charakterze rowerowym (kolarstwo górskie?)

Proponowane cele strategiczne (warsztaty):

1. Integracja społeczności lokalnej/budowanie więzi lokalnej
2. Zwiększenie uczestnictwa społeczności lokalnej z obszarów wiejskich w życiu kulturalnym LGD
3. Kształtowanie i wzrost dostępu do wiedzy ekologicznej

Proponowane dodatkowe działania – związane z możliwością zapewnienia opieki osobom niesamodzielnym w ich miejscu zamieszkania być może realizowane w partnerstwie z NGO, (choć tak wyspecjalizowanych nie ma na terenie Wadowic) z funduszy EFS.

ANKIETY

Ankiety okazały się niezmiernie efektywnym narzędziem zbierania informacji na temat potrzeb, kwestii problemowych oraz celów mieszkańców obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju (LSR). Wypełniane były one zarówno przez uczestników spotkań, jak i przez mieszkańców za pośrednictwem strony internetowej Lokalnej Grupy Działania (<http://wadoviana.pl/Ankieta-oraz-Fiszka-projektowa-1218.html>).

Stowarzyszenie przeprowadziło dwie różnorodne ankiety, które zostały wykorzystane podczas opracowania strategii:

- 1) Ankieta dotycząca prac nad Strategią Rozwoju Lokalnego na lata 2023-2027,
- 2) Ankieta na temat badania ewaluacyjnego wdrażania LSR na lata 2014-2020.

W sumie zebrano 224 odpowiedzi.

Z ankiet wynikały różnorodne pomysły, które według mieszkańców były warte zrealizowania. Propozycje te obejmowały zarówno zagadnienia ogólne, takie jak na przykład promocja regionu, produktów regionalnych czy zagospodarowanie terenu, jak i konkretne sugestie dotyczące szczegółowych działań. Respondenci wskazali również, które metody komunikacji z społecznością są najbardziej efektywne, a także zidentyfikowali grupy społeczne, które są w największym stopniu marginalizowane. Te informacje były wykorzystywane w następnych fazach tworzenia LSR.

Do uczestników badania ankietowego docierano kilkoma metodami: prowadzono kampanię informacyjną o procesie konsultacji społecznych na terenie obszaru LGD za pośrednictwem:

- informacji na stronie internetowej Stowarzyszenia „Wadoviana”
- ogłoszeń na stronach internetowych samorządów obszaru LGD,
- spotkań informacyjno – warsztatowych organizowanych na terenie każdej z gmin,
- wystąpieniach podczas sesji rad gminnych,
- prowadzenia punktu konsultacyjnego w biurze LGD „Wadoviana”.

Ankiety można było wypełnić za pomocą internetowego narzędzia konsultacyjnego lub tradycyjnie w wersji papierowej (formularze dostępne było w biurze LGD oraz do pobrania ze strony internetowej). Ankiety w wersji papierowej rozpowszechniali pracownicy biura LGD bezpośrednio do mieszkańców obszaru, także za pośrednictwem lokalnych liderów i instytucji samorządowych.

INFORMOWANIE TWARZĄ W TWARZ - DYŻURY KONSULTACYJNE

Podczas całego procesu tworzenia diagnozy i analizy SWOT, stowarzyszenie LGD „Wadoviana” oferowało konsultacje informacyjne w swoim biurze. W trakcie tych dyżurów, zainteresowane osoby były na bieżąco informowane o zakresie LSR i postępach w jej opracowywaniu. Mieszkańcy obszaru LSR mieli możliwość przedstawiania swoich uwag i sugestii na każdym etapie tworzenia LSR, włączając w to etap tworzenia diagnozy i analizy SWOT. Uwagi mogły być przekazywane osobiście w biurze LGD, ale również za pośrednictwem poczty elektronicznej czy telefonicznie.

KONSULTACJE INTERNETOWE - ONLINE

W ramach prac nad tworzeniem LSR stworzono możliwość uczestniczenia w konsultacjach online. Wszystkich zainteresowanych do udziału w takiej formie konsultacji proszono o zgłoszenie chęci zdalnego uczestnictwa w spotkaniu na adres e-mail : wadoviana@op.pl. W wiadomości zwrotnej został odesłany do link do spotkania.

Transmisja interaktywna z konsultacji odbyła się w terminach:

- 26.07.2022r. 15:00-18:00
- 27.07.2022r. 15:00-18:00
- 04.10.2022r. 14:00-17:00
- 05.10.2022r. 14:00-17:00

URNA POMYSŁÓW

Wypełniane były one zarówno w postaci tradycyjnej (papierowe) przez uczestników spotkań konsultacyjnych, jak i przez mieszkańców za pośrednictwem strony internetowej Lokalnej Grupy Działania <http://wadoviana.pl/-Ankieta-oraz-Fiszka-projektowa-1218.html>.

Łącznie zostało zgłoszonych 11 propozycji projektowych. Pomysły mieszkańców obszaru LSR znalazły odzwierciedlenie w celach i przedsięwzięciach.

SPOSOBY I METODY PRZEKAZU

Konsultacje dotyczące projektowania LSR z mieszkańcami odbyły się z wykorzystaniem przekazania informacji o konsultacjach LSR na:

- stronach internetowych,
- tablicach ogłoszeń,
- słupach ogłoszeniowych,
- materiałach informacyjnych zarówno gminnych jak i sołectkich,

Konsultacje odbywały się z uwzględnieniem zasad horyzontalnych określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowania praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czynić poważnych szkód”.

III.2. Współpraca z lokalną społecznością na etapie wdrażania LSR

Wdrażając nową strategię LSR, LGD będzie realizować zaplanowany plan komunikacji, dostosowany do poszczególnych lat i zgodny z minimalnym standardem dla komunikacji z lokalną społecznością dla LGD „Wadoviana”. Środki przekazu za pomocą, których LGD „Wadoviana” zamierza skutecznie dotrzeć do społeczności lokalnych i przekonać je, że warto uczestniczyć w bieżącej realizacji LSR są różnorodne i dostosowane do potrzeb różnych grup odbiorców. Wybrano środki przekazu i narzędzia komunikacji umożliwiające dotarcie do informacji o każdej porze. Dzięki temu informacja może docierać w sposób wielokanałowy i zróżnicowany. W Planie Komunikacji zaplanowano następujące środki przekazu:

- ogłoszenie na stronie internetowej LGD oraz w social mediach,
- informacja na stronach internetowych Gmin oraz w social mediach,
- audycja w lokalnym radiu,
- ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych,
- newsletter, z wykorzystaniem platformy internetowej,
- plakaty,
- prezentacje multimedialne,
- spotkania bezpośrednie,
- ankiety online oraz tradycyjne,
- artykuł w prasie,

Komunikacja z lokalnymi społecznościami ma na celu tworzenie i utrzymanie dobrego wizerunku LGD i LSR, informowanie potencjalnych beneficjentów o dostępnych funduszach w ramach LSR, angażowanie lokalnej

społeczności w implementację LSR, promowanie aktywnej integracji i aktywizacji lokalnej społeczności, informowanie o postępach w realizacji LSR oraz gromadzenie informacji zwrotnej od lokalnej społeczności na temat skuteczności komunikacji i kierunku realizacji LSR.

LGD będzie dążyć do angażowania dotychczas niezaangażowanych interesariuszy i utrzymania współpracy z obecnymi partnerami, zarówno z obszaru realizacji LSR, jak i organizacjami spoza tego obszaru. Co roku, Stowarzyszenie będzie organizować działania integrujące i aktywizujące, takie jak otwarte wydarzenia dla mieszkańców obszaru, a także angażować się w wydarzenia organizowane przez wewnętrznych i zewnętrznych partnerów. W rezultacie tych działań, LGD będzie umacniać więzi społeczne mieszkańców, zwiększać swoją rozpoznawalność w mieście i docierać do nowych osób i organizacji.

Będą również organizowane otwarte spotkania informacyjne i konsultacyjne, w tym dla mieszkańców, na temat pisania wniosków oraz spotkań mających na celu wymianę doświadczeń. LGD planuje również promować partnerstwo, tworząc warunki dla organizacji do poznawania się, wymiany kontaktów i tworzenia wspólnych projektów.

Dzięki znajomości potencjałów i potrzeb wielu podmiotów z różnych sektorów działających na terenie obszaru, LGD ma możliwość bezpośredniego łączenia partnerów, na przykład nieformalnych grup z podmiotami, które chcą je wesprzeć. W tym celu będą wykorzystywane fiszki projektowe, które zostały już użyte na etapie projektowania celów i przedsięwzięć, a ich nabory będą ogłaszane zgodnie z harmonogramem realizacji LSR. Dane uzyskane z analizy fiszek, takie jak planowane cele i przedsięwzięcia, pozwolą pracownikom biura i/lub członkom LGD na wyszukiwanie organizacji, które potencjalnie mogłyby współpracować.

LGD planuje również wykorzystywać media społecznościowe, aby zachęcać do tworzenia innowacyjnych projektów. Mając na uwadze bogate doświadczenie LGD w realizacji różnorodnych operacji, jej członkowie i pracownicy dołożą wszelkich starań, aby organizacje, które otrzymały dofinansowanie na innowacyjny projekt, mogły liczyć na merytoryczne wsparcie ze strony biura i członków LGD, a także mogły zgłaszać się po pomoc w przypadku problemów z realizacją projektów. Ważnym aspektem utrzymania zaangażowania lokalnej społeczności jest także przejrzystość informacji między LGD a jej partnerami oraz wszystkimi zainteresowanymi stronami. Z myślą o potrzebie poczucia sensu udziału w konsultacjach, ankietach itp., Stowarzyszenie zobowiązało się do informowania swoich partnerów o wszystkich wynikach prowadzonych badań i ich konsekwencjach. Tego typu podsumowania będą publikowane na stronie internetowej i profilu Facebook LGD. Biorąc pod uwagę, że Internet i media społecznościowe są obecnie jednym z najskuteczniejszych narzędzi dotarcia do szerokiej grupy odbiorców, podjęte zostaną działania mające na celu zwiększenie liczby odwiedzin strony i liczby obserwujących profil LGD na przykład poprzez regularne publikowanie informacji dotyczących bieżącej działalności LGD, prezentowanie projektów wybranych do realizacji oraz fotorelacje z działań realizowanych w ramach dofinansowanych projektów.

Pomiar skuteczności opisanych narzędzi komunikacji będzie odbywał się poprzez monitorowanie m.in. wyników osiągniętych w mediach społecznościowych, liczby odwiedzin na stronie internetowej LGD, a także poprzez ocenę liczby osób uczestniczących w konsultacjach, warsztatach i innych organizowanych wydarzeniach, a także liczby osób korzystających z punktu konsultacyjnego.

W przypadku stwierdzenia, że komunikacja jest nieskuteczna, powołany zostanie zespół roboczy, który dokona analizy wysyłanych przez LGD informacji pod kątem selekcji odbiorców, formułowania komunikatów, wyboru kanałów komunikacji. Zespół przeprowadzi również wywiady z przedstawicielami różnych grup społecznych, aby ocenić, dlaczego przeprowadzone działania nie przyniosły oczekiwanych efektów, a następnie opracuje program naprawczy zgodny z wynikami przeprowadzonej diagnozy.

Wszystkie te działania mają na celu zbudowanie i utrzymanie pozytywnego wizerunku LGD i LSR, aktywizację i integrację społeczności lokalnej, a także efektywne informowanie o stanie realizacji LSR. Działania te są zgodne ze standardem minimum do planu komunikacji z lokalną społecznością i mają na celu zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w realizację LSR.

III.3. Wzmocnienie partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR

Zadaniem LGD będzie umacnianie współpracy opartej na partnerstwie między członkami w procesie wdrażania LSR, aby ich wkład był rzeczywisty, a nie tylko symboliczny. Aby utrzymać zaangażowanie na wysokim poziomie, co roku przeprowadzona zostanie ankieta diagnostyczna mająca na celu zidentyfikowanie oczekiwań i wyzwań związanych z przynależnością do LGD. Wyniki tej ankiety zostaną następnie przeanalizowane i wykorzystane do opracowania rozwiązań odpowiadających zidentyfikowanym potrzebom.

LGD będzie podejmować działania mające na celu integrację zespołu, ponieważ ludzie są bardziej skłonni do współpracy i angażowania się, gdy mają dobre relacje z partnerami. Do tych działań należą m.in. zajęcia integracyjne i aktywizujące podczas spotkań partnerskich, a także budowanie platform współpracy międzysektorowej. Dodatkowo uwzględniona zostanie praktyka pracy w zespołach konsultacyjno-doradczych, umożliwiając wymianę poglądów i generowanie pomysłów na poziomie oddolnym. Małe grupy robocze, składające się z osób zaznajomionych z danym tematem, będą mogły opracować merytoryczny raport, który często jest niezbędny do podjęcia właściwych decyzji przez Walne Zgromadzenie Członków. Aby utrzymać rzeczywiste zaangażowanie partnerów, istotne jest również przydzielanie konkretnych zadań wszystkim członkom, zgodnie z ich doświadczeniem i wiedzą, aby nikt nie był marginalizowany, a każdy czuł się wartościowy. Ważna jest też przejrzystość i aktualność informacji, dlatego utworzymy wspólną grupę komunikacyjną (np. grupę SMS-ową, na komunikatorze internetowym itp.), aby wszyscy członkowie otrzymywali te same informacje lub pytania jednocześnie, a także mogli sami wysyłać wiadomości.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

IV.1 Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenna

IV.1.1 Zagospodarowanie przestrzenne i układ osadniczy

W przypadku gmin wchodzących w skład LGD (Wadowice i Andrychów) w Polsce, typowy układ osadniczy obejmuje centralne miasto otoczone przez liczne mniejsze wsie i osady.

Struktura przestrzenna Wadowic jest charakterystyczna dla miasta jako centrum administracyjnego, ośrodka obsługi dla położonych wokół mniejszych miejscowości. Jest to tradycyjna funkcja miasta powiatowego, ale we współczesnym świecie może być wzmocniana, a jej granice poszerzane dzięki odpowiedniej polityce i działaniom władz, m.in. oferowaniu atrakcyjnych usług lub funkcji społecznych. W tym kontekście istotne jest zachowanie skali i charakteru a jednocześnie odrębności przestrzennej Wadowic i poszczególnych miejscowości, z jednoczesnym ukształtowaniem docelowej ich struktury urbanistycznej, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru śródmieścia i centrum miasta Wadowic oraz z wyznaczeniem obszarów aktywności usługowej. Istotna jest budowa marki Wadowic jako ośrodka o ponadlokalnym oddziaływaniu - ośrodka gospodarczego, miejsca pracy i zaspokajania potrzeb mieszkańców ościennych gmin i miejscowości. Należy przy tym pamiętać o konkurencji ze strony innych ośrodków regionalnych oraz związanym z nią zagrożeniem potencjalną marginalizacją, utratą funkcji i pogarszaniem się sytuacji społeczno-gospodarczej. W procesie harmonijnego rozwoju obszaru wskazany jest wielofunkcyjny rozwój przy zachowaniu walorów przyrodniczych i tradycyjnego krajobrazu rolniczego. Gminę Wadowice charakteryzuje duże bogactwo terenów atrakcyjnych przyrodniczo (Beskid Mały, rzeka Skawa), które mogą być wykorzystane do rozwijania turystyki i przyciągania turystów. Nie mniej istotne jest poszerzanie oferty pielgrzymkowo-turystycznej, a co za tym idzie - bazy noclegowo-turystycznej oraz miejsc i zaplecza do organizacji imprez masowych i eventów.

Biorąc pod uwagę gminę Andrychów jej przestrzeń jest zróżnicowana pod względem społecznym, gospodarczym i przyrodniczym. W wymiarze lokalnym głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami oraz

zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą – przemysłowo-składową. Należy przy tym stosować zasadę recyklingu przestrzeni, to znaczy oszczędnego gospodarowania zasobami i wykorzystania w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych (brownfield) niż wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny (greenfield). Ważna jest aktywizacja terenów inwestycyjnych w gminie dla obszarów usługowych; rozwój wschodniego i zachodniego obszaru produkcyjnego. Równie istotne jest aktywizowanie terenów inwestycyjnych w sołectwie Inwałd pod obszar produkcyjno-usługowy. Ma to szczególne znaczenie dla gmin takich jak Andrychów, które utraciły znaczną część swojej bazy ekonomicznej, a jednocześnie przeżywają negatywne procesy „kurczenia się” i starzenia się ich populacji. Podstawowym wyzwaniem jest przyciągnięcie nowych inwestycji, zwłaszcza w zakresie przemysłu, transportu, logistyki, a tym samym zwiększenia liczby i podniesienia jakości miejsc pracy. Jednocześnie przeciwdziałać należy negatywnym tendencjom postępującego rozpraszania zabudowy na otwarte tereny rolnicze a także tereny o niekorzystnych warunkach fizjograficznych, co może stwarzać zagrożenie dla środowiska (obudowa lasów, zamykanie korytarzy ekologicznych oraz potencjalne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych na terenach pozbawionych podłączenia do kanalizacji). Na ekspansję narażone są szczególnie miejsca o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Istotna jest także ochrona obszarów (stref) decydujących o zachowaniu walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego wraz z przypisanymi im programami ochrony oraz realizacja systemu obszaru przestrzeni zielonych – zapewnienie korytarzy ekologicznych, ciągłości obszarów przyrodniczych, właściwej jakości powietrza (przewietrzanie), przy jednoczesnym wykorzystaniu terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej. W wymiarze ponadlokalnym gmina Andrychów pełni rolę miasta, jako tradycyjnego ośrodka obsługi dla położonych wokół mniejszych miejscowości. W tym kontekście istotne jest zachowanie skali i charakteru a jednocześnie odrębności przestrzennej Andrychowa i poszczególnych miejscowości, z jednoczesnym ukształtowaniem docelowej ich struktury urbanistycznej, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru śródmieścia i centrum miasta Andrychowa oraz z wyznaczeniem obszarów aktywności usługowej w poszczególnych miejscowościach.

Opisując tereny zielone na terenie LGD „Wadoviana”, należy stwierdzić, że ich poszerzanie następowało w latach 2014-2020 głównie w obrębie parków, zieleńców i zieleni osiedlowej, które były zlokalizowane na terenach miast. W analizowanym okresie ich powierzchnia poszerzyła się o 16%. Zanotowany został również 5% wzrost lasów gminnych lokalizowanych na terenach wiejskich. Widoczna jest tendencja rozbudowy zieleni osiedlowej na terenach miejskich. Jej powierzchnia od 2015 roku poszerzyła się o 20%. Jednocześnie tego typu tereny na obszarach wiejskich podlegają bardzo dynamicznej redukcji, sięgającej 62% w skali badanego okresu. Ma to najpewniej związek z migracją mieszkańców powiatu do wsi, co wymusza redukcję terenów zielonych przeznaczanych na zabudowę mieszkaniową. Szczegółowe zestawienie rodzajów terenów zielonych znajdujących na terenie LGD „Wadoviana” zostało zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 1 Powierzchnia terenów zielonych na obszarze LGD „Wadoviana” w 2020 roku.

	parki spacerowo - wypoczynkowe	zieleńce	zieleń uliczna	tereny zieleni osiedlowej	parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	cmentarze	lasy gminne
Andrychów - miasto	3,40	11,09	2,70	24,76	39,25	5,50	25,88
Andrychów - obszar wiejski	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,90	42,40
Wadowice - miasto	5,60	7,00	3,20	16,19	28,79	4,90	0,00
Wadowice - obszar wiejski	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,30	18,90

Źródło: GUS BDL

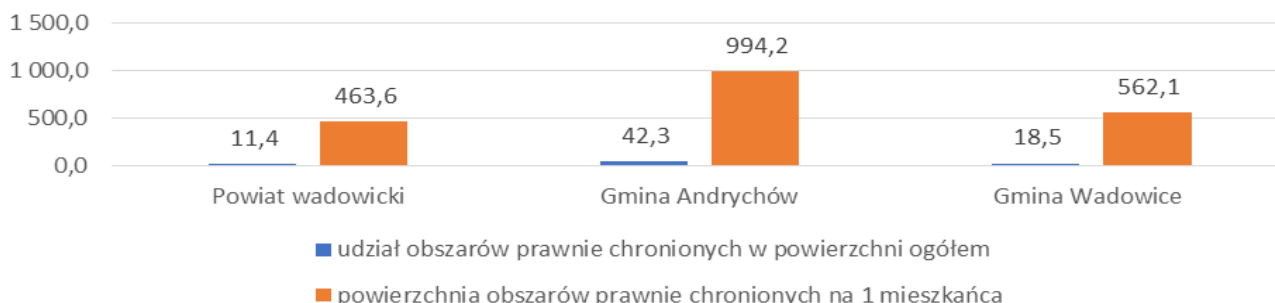
Na terenie LGD znajdują się dwa główne typy obszarów szczególnie chronionych pod względem przyrodniczym. Są nimi: Parki Krajobrazowe oraz obszar Natura 2000. Parki Krajobrazowe zlokalizowane są w południowo-zachodniej

części obszaru. Natomiast obszar Natura to obszar siedliskowy, którego lokalizacja znajduje się w wąskim pasie przebiegającym od wschodniej granicy obszaru.

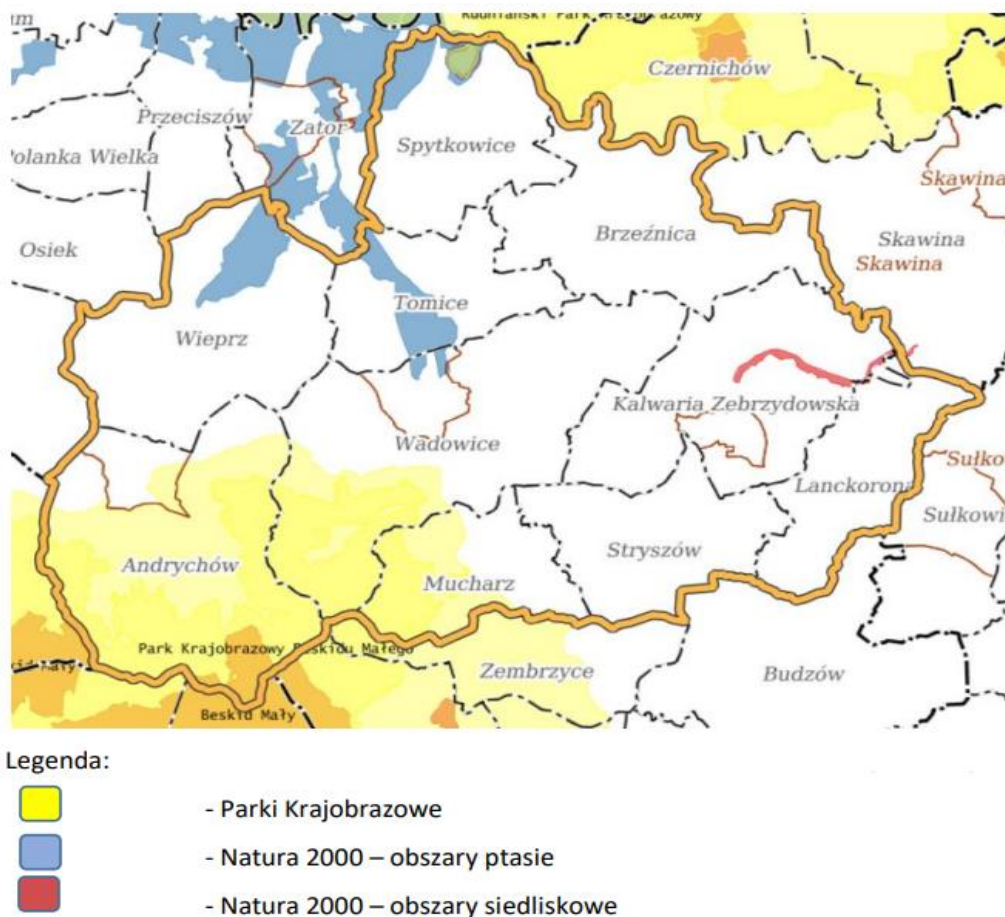
Udział powierzchni chronionych w gminie Wadowice wynosi 18,5%, natomiast w gminie Andrychów aż 42,3%.

Źródło: GUS BDL

Powierzchnia obszarów chronionych w 2020 roku

Szczegółowe ich usytuowanie zostało zaprezentowane na poniższej grafice.

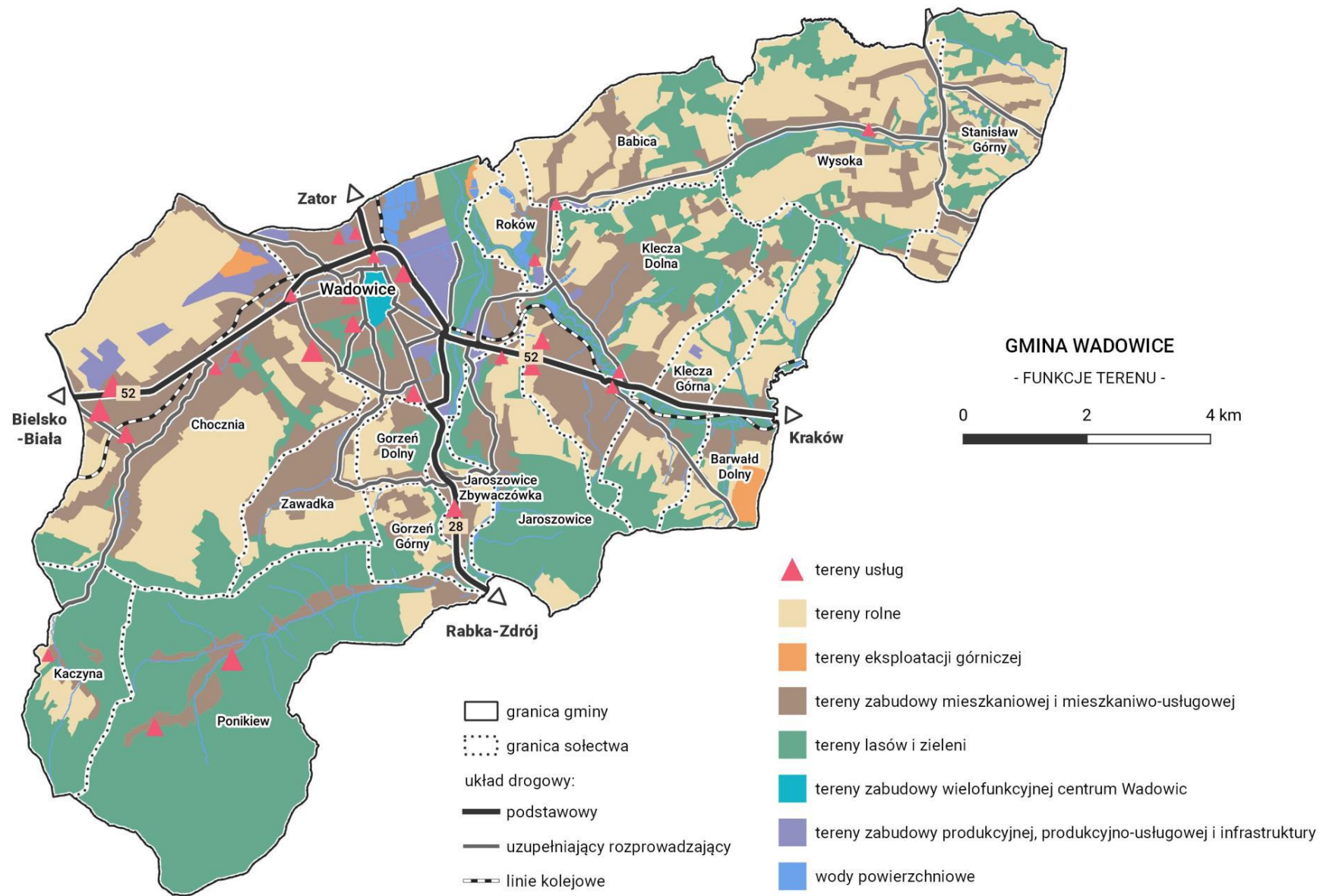
Źródło: Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2021-2027

Biorąc po uwagę występowanie wskazanych obszarów na terenie LGD ważne jest, aby dążyć do ograniczenia antropopresji, jednocześnie promując rozwój obszarów o wysokich wartościach środowiskowych. To oznacza zachowanie i poprawę jakości obszarów naturalnych, które są szczególnie ważne dla bioróżnorodności i zdrowego funkcjonowania ekosystemów. Równocześnie, rozwój obszarów o dużych walorach środowiskowych powinien być realizowany w sposób zrównoważony, uwzględniający zarówno potrzeby społeczności lokalnej, jak i ochrony środowiska. Może to obejmować rozwój turystyki ekologicznej, promowanie zrównoważonych praktyk rolniczych, czy też ochronę i przywracanie naturalnych siedlisk i gatunków.

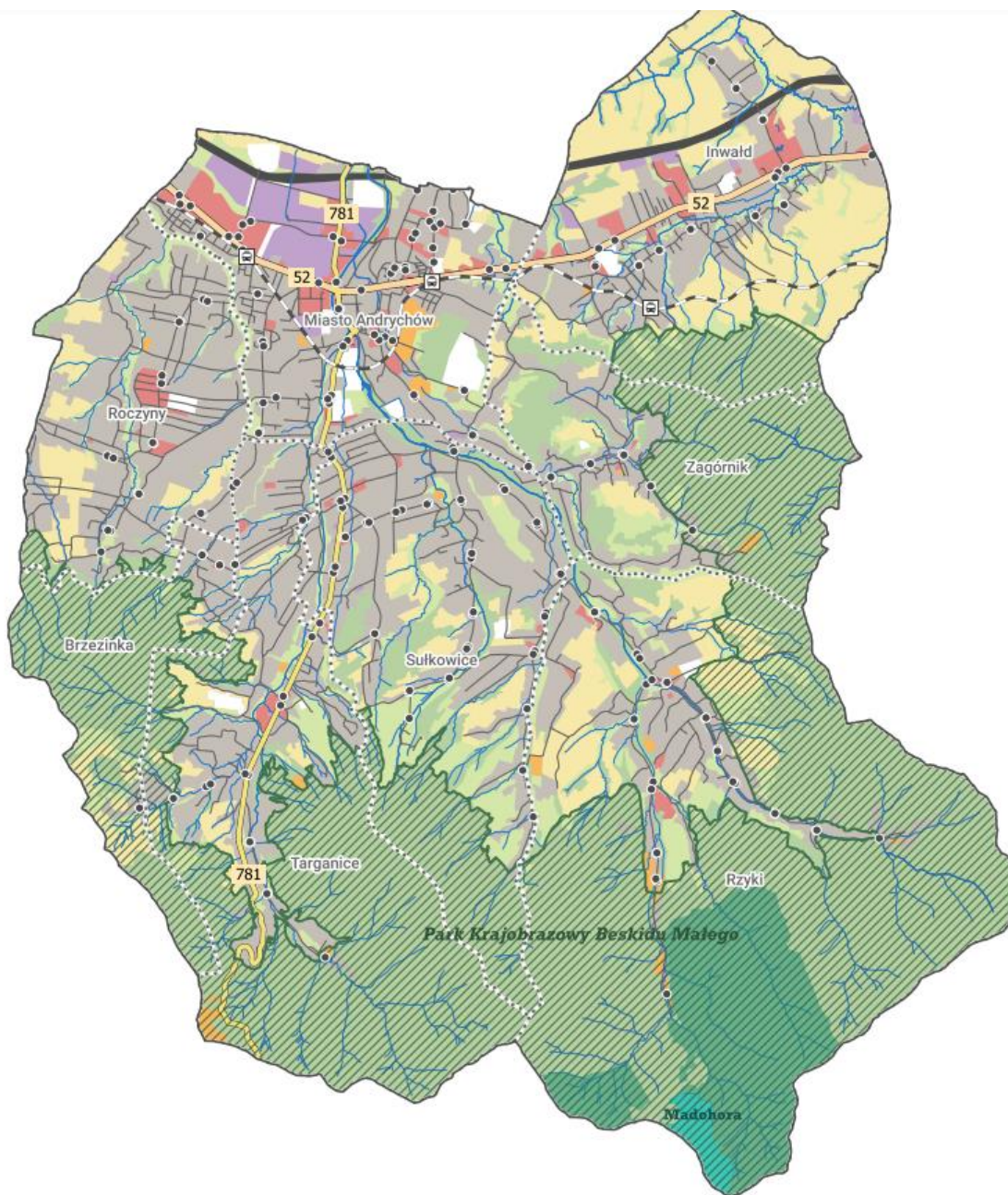
Ograniczenie antropopresji i rozwój obszarów o znaczących walorach środowiskowych mogą przyczynić się do tworzenia zdrowszych, bardziej zrównoważonych społeczności, które czerpią korzyści z ochrony i poprawy swojego środowiska naturalnego.

Kolejnym aspektem jest analiza dot. funkcji terenu co jest bezpośrednio powiązane z analizą przestrzenną. Funkcja terenu skupia się na analizie i zrozumieniu różnych ról i zastosowań, które obszar może pełnić w kontekście społeczności lokalnej, ekonomii regionalnej i ochrony środowiska. Zrozumienie różnych funkcji, jakie teren może spełniać, jest kluczowe dla efektywnego planowania i zarządzania przestrzennego.

Poniżej w sposób graficzny zobrazowano funkcje terenu w gminach wchodzących w skład obszaru LGD „Wadoviana”.

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY ANDRYCHÓW

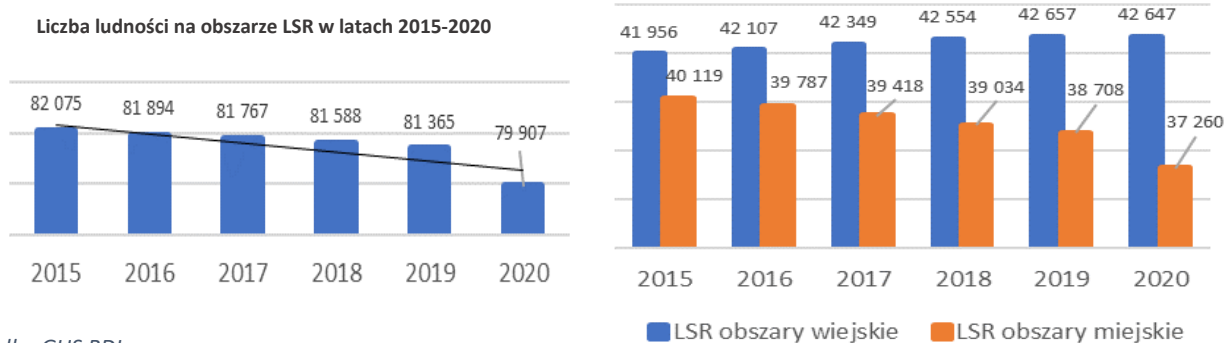
- granica miejscowości
- przystanki autobusowe
- stacje kolejowe
- linie kolejowe
- cieki wodne
- drogi**
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- pozostałe drogi
- formy ochrony przyrody**
- Park Krajobrazowy Beskidu Małego
- rezerwat przyrody Madohora
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000
- kierunki zagospodarowania przestrzennego***
- tereny zieleni nieurządzonej
- tereny leśne
- tereny rolnicze
- tereny turystyki, rekreacji i sportu
- tereny usług i usług publicznych
- tereny przemysłowo-usługowe
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej
- projektowany przebieg Beskidzkiej Drogi Integracyjnej

* wersja uproszczona na podstawie Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Andrychów

IV.1.2 Demografia i pomoc społeczna

Cały obszar LSR zamieszkały był w 2020 roku przez 79 907 mieszkańców. Dane dotyczące liczby ludności pokazują delikatne wahania w ostatnich latach. Podczas gdy w miastach Wadowice i Andrychów w latach 2016-2020 dało się zaobserwować niewielki spadek ludności, wzrostowa tendencja dotyczyła obszaru wiejskiego gminy Wadowice i obszaru wiejskiego gminy Andrychów. Wzrost liczby ludności na obszarach wiejskich miał zapewne związek z dającą się zaobserwować w całym kraju modą na osiedlanie się mieszkańców miast na wiejskich obszarach oraz coraz większą mobilnością społeczeństwa.

Źródło: GUS BDL

Analizując sytuację demograficzną za największe problemy obszaru należy uznać ujemne saldo migracji oraz postępujące obciążenie demograficzne, związane z systematycznym wzrostem udziału osób po 65 roku życia w ogólnej liczbie ludności obszaru.

Problem ujemnego salda migracji zdefiniowano jako szczególnie istotny z uwagi na fakt, iż osoby migrujące to głównie ludzie młodzi. W gminie miejsko-wiejskiej Wadowice negatywne tendencje dotyczą przede wszystkim miasta Wadowice, a sytuacja na obszarach wiejskich jest nieco lepsza. Jedynie w 2020 r. w porównaniu do lat poprzednich było dodatnie, co oznacza, że więcej osób zameldowało się niż wymeldowało. Dodatkowo saldo migracji od lat jest obserwowane na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Andrychów, choć warto odnotować, że w latach 2018-2020 roku wskaźniki nie były tak dobre jak w latach 2016 i 2017.

Z kolei w analizie współczynnika obciążenia demograficznego na obszarze LSR, zauważa się stały trend o podobnej dynamice wzrostu. Dane dla gminy Andrychów są mniej korzystne w stosunku do powiatu wadowickiego oraz przyjmują wartości zbliżone dla całego województwa. Wskazuje to, że w badanym okresie wzrasta liczba osób w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku 15-64 lata. W gminie Wadowice także obserwowana jest tendencja związana ze starzeniem się społeczeństwa. Udział osób w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni 2015-2020 wzrósł z 19,1% do ponad 21%.

Oznacza to stopniowe starzenie się społeczeństwa, co przekłada się na konieczność zwiększania zakresu działań dotyczących świadczenia usług związanych z opieką senioralną.

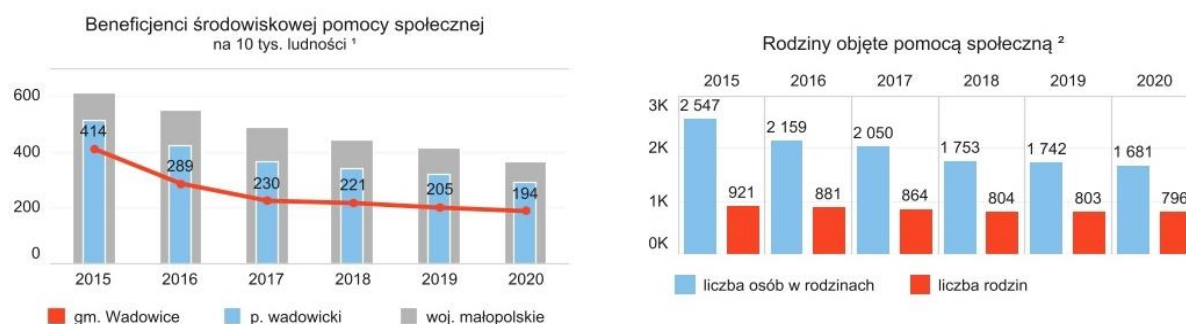
W LSR wskazano najczęstsze problemy społeczne występujące wśród mieszkańców obszaru LGD i które są obszarami w których najczęściej jest udzielana pomoc. Wymieniono tutaj: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałe choroby i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Liczba osób objętych systemem pomocy społecznej wykazywała w latach 2010-2013 tendencję rosnącą. Sytuacja w tym względzie uległa jednak poprawie. W latach 2015-2020 odnotowano spadki, a wskaźniki notowane w regionie były znacznie lepsze niż dla województwa małopolskiego.

GMINA WADOWICE

Na terenie gminy działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej własne i zlecone gminie. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2015-2020 zmalała o ponad połowę (w 2019 r. wartość wskaźnika wyniosła 194).

Dane te są korzystniejsze w porównaniu do powiatu wadowickiego i województwa małopolskiego. Zmniejszyła się również liczba rodzin objętych pomocą społeczną. Ich liczba spadła o blisko 14%, z 921 w 2015 r. do 796 w 2020 r., co należy uznać za pozytywne zjawisko. W badanym okresie nastąpił wzrost objęcia wsparciem rodzin emerytów i rencistów, co wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. W 2020 roku ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła 54. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 34 osoby, natomiast liczba mężczyzn wyniosła 20.

Wśród najczęstszych powodów przyznania pomocy społecznej w gminie Wadowice w 2020 r. na pierwszym miejscu znalazła się długotrwała lub ciężka choroba, następnie niepełnosprawność i ubóstwo. Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Wadowice była długotrwała lub ciężka choroba, na drugim miejscu znajdowało się ubóstwo, natomiast na trzecim – niepełnosprawność. Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajdowało się także bezrobocie.

Źródło: GUS BDL

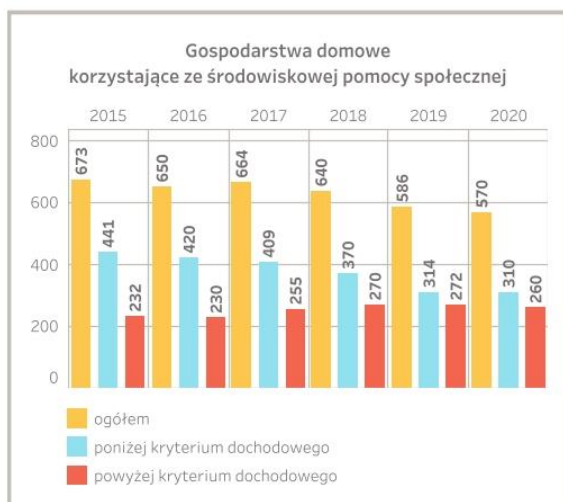
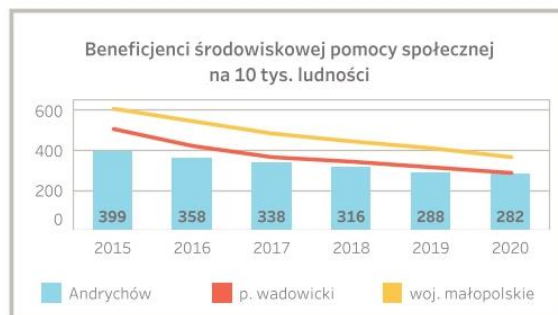
GMINA ANDRYCHÓW

W ostatnich latach współczynnik beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności maleje, co należy uznać za zjawisko pozytywne. Warto także podkreślić, że dane te są korzystniejsze w porównaniu do powiatu wadowickiego i całego województwa małopolskiego. Także w przypadku rodzin objętych pomocą społeczną, zauważa się niewielki spadek w stosunku do lat poprzednich. Niezmiennie, wśród rodzin objętych pomocą społeczną najwięcej jest rodzin z dziećmi, ale także tych z roku na rok jest co raz mniej. Natomiast nieznacznie rośnie liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej, co podobnie jak w przypadku gminy Wadowice jest z pewnością wynikiem starzenia się społeczeństwa.

Dominującym problemem w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest długotrwała lub ciężka choroba. Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby utrzymuje się na stałym poziomie. Kolejnym dominującym problemem w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo. Obserwuje się znaczący trend spadkowy liczby rodzin i liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 3 lat. Istotnym powodem, dla którego rodziny zgłaszają się po pomoc jest również niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Niezmiennie od kilku lat najliczniejszą grupą wspieraną przez Ośrodek Pomocy Społecznej są seniorzy i osoby niepełnosprawne. Proces starzenia się społeczeństwa w Gminie Andrychów powoduje konieczność zapewnienia opieki osobom w wieku poprodukcyjnym, które są jej pozbawione ze strony rodziny lub gdy rodzina sama nie jest w stanie zapewnić jej w wymaganym zakresie. Od wielu lat sukcesywnie zwiększa się liczba osób umieszczanych w domu pomocy społecznej, a tym samym wzrastają nakłady finansowe.

Źródło: GUS BDL

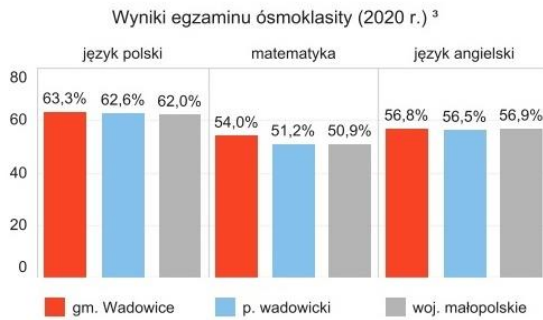
IV.1.3 Edukacja

Na obszarze LGD rośnie zainteresowanie wśród rodziców umieszczeniem dziecka w żłobku. Dostępność miejsc w przedszkolach jest korzystna, co oznacza, że dla każdego dziecka w wieku przedszkolnym (3-5 lat) na terenie LGD „Wadoviana” jest przewidziane miejsce w przedszkolu. Podobna sytuacja ma miejsce w wypadku powiatu wadowickiego i całego województwa, także można stwierdzić, że w tym względzie sytuacja zarówno w gminach objętych LSR jak i w całym regionie jest dobra.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty pokazują, że uczniowie szkół położonych w Wadowicach w 2020 r. osiągnęli lepsze wyniki od średniej powiatowej, z kolei w gminie Andrychów są na tym samym poziomie co w przypadku powiatu wadowickiego, jak i całego województwa małopolskiego.

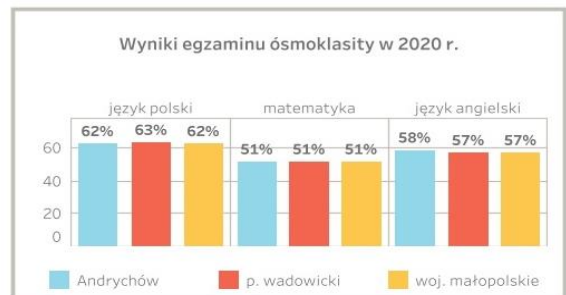
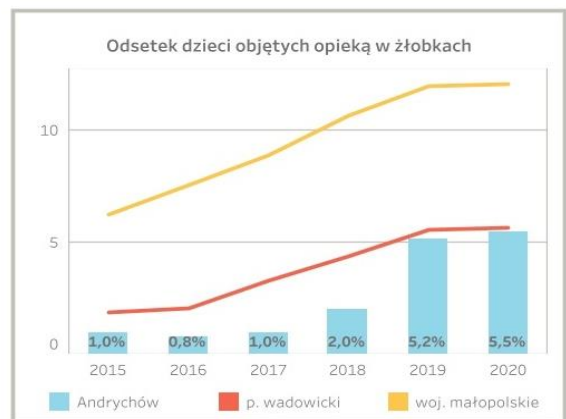
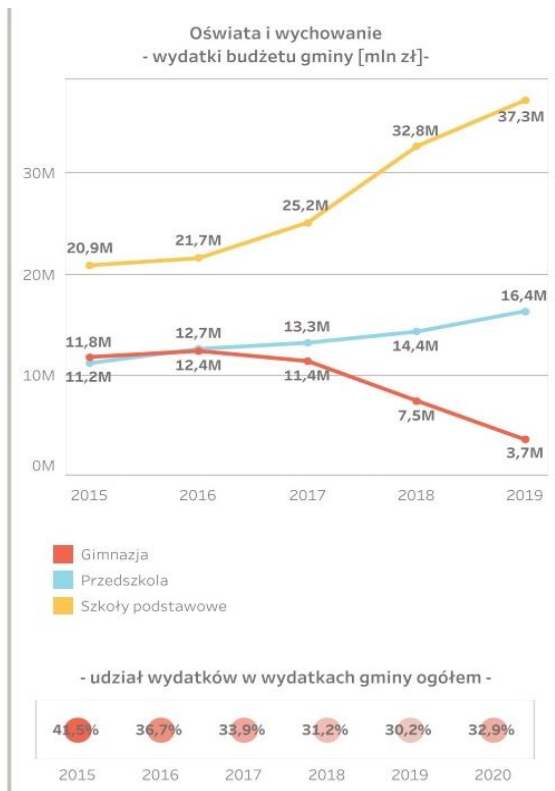
Analiza wskazuje na spadek w udziale wydatków ogółem, budżetu przeznaczanego zarówno na cele związane z oświatą i wychowaniem (31%) w Gminie Wadowice, z kolei w Gminie Andrychów odwrotnie – na sumaryczny wzrost nakładów poniesionych na oświatę i edukację.

GMINA WADOWICE

Źródło: GUS BDL

GMINA ANDRYCHÓW

Źródło: GUS BDL

IV.1.4 Gospodarka i przedsiębiorczość

Jedną z głównych cech obszaru LGD jest wysoka aktywność gospodarcza mieszkańców, czego przejawem jest liczba podmiotów gospodarczych, w tym przede wszystkim małych i średnich firm. Ich liczba zwiększała się z roku na rok. W latach 2015–2020 odnotowano spory wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON.

Obszar LGD cechuje się korzystnym klimatem dla rozwoju przedsiębiorczości. Należy jednak zauważyć, iż w poszczególnych gminach obszaru LGD poziom przedsiębiorczości rozkłada się nierównomiernie. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nieustannie wzrasta, ale jednocześnie nie znikają różnice między wskaźnikami na obszarach gmin Wadowice i gminy Andrychów.

Główne branże jakie występują na obszarze objętym LSR to przemysł spożywczy w Gminie Wadowice oraz przemysły maszynowy i włókienniczy w Gminie Andrychów. Największym ośrodkiem przemysłowym regionu jest Andrychów. Przez wiele lat dominował tu przemysł włókienniczy, silnikowy, obrabiarek numerycznie sterowanych. Obecnie do największych zakładów należą:

- Andropol S.A. (przemysł bawełniany);
- Andrychowska Fabryka Maszyn S.A. (tokarki CNC);
- KZWM „Ogniochron” S.A. (sprzęt gaśniczy i ratowniczy);
- ZPHU Inex sp. z o.o., Inwałd
- TRAILIS Zastaw TSS Sp. z o. o. Sp. k.
- SM Logistic Sp. z o. o.
- Wosana S.A.
- C.M.C. Sp. z o.o.,
- Pawbol Sp. z o.o.,
- DRUKPRESS,
- Prodnarz Sp. z o.o.

Wymienione zakłady mają duże znaczenie na rynku zatrudnienia w gminie, jednocześnie wykazując się dobrą dynamiką i kondycją. Z punktu widzenia najbliższych lat największym wyzwaniem jest przyciąganie inwestorów i animowanie rozwoju przedsiębiorczości, w kontekście tworzenia rynku atrakcyjnych miejsc pracy. Takich, które będą stanowiły zachętę dla młodych osób, posiadających odpowiednie wykształcenie i umiejętności do pozostania na terenie Andrychowa i miejscowości wchodzących w skład gminy. Innymi słowy wysoka jakość miejsc pracy to kluczowe wyzwanie. W kontekście trendów warto ukierunkować się na rozwijanie branż związanych z elektromobilnością, sektorem badawczo-rozwojowym oraz IT i usługami wysoko rozwiniętymi.

Drugim ośrodkiem przemysłowym są Wadowice. Swoje siedziby mają tu przedsiębiorstwa:

- Grupa Maspex Wadowice
- Zakłady Przemysłu Cukierniczego Skawa S.A.
- Fabryka Elementów Hydrauliki PONAR - WADOWICE S.A. (z grupy NFI);
- Centrum Budowlane Gama sp. z o.o., Wadowice
- Kasprzak TJ Kasprzak sp. z o.o.,
- Nowatech sp. z o.o. Wadowice
- PRDM Wadowice sp. z o.o., Barwałd Dolny,
- Polski Lek SA, Wadowice

W Wadowicach przeważają duże zakłady pracy, natomiast mało jest tych z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, czyli tzw. MŚP. Dla regionu najważniejszy pod względem rozwoju gospodarczego jest przemysł. Drobne przedsiębiorstwa powstaną przy okazji rozwoju przemysłu i turystyki, co wpłynie na dywersyfikację struktury lokalnej gospodarki. Szansę na rozwój w Wadowicach mają przede wszystkim hotele, lokale gastronomiczne, ponadto rozwijać mogłyby się również agroturystyka.

Dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju gospodarczego na obszarze LGD przyjęto następujące założenia:

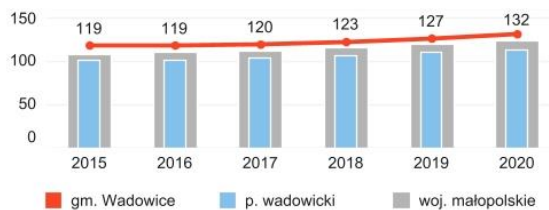
- wykorzystanie potencjału terenów przemysłowych – od 2007 r. działa w gminie Andrychów Krakowska Specjalna Strefa Ekonomiczna – podstrefa Andrychów zarządzana przez Krakowski Park Technologiczny Spółka z o.o.
- aktywizacja gospodarcza gmin, zwłaszcza w strefach predysponowanych dla koncentrowania się tej funkcji, ukierunkowana na: usługi, drobną wytwórczość, kluczowe branże zawodowe (m.in. branże: meblarska, tapicerska, obuwnicza, beauty, turystyczna, spożywcza, cukiernictwo, kaletnictwo, przemysł maszynowy i włókienniczy, rzemiosło, rękodzieło)
- rozwój funkcji i wzbogacenie oferty turystycznej w oparciu o wybitne walory przyrodnicze i krajobrazowe, budowa infrastruktury turystycznej;
- rozwój gospodarki rolno-hodowlanej, z możliwością prowadzenia gospodarstw agroturystycznych.

GMINA WADOWICE

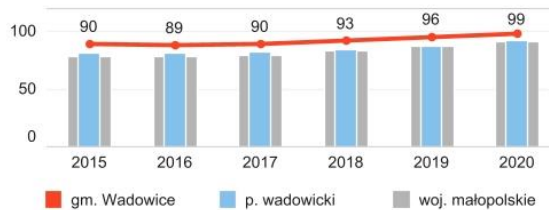
Liczba podmiotów gospodarczych ¹

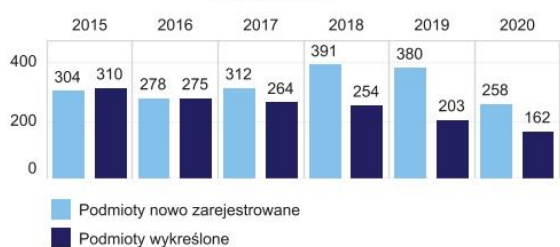
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności ¹

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności ¹

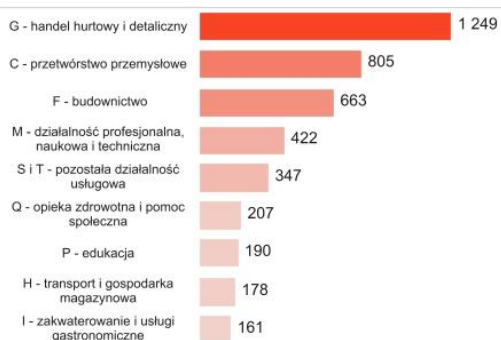
Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON ¹

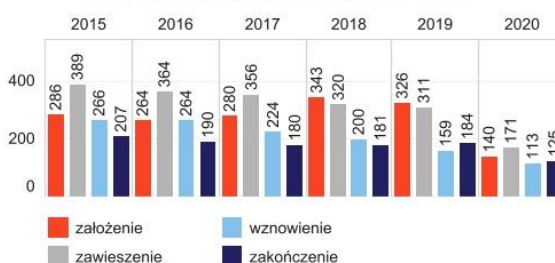
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 ludności ¹

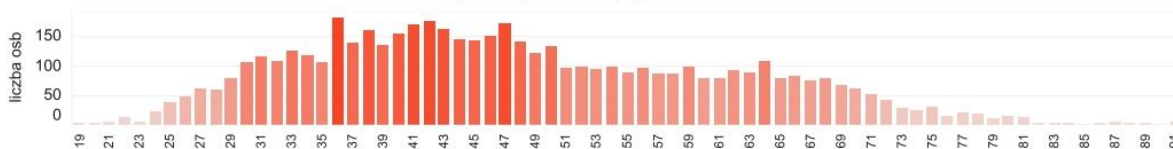
Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 [2020 r.] ¹

Liczba złożonych wniosków w systemie CEIDG ²

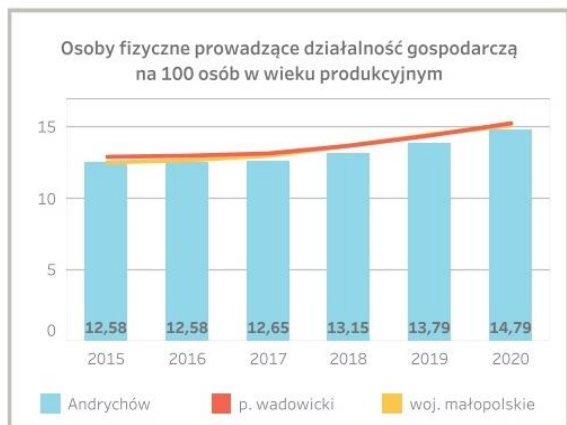
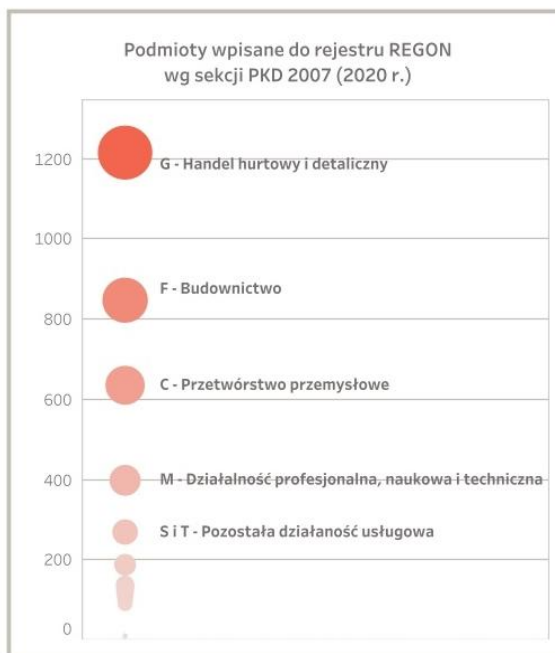
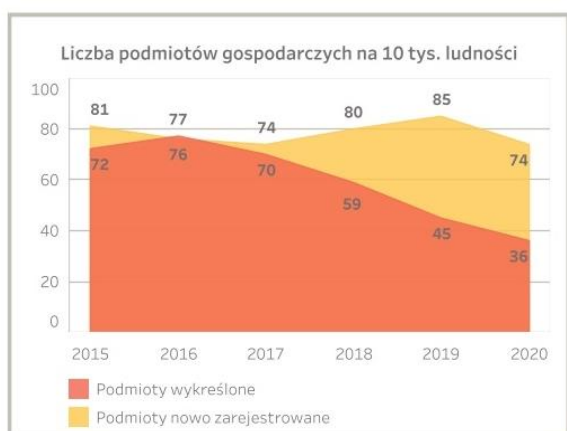
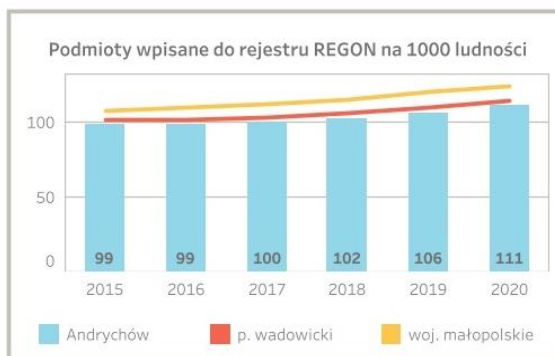
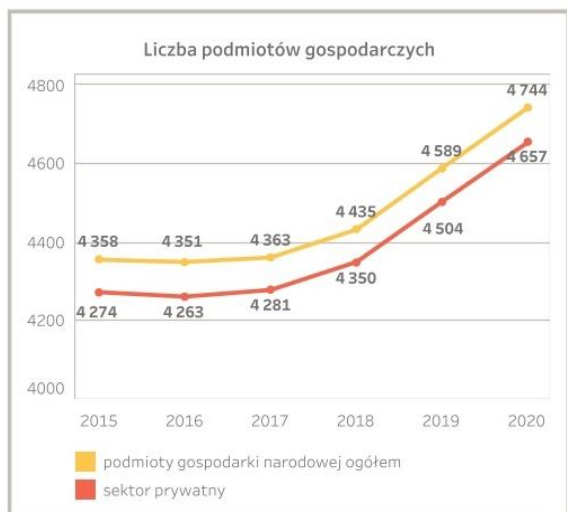

Wiek przedsiębiorców wg systemu CEIDG ²

Źródło: GUS BDL

GMINA ANDRYCHÓW

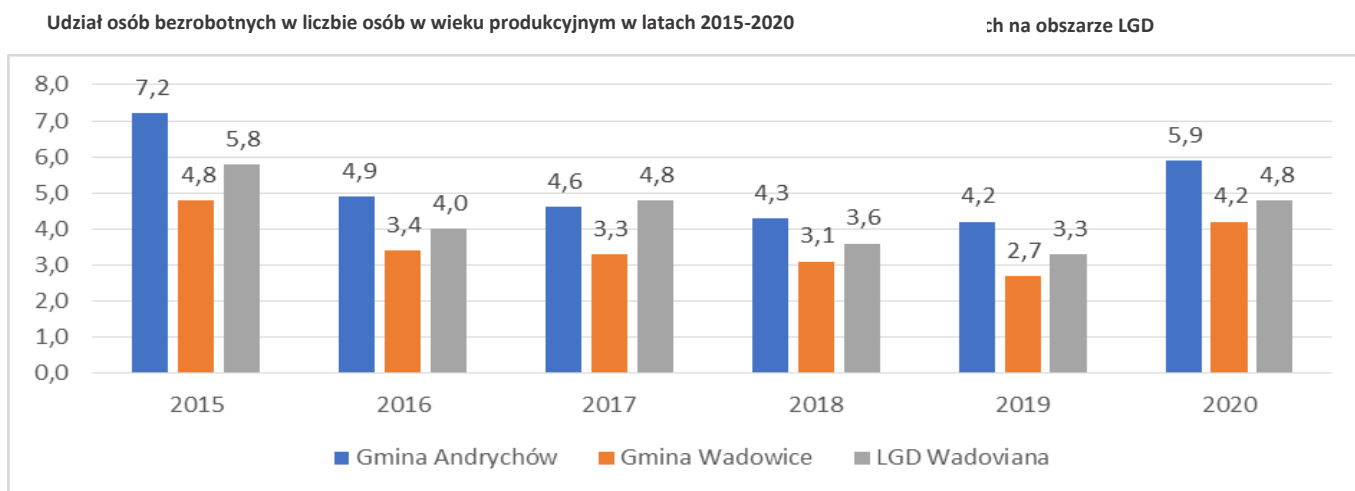
Źródło: GUS BDL

IV.1.5 Rynek pracy

Obszar LGD od lat cechuje się występowaniem znacznej liczby osób bezrobotnych pomimo spadków stopy bezrobocia w latach 2015-2019. W powiecie wadowickim stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na koniec 2015 roku, wynosiła 8,8 % i była niższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego dla całego kraju (9,8%), ale była zarazem wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego dla województwa małopolskiego (8,4 %). W latach 2015-2019 liczba osób bezrobotnych systematycznie spadała. Jednak w 2020 r. znów wzrosła a w tym roku stopa bezrobocia dla powiatu wynosiła 6,9%. Warto zaznaczyć, że rok 2020 był trudny dla rynku pracy ze względu na pandemię COVID-19, która wpłynęła na wzrost bezrobocia na całym świecie. Pandemia COVID-19 wpłynęła na rynek pracy w powiecie wadowickim, szczególnie w sektorach związanych z turystyką, gastronomią i usługami.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na obszarze LGD

Źródło: GUS BDL

Źródło: GUS BDL

Liczba bezrobotnych w gminie Wadowice w latach 2015-2019 zmalała o około 46%, z 1 135 osób w 2015 r. do 612 w 2019 r. Jednakże mimo obserwowanej tendencji spadkowej osób bezrobotnych w analizowanym pięcioleciu, sytuacja uległa pogorszeniu w 2020 r., w związku ze spowolnieniem gospodarki w wyniku pandemii COVID 19. Gmina odnotowała wzrost w liczbie bezrobotnych w porównaniu do 2019 r. blisko o 50%. Według danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach, na koniec 2020 r. liczba bezrobotnych wynosiła 917, w tym 53% stanowiły bezrobotne kobiety. Znaczącą grupę bezrobotnych (29,1%) stanowiły osoby w wieku 25-34 lat.

Z kolei bezrobocie w gminie Andrychów w okresie od 2015 do 2019 r. wykazywało tendencję spadkową. Patrząc jednak w szerszym wymiarze, sytuacja gminy na tle powiatu wadowickiego oraz całego województwa małopolskiego jest mniej korzystna, ponieważ udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym jest wyższy w stosunku do porównywalnych regionów. Podobnie jak w gminie Wadowice, w Andrychowie w 2020 roku ze względu na pandemię COVID-19 wzrosła liczba bezrobotnych. Szczególnie widoczny skok odnotowano na obszarze wiejskim gminy gdzie liczba osób bez pracy wzrosła z 531 do aż 729.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych w przedziałach wiekowych, najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku: 25-34, 35-44 i 45-54 lata. Porównując dane za lata 2015 i 2020 widać, że grupy te są konsekwentnie najliczniejsze wśród zarejestrowanych bezrobotnych.

Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (2020 r.) w gminie Andrychów wynosi 5,9% z kolei w gminie Wadowice 4,2%. Na obszarze LSR wskaźnik ten wynosi 4,8% i jest wyższy niż w województwie małopolskim (4,0%) i powiecie wadowickim (4,4%).

Analizując wskazane dane, rekomendowane jest w dalszym ciągu prowadzenie działań służących stymulowaniu przedsiębiorczości i wspieranie zatrudnienia poprzez doradztwo i szkolenia, w tym zarówno dla pracowników, jak i pracodawców.

GMINA WADOWICE

Źródło: GUS BDL

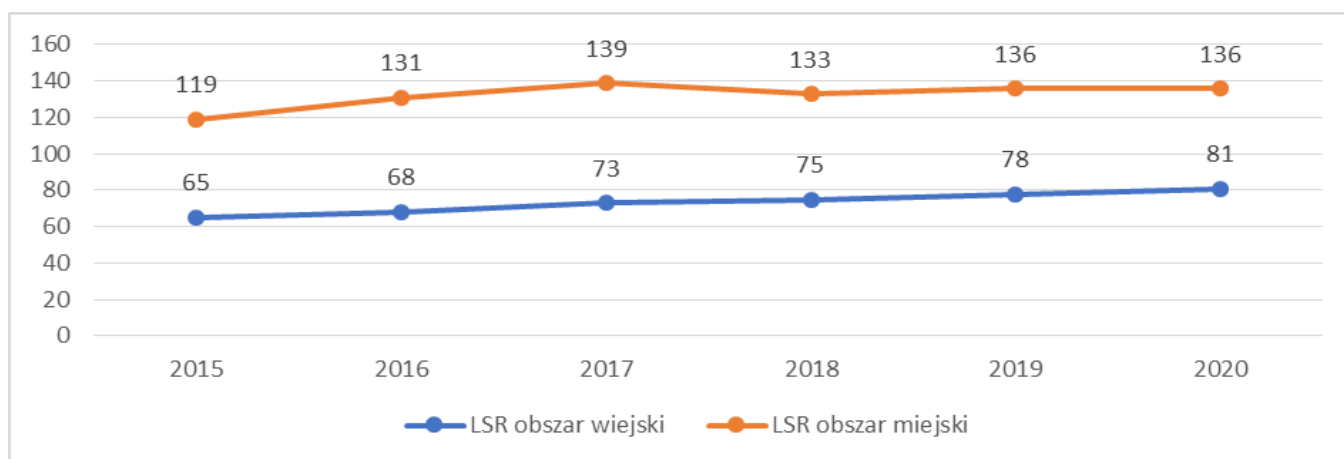
GMINA ANDRYCHÓW

Źródło: GUS BDL

IV.1.6 Działalność sektora społecznego

Liczba działających na danym obszarze organizacji pozarządowych jest wskaźnikiem, który może opisywać aktywność społeczną jego mieszkańców. Na obszarze LGD obserwuje się wzrost zainteresowania działalnością trzeciego sektora oraz wzrost liczby zarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń. Równocześnie cechą charakterystyczną jest zróżnicowanie aktywności mieszkańców - w gminie Andrychów (na obszarze objętym LSR) rejestrowano mało nowych fundacji, ale w gminie Wadowice sytuacja była pod tym kątem zdecydowanie lepsza. Podobnie, większa aktywność dotyczyła tworzenia stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Wadowice, choć w tym przypadku różnice nie były aż tak wielkie i gmina Andrychów nie pozostawała daleko w tyle.

Źródło: GUS BDL

W kontekście funkcjonowania organizacji pozarządowych zwraca się uwagę na problemy III sektora w regionie. Wymieniano w tym aspekcie trudności związane z brakiem osób gotowych bezinteresownie angażować się w działania na rzecz innych czy kłopoty z utrzymaniem dobrej jakości pracowników i liderów. Oprócz tego wskazywano na ograniczenia związane z zasobami (ludzie, finanse, sprzęt, doświadczenie, trwałość projektów),

niewystarczającym stopniem współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi czy dostępnością doradztwa prawnego i finansowego.

Na obszarze LGD odnotowuje się znaczną aktywność organizacji sportowych, kulturalnych i przeciwdziałających patologiom społecznym, ale jednocześnie działa niewiele organizacji, które zajmowałyby się promocją przedsiębiorczości czy podnoszeniem kompetencji społeczności¹.

Sektor społeczny na terenie objętym Lokalną Strategią Rozwoju spotyka się z licznymi wyzwaniami, co zostało zaznaczone przez respondentów w ankiecie diagnostycznej oraz podczas spotkań warsztatowych. Najczęściej wskazywane trudności to:

- Relatywnie niewielkie oddziaływanie organizacji pozarządowych w odniesieniu do rozmiaru populacji, istniejących potrzeb i dostępnych środków finansowych,
- Brak współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi,
- Brak dostatecznego wsparcia w zakresie doradztwa na poziomie prawnym, programowym i finansowym.

Obecność niewielu organizacji zajmujących się promocją przedsiębiorczości i podnoszeniem kompetencji społeczności może wskazywać na potencjalne luki w ekosystemie społecznym i gospodarczym obszaru LGD. Przedsiębiorczość i rozwijanie umiejętności mogą przyczynić się do rozwoju gospodarczego i społecznego, tworzenia miejsc pracy, zwiększania innowacyjności i konkurencyjności, a także podnoszenia jakości życia i satysfakcji mieszkańców. Stąd niezwykle istotna rola Stowarzyszenia LGD, które powinno przejąć rolę nadrzędnej organizacji dla rozwoju i propagowanie aktywności społecznej, w tym przedsiębiorczości.

Możliwe strategie dla stymulowania aktywności organizacji w tych obszarach mogą obejmować:

- Rozwój i wsparcie organizacji - stworzenie korzystnego środowiska dla powstawania i rozwoju organizacji zajmujących się przedsiębiorczością i podnoszeniem kompetencji, na przykład poprzez zapewnienie dostępu do finansowania, szkoleń, doradztwa, sieci kontaktów, itp.
- Partnerstwa i współpraca - promowanie współpracy między różnymi typami organizacji, na przykład poprzez organizowanie spotkań, sieci, projektów partnerskich, itp., które mogą umożliwić wymianę doświadczeń, zasobów i kompetencji.
- Edukacja i szkolenia - organizowanie edukacji i szkoleń dla mieszkańców na temat przedsiębiorczości i rozwijania umiejętności, na przykład poprzez warsztaty, kursy, seminaria,
- Promocja i informacja - promowanie korzyści z przedsiębiorczości i rozwijania umiejętności, na przykład poprzez kampanie, media, wydarzenia, itp.

IV.1.7 Kultura i turystyka

Bliskość atrakcji turystycznych i walory przyrodniczo-krajobrazowe są zdecydowanie mocną stroną obszaru LGD. Atrakcyjne położenie geograficzne, szlaki turystyczne, a także bliskość dużych aglomeracji miejskich (krakowskiej i górnośląskiej) pozwalają niewątpliwie na rozwój turystyki na terenie LGD „Wadoviana”. Atutem jest również spora ilość tras rowerowych, obiektów architektonicznych (przede wszystkim budynków sakralnych) i miejsc związanych z postacią Św. Jana Pawła II. Należy też wspomnieć o dużych możliwościach w zakresie uprawiania sportów zimowych, wspinaczki skałkowej, wędkowania, ornitologii, paralotniarstwa czy myślistwa.

Jednocześnie zwraca się uwagę na fakt, iż duża część obiektów zabytkowych jest zaniedbana i niezagospodarowana. Do słabych stron obszaru zaliczono niską świadomość społeczeństwa w zakresie własnego dziedzictwa, co sprawia, iż obiekty nie są w wystarczający sposób wykorzystywane do promocji obszaru. Za inną wadę uznano brak wspólnej oferty turystycznej i marki lokalnej dla obu gmin objętych LSR, a także słabą promocję zasobów lokalnych. Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno-turystyczna również została uznana za słabą stronę obszaru LGD.

---

¹ Na podstawie danych: <https://spis.ngo.pl/>

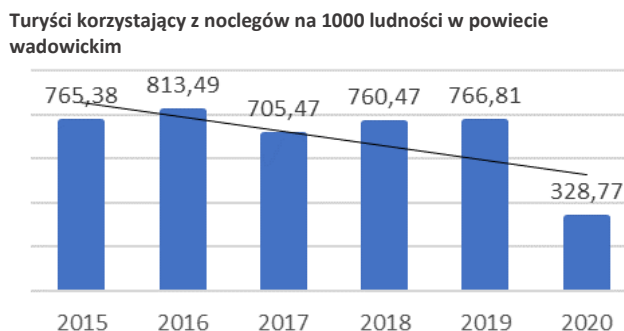
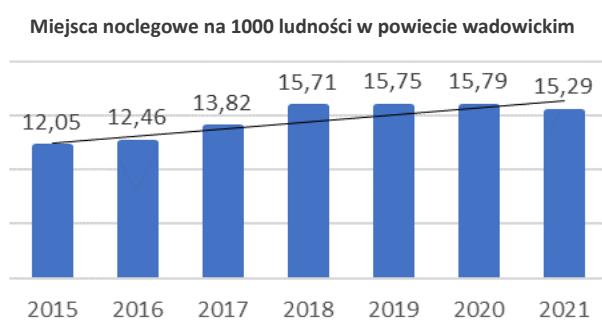
W tym kontekście wskazano na małą liczbę szlaków turystycznych i infrastruktury towarzyszącej (restauracje, muzea, obiekty hotelowe oferujące kompleksową obsługę turysty).

W trakcie badań opinii i wywiadów z mieszkańcami i pracownikami jednostek samorządu terytorialnego na obszarze LGD, respondenci zwracali uwagę na relatywnie niski poziom infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Braki w infrastrukturze obejmują niewystarczające środki transportu, takie jak połączenia drogowe, kolejowe czy ścieżki rowerowe, a także niewystarczające udogodnienia, takie jak toalety, ławki, oznakowanie, itp. Mogą one utrudniać dostęp do atrakcji i usług, a także wpływać na komfort i satysfakcję z pobytu.

Do poprawy sytuacji może przyczynić się rozwój strategicznego planu rozwoju turystyki, który określi priorytety, cele i działania. Powinien on obejmować takie elementy, jak:

- Rozwój nowych atrakcji i usług, które są zgodne z charakterem i potencjałem regionu, na przykład z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego czy lokalnych produktów i tradycji.
- Tworzenie nowych produktów turystycznych na poziomie Lokalnej Grupy Działania.
- Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury, na przykład poprzez remonty, adaptacje, rozbudowę ścieżek rowerowych, oznakowanie, itp.
- Promocja regionu i jego oferty, na przykład poprzez marketing, public relations, media społecznościowe, itp.
- Współpraca z różnymi partnerami, takimi jak władze lokalne, biznesy, organizacje, mieszkańcy, itp., aby zwiększyć zasoby, kompetencje i zaangażowanie.
- Pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych, w tym funduszy UE, itp., które mogą sfinansować różne projekty i inicjatywy.

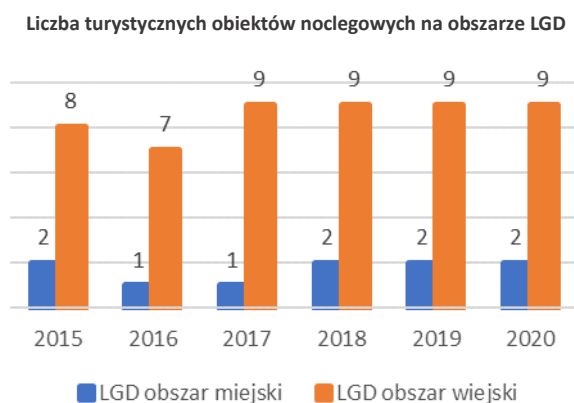
Turyści odwiedzający obszar LSR mogą skorzystać z możliwości noclegu w wielu obiektach różnego typu: hotelach, schroniskach, kwaterach prywatnych, polach biwakowych czy agroturystyce. Na obszarze LSR dla turystów dostępnych jest **1 228** miejsc noclegowych. W tym aspekcie należy zauważyć, że w ostatnich latach nieco zwiększyła się liczba turystycznych obiektów noclegowych na obszarze LGD. Biorąc pod uwagę wysoki potencjał turystyczny oraz charakterystykę obszaru, niewykorzystana jest sytuacja związana z rozwojem gospodarstw agroturystycznych. Na obszarze objętym LSR, według danych GUS, od 2015 roku istnieją tylko 2 takie obiekty (dane GUS).

Źródło: GUS BDL

Tabela 2 Liczba miejsc noclegowych w latach 2015-2020

Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Zmiana
powiat wadowicki	1 920	1 989	2 207	2 512	2 521	2 511	30,8%
Andrychów - miasto	49	0	0	0	0	0	-100,0%
Andrychów - obszar wiejski	547	555	673	667	687	694	26,9%
Wadowice - miasto	314	254	310	607	607	594	89,2%
Wadowice - obszar wiejski	74	74	65	357	357	357	382,4%
LGD „Wadoviana”	910	809	983	1 274	1 294	1 288	41,5%
Udział	47,40%	40,67%	44,54%	50,72%	51,33%	51,29%	

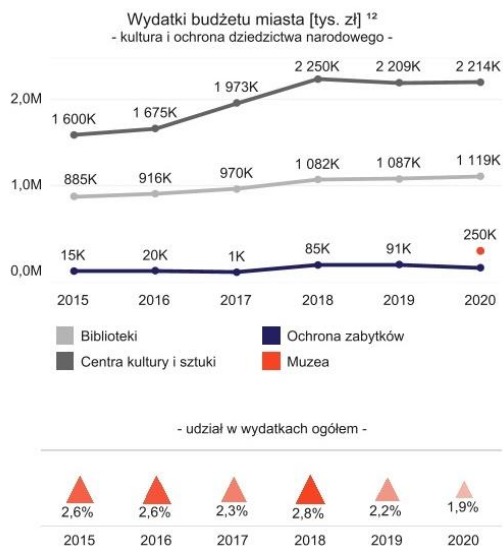

Źródło: GUS BDL

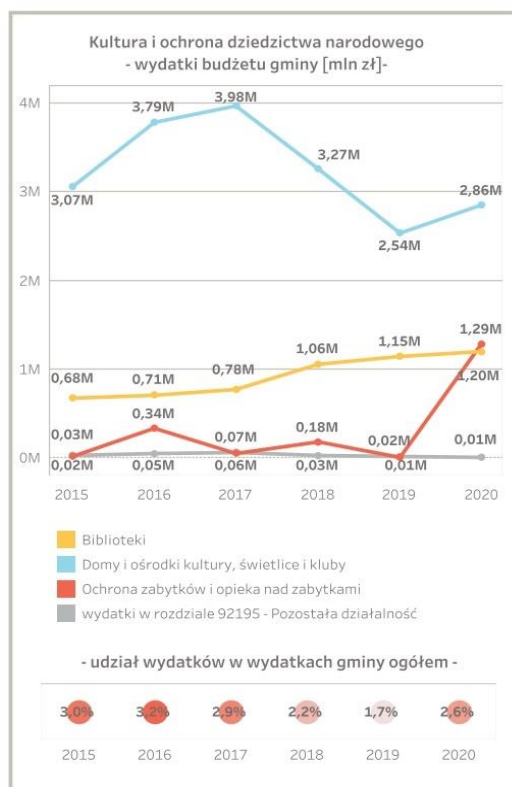
Na terenie LGD „Wadoviana” organizowanych jest wiele różnego rodzaju imprez i wydarzeń o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Ogólna liczba imprez organizowanych w latach 2015-2020 przez jednostki gminne systematycznie maleje. Może to być spowodowane różnymi czynnikami. Jedną z przyczyn są ograniczenia budżetowe, które mogą prowadzić do cięcia kosztów, w tym kosztów organizacji imprez. Zmniejszenie funduszy na te działania może być wynikiem zmniejszenia dochodów gminy, zwiększenia kosztów innych obszarów działalności lub zmian w polityce budżetowej. Stąd niezwykle istotne jest pozyskiwanie zewnętrznego finansowania na działania integrujące mieszkańców LGD. Kolejnym aspektem jest fakt, iż gminy zmieniają swoją strategię lub politykę w zakresie organizacji imprez, skupiając się na większych, bardziej strategicznych imprezach, zamiast na wielu mniejszych imprezach, lub skupiając się na innych obszarach działalności. Nie bez znaczenia jest również pandemia COVID-19, której skutki są odczuwalne na całym świecie od początku 2020 roku, wiele gmin musiało anulować lub ograniczyć swoje imprezy, aby przestrzegać wytycznych zdrowotnych i zapobiegać rozprzestrzenianiu się wirusa. To mogło znacząco wpłynąć na ogólną liczbę imprez organizowanych przez jednostki gminne w 2020 roku. Obserwując trendy w latach 2015-2020, zauważalne jest stopniowe zmniejszanie się liczby uczestników imprez organizowanych na obszarze LGD „Wadoviana”. Wpływ na tę sytuację mogą mieć różne czynniki, m.in. zmiany w preferencjach i zachowaniach społeczności lokalnej. Ludzie mogą coraz bardziej korzystać z form rozrywki dostępnych online lub wybierać inne formy spędzania wolnego czasu. Zmniejszenie liczby uczestników może wynikać z ograniczeń finansowych lub logistycznych ze strony organizatorów imprez a także zmniejszających się wydatków mieszkańców na tego typu sposób spędzania czasu wolnego.

Kolejny aspekt dotyczy wydatków na kulturę. Analiza wskazuje na spadek w udziale wydatków ogółem, budżetu przeznaczanego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (1,9%) w Gminie Wadowice. Z kolei wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetu gminy Andrychów w badanym okresie mieszczą się w podobnym przedziale 2-3% udziału w ogólnych wydatkach gminy, z wyjątkiem na 2018 rok, kiedy to świętowano w Polsce 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę.

GMINA WADOWICE

GMINA ANDRYCHÓW

Na podstawie powyższej analizy należy stwierdzić, iż oferta kulturalna kierowana do mieszkańców LGD powinna być dostosowana do gustów i zainteresowań różnego rodzaju odbiorców, a organizowane imprezy powinny mieć charakter zarówno plenerowy i masowy, jak i kameralny. Zrozumienie profilu demograficznego, kulturowego i socjoekonomicznego społeczności jest kluczowe dla tworzenia ofert, które przyciągną mieszkańców do udziału w kulturalnym życiu społeczności.

Zakres oferty kulturalnej może obejmować szeroki wachlarz aktywności, takich jak muzyka, teatr, taniec, film, sztuki wizualne, literatura, sztuki rzemiosła, tradycje lokalne i dziedzictwo kulturowe. Powinny one odzwierciedlać różnorodność zainteresowań społeczności, a także promować innowacje i kreatywność. Organizowanie imprez o różnym charakterze i skali jest ważne dla zaspokojenia różnych potrzeb i oczekiwań odbiorców. Imprezy

plenerowe i masowe, takie jak festiwale, koncerty czy parady, mogą przyciągnąć duże tłumy i stworzyć poczucie wspólnoty

i radości. Mogą one również przyciągnąć odwiedzających z zewnątrz i przyczynić się do promocji regionu.

Z drugiej strony, mniejsze, kameralne imprezy, takie jak warsztaty, czytelnie, pokazy filmowe czy spotkania dyskusyjne, mogą zapewnić bardziej intymne i osobiste doświadczenia. Mogą one również skupić się na specyficznych tematach, zainteresowaniach czy grupach odbiorców i przyczynić się do pogłębienia integracji mieszkańców. W tym kontekście niezwykle istotne jest zapewnienie dostępności dla różnych grup odbiorców, w tym dla osób w różnym wieku, z różnymi zdolnościami czy statusem społeczno-ekonomicznym. Może to wymagać takich działań jak zapewnienie dostępności fizycznej i komunikacyjnej, dostosowywanie cen, organizowanie działań edukacyjnych czy prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Wreszcie, tworzenie oferty kulturalnej powinno być procesem partycypacyjnym, angażującym różne grupy interesariuszy, w tym mieszkańców, artystów, organizacje kulturalne, szkoły, biznesy i władze lokalne. Może to przyczynić się do tworzenia oferty, która jest zgodna z potrzebami i oczekiwaniami społeczności, a także do budowania poczucia własności i zaangażowania.

IV.1.8 Charakterystyka obszarów wiejskich

W skład LGD „Wadoviana” wchodzi 15 miejscowości gminy Wadowice wraz z miastem Wadowice oraz 8 miejscowości gminy Andrychów wraz z miastem Andrychów. Poniżej zaprezentowano syntetyczny opis obszarów wiejskich LGD „Wadoviana”.

Gmina Wadowice

Obszary wiejskie gminy Wadowice charakteryzują się typowym dla regionu krajobrazem, z rolnictwem jako dominującym sektorem gospodarki. Tereny posiadają wysoki potencjał – mogą oferować różne formy turystyki wiejskiej, takie jak agroturystyka, która może przyciągać odwiedzających zainteresowanych doświadczeniem tradycyjnego życia na polskiej wsi. Jednakże, jak wiele obszarów wiejskich, borykają się one z wyzwaniami, takimi jak ograniczona dostępność usług, niższe poziomy zatrudnienia i zarobków w porównaniu do obszarów miejskich, oraz wyzwania związane ze starzeniem się populacji i migracją młodych ludzi do miast w poszukiwaniu lepszych możliwości edukacyjnych i zawodowych.

Babica (dawniej Babice) – wieś położona na Pogórzu Wielickim na trasie Wadowice - Stanisław Górny, nad potokiem Babicą, stanowiącym dopływ potoku Wysoka. W XII wieku tereny Babicy stanowiły część sąsiedniego Rokowa, najstarszej wsi gminy Wadowice i były we władaniu rycerza – Jaksy Gryfity. Jedynym obiektem zabytkowym jest murowana kapliczka z 1828 roku oraz stanowisko archeologiczne, dokumentujące ślad osadnictwa w czasach średniowiecza.

Barwałd Dolny - wieś położona na pograniczu Pogórza Wielickiego i Beskidu Makowskiego. Cennym zabytkiem drewnianego budownictwa sakralnego jest kościół parafialny p.w. św. Erazma BM, znajdujący się na szlaku architektury drewnianej w województwie małopolskim. Zabytkowy kościół pochodzi z końca XVIII wieku a jego fundatorem był ówczesny właściciel Barwałdu Jan Biberstein. Ciekawy, lecz niezagospodarowany obiekt stanowią bunkry i pozostałości umocnień z II Wojny Światowej. Istnieje także stanowisko archeologiczne epoki kamienia.

Choczni – wieś położona na pograniczu Pogórza Wielickiego i wschodniej części Beskidu Małego, nad potokami Choczenką (dopływ Skawy) i Konówką (dopływ Choczenki). Nad miejscowością dominuje kościół parafialny p. w. Św. Jana Chrzyciela zbudowany w latach 1880-83, natomiast do zabytkowych obiektów sakralnych należą również klasztor Sióstr Szarytek z początku XX wieku, kaplice z końca XIX / początku XX wieku, szczególnie przy kościele i cmentarzu.

Gorzeń Dolny – wieś położona na lewym brzegu rzeki Skawy, na skraju Beskidu Małego, u podnóża Goryczkowca (375 m.n.p.m.), stanowiącego najwyższej położony punkt wsi. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1419 roku. W Gorzeniu Dolnym urodził się i spędził większą część życia rzeźbiarz ludowy okresu międzywojennego Jędrzej Wowro.

Gorzeń Górny – wieś położona na lewym brzegu rzeki Skawy, na skraju Beskidu Małego, u podnóża Iłowca (477 m.n.p.m.), stanowiącego najwyższej położony punkt wsi. Od 1792 roku był własnością Jakuba Littmana Hupperta, który wybudował tu klasycystyczny dworek, który w 1883 roku stał się własnością profesora gimnazjum w Wadowicach Tytusa Zegadłowiczowicza. Po nim odziedziczył go syn Emil Zegadłowicz, który rozstawił wioskę zarówno za sprawą własnej twórczości literackiej, jak i założonej w Gorzeniu Górnym grupy artystycznej „Czartak Dwór ten, jest jednym z najlepiej zachowanych dworów w gminie, stanowi zespół rezydencjonalny – dwór z pozostałością parku krajobrazowego i fragmentem przynależnego do niego lasu.

Jaroszowice – wieś położona jest nad rzeką Skawą, u podnóża Jaroszowickiej Góry. Rzeka Skawa dzieli wieś na dwie części: prawobrzeżną (z kościołem) i lewobrzeżną przysiółek o nazwie Zbywaczówka, będące oddzielnymi sołectwami. Zabytkową zabudowę tworzy kościół p.w. św. Izydora budowany w latach 1860 – 61, liczne murowane kaplice i drewniany dom z XIX wieku.

Kaczyna – wieś znajduje się w Beskidzie Małym w dolinie potoku Choczenka i jego dopływów, u podnóża góry Gancarz, która stanowi najwyższej położony punkt miejscowości. Obiektami zabytkowymi są kaplica p.w. św. Małgorzaty, figura św. Jana Nepomucena, szkoła z około 1900 roku oraz obiekty zabytkowe mieszkalne – chaty i domy drewniane i drewniano – murowane z początku XX wieku. Cała wieś objęta jest obszarem Parku Krajobrazowego Beskidu Małego.

Klecza Dolna – wieś położona na Pogórzu Wielickim oraz skraju Beskidu Małego, w rejonie ujścia doliny rzeki Kleczanki do doliny Skawy, północną część wsi tworzy mozaika częściowo zalesionych wzgórz i dolin niewielkich potoków. Jednym z zabytków jest kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca oraz zachowane do dzisiaj założenie dworsko – ogrodowe z XIX wieku. Powstały z inicjatywy Przemysła Sławińskiego dla jego córek Wiktorii i Zofii. Na terenie Kleczy Dolnej znajduje się również budynek Collegium Marianum ks. Palotynów budowane w 1907 roku z ogrodem. To właśnie tutaj, w 1909 r., ks. Alojzy Majewski założył pierwszy dom pallotyński w Polsce, powołując jednocześnie do istnienia gimnazjum męskie. Od 1993 r. dom stał się miejscem formacji wstępnej - nowicjatu, a w zachodnim skrzydle otwarto dom rekolekcyjny.

Klecza Górna – wieś położona w na skraju Beskidu Małego. Jednym z zabytków jest kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca oraz zachowany do dzisiaj dwór z założeniem ogrodowym z przełomu XVIII/XIX wieku, obecnie będący rezydencją prywatną oraz folwark z przełomu XIX/XX wieku z drogami do niego prowadzącymi wysadzonymi szpalerami.

Ponikiew – wieś położona we wschodniej części Beskidu Małego, w dolinie potoku Ponikiewka, stanowiącego lewy dopływ rzeki Skawy. Znajdują się tam oznakowane szlaki, które stwarzają dogodne warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, a otaczające dolinę Ponikiewki lasy sprzyjają grzybobraniom. Na terenie Ponikwi zlokalizowanych jest wiele obiektów o charakterze zabytkowym, w większości nieobjęte nadzorem konserwatorskim, w tym murowany kościół katolicki pod wezwaniem św. Aleksego, zbudowany w latach 1853-1858.

Roków – wieś znajduje się w zachodniej części Pogórza Wielickiego na prawym brzegu Skawy, w rejonie ujścia do niej Kleczanki. Miejscowość posiada charakterystyczny układ dawnej posiadłości dworskiej. Założenie pałacowo – parkowe pochodzące z przełomu XVIII/XIX wieku z zabudową dworską jest śladem historii wsi.

Stanisław Górny – wieś położona na Pogórzu Wielickim. Jest jedną z dwóch wsi o tej samej nazwie różniące się przymiotnikiem, wieś Stanisław Dolny należy do gminy Kalwaria Zebrzydowska. Stanisław Górny, zwany też szlacheckim, jako wieś śląska istnieje od początku XIV wieku. W 1448 r. książę zatorski Waclaw potwierdził sprzedaż tej wsi przez Gothardta z Brzezinki, Mikołajowi z Benczyna h. Radwan; później Stanisław Górny należał do Paszkowskich, w XVIII w. do Czartoryskich z Kalwarii a w XIX w. do Brandysów.

Wysoka – wieś położona na Pogórzu Wielickim na płd. od pasma Draboż, nad potokiem Wysoka, dopływem Kleczanki, przy drodze Wadowice-Stanisław Górny. Historię miejscowości dokumentują zabytkowe obiekty, które stanowią jednocześnie dominanty urbanistyczne: kościół parafialny p.w. Św. Józefa i Marii Magdaleny, pozostałość parku dworskiego ze stawem, na północ od drogi Stanisław Górny – Babica, stanowisko archeologiczne - dokumentuje ślad osadnictwa w średniowieczu.

Zawadka – wieś położona na skraju Beskidu Małego, u podnóża Łysej Góry (554 m n. p. m.) Śladami historii są stanowiska archeologiczne - dokumentują one ślady osadnictwa w czasach średniowiecza i XV/XVI wieku. Wieś położona w najdalej na wschód wysuniętej części Beskidu Małego.

Gmina Andrychów

Obszary wiejskie tej gminy są zróżnicowane pod względem krajobrazu, od płaskich terenów rolniczych po pagórkowate i góryste obszary, które są częścią Beskidu Małego. Położenie w malowniczym regionie czyni je atrakcyjnym miejscem dla turystów, którzy szukają spokoju i kontaktu z naturą. Wiele gospodarstw rolnych zaczyna oferować usługi agroturystyczne, co przyczynia się do dywersyfikacji lokalnej gospodarki i tworzy nowe miejsca pracy. Na tym obszarze znajdują się też liczne zabytki, w tym kościoły, kapliczki i dwory, które są cennym elementem lokalnej tożsamości i mogą przyciągać turystów zainteresowanych kulturą i historią regionu. Wyzwania obejmują konieczność modernizacji infrastruktury, zwłaszcza w zakresie transportu, edukacji oraz rozwijanie efektywnych strategii przeciwdziałania negatywnym skutkom migracji ludzi młodych do miast.

Brzezinka - wieś położona jest u stóp Złotej Góry, dzieli się na Brzezinkę Dolną i Brzezinkę Górną. We wsi znajduje się wiele przydrożnych kapliczek i krzyży z XIX i XX wieku. Najstarsza z nich pochodzi 1802 roku. Na uwagę zasługują również Kapliczka „Napoleońska” wzniesiona na grobach oficerów francuskich, którzy wracali tędy z Rosji. Znana powszechnie jest również kaplica „Pod Dzwonem” zlokalizowana na stokach Złotej Góry. We wsi na uwagę zasługują również zabytkowe domy drewniane z końca XIX i początku XX wieku.

Inwałd – wieś położona jest malowniczo u podnóża Ostrego Wierchu i Wapienicy na wysokości 320-350 m n.p.m. W ostatnich latach niewątpliwie rozgłos przyniosły Inwałdowi dwa znakomite obiekty turystyczne; Park Miniatur „Świat Marzeń” oraz Park Rozrywki Dinolandia. Ściągają one niezliczone rzesze turystów, którzy mogą w jednym miejscu zobaczyć miniatury: Big Bena, Zamku Sułkowskiego, Posągu Chrystusa z Rio de Janeiro, Zamku w Będzinie, Krzywej Wieży w Pizie, Placu św. Piotra. W Parku Rozrywki Dinolandia czeka na turystów ponad 50 różnych prehistorycznych stwożeń oraz ścieżki do minigolfa, ściana wspinaczkowa, trasy zjazdów tyrolskich i wiele innych atrakcji.

Roczynny - wieś położona u stóp Złotej Góry (757 m n.p.m.) na południowy zachód od Andrychowa. Przez wieś płyną dwie niewielkie rzeczki – Roczynka oraz Bulówka, obydwie biorą swój początek na stokach Złotej Góry. Najstarszym zabytkiem miejscowości jest dzwonnica burzowa 1807 roku. Dzwonnica w typie popularnych w Beskidach dzwonnicek loretańskich, w których dzwoniło dla odpędzenia burzy oraz przy okazji ważnych wydarzeń w życiu wsi.

Rzyki – wieś położona nad rzeką Rzyczanką. Nazwa wsi pochodzi od licznie spływających potoków. Rzyki to najbardziej górską wioską Andrychowszczyzny – leży u stóp Beskidu Małego, a właściwie w jego części wschodniej

(Beskid Andrychowski). Niewątpliwa perełka wsi to kościół parafialny pw. Św. Jakuba. Wybudowany został w latach 1793 – 1796, w czasach rozbiorów i kasacji zakonów w zaborze austriackim. Na uwagę pod względem historycznym zasługuje stara kuźnia tysonia w Rzykach Jagódkach. To przy niej odpoczywał Karol Wojtyła.

Sułkowice - są wsią położoną na stokach Beskidu Andrychowskiego, w odległości 5 kilometrów od Andrychowa, pomiędzy potokami Rzyczanka i Targaniczanka. Najciekawszą atrakcją turystyczną regionu jest ścieżka przyrodnicza pt. "Dolina Wieprzówki". W Sułkowicach można obejrzeć piękne kapliczki przydrożne: kapliczkę Jezusa Frasobliwego (1796r.) zbudowana przez Marcina Wawrzyna oraz kapliczka „Upadek Pana Jezusa pod Krzyżem” obie usytuowane przy ulicy Raławickiej.

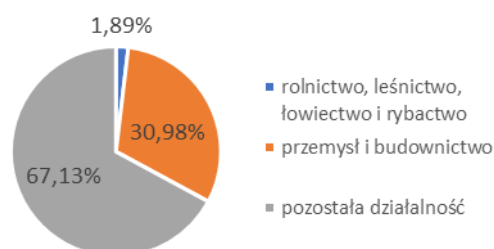
Targanice – leżą u podnóża Beskidu Małego w malowniczej dolinie, którą przecina górską rzeką Targaniczanka. Piękno wsi podkreślają otaczające ją góry: od wschodu Jawornica (830m.n.p.m), od południa Kocierz (718m.n.p.m), od zachodu Złota Górka (757m.n.p.m). Z budowli o charakterze dziedzictwa kulturowego należy wymienić kościół parafialny z 1929 roku pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny.

Zagórnik – wieś leży na południowy wschód od Andrychowa, nad dopływem Wieprzówki, uchodzącej z lewego brzegu do Skawy. Ze względu na swoje położenie wśród pasm górskich Beskidu Andrychowskiego Zagórnik należy do atrakcyjnych turystycznie miejscowości. Prowadzą stąd szlaki turystyczne na Gancarz, Groń Jana Pawła II, Leskowiec i Jawornicę. Do cennych zabytków architektury Zagórnika zaliczyć należy XIX – wieczna Kaplica, gdzie w ołtarzu głównym znajduje się obraz „Matki Boskiej Królowej Nieba i Ziemi”.

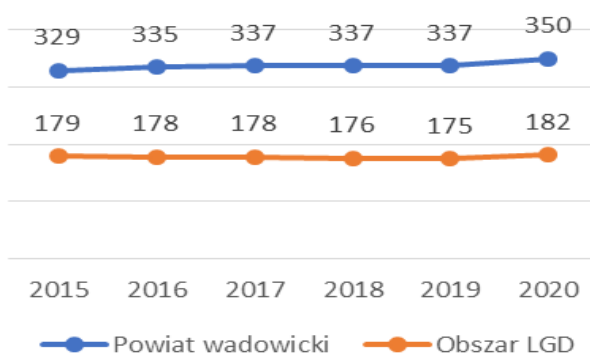
IV.1.9 Rolnictwo i rynek rolny

Pomimo tradycji rolniczych obszaru, nie jest to istotny sektor gospodarki. Jak pokazują dane GUS rolnictwo na obszarze objętym LSR stanowi niemal 2% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Dość dużą rolę odgrywa przemysł i budownictwo, stanowiące prawie 31% wszystkich podmiotów. Zdecydowanie największą grupę stanowią podmioty prowadzące pozostałą działalność. Nie jest zaskakujące, że większość działalności na obszarze LSR nie jest skupiona na rolnictwie, gdyż istotną rolę odgrywa tutaj rozwój i promocja produktów lokalnych. Produkty lokalne stają się priorytetem dla przedsiębiorców, którzy chcą wykorzystać specyficzny charakter obszaru LSR oraz zaangażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Produkt lokalny to wyrób lub usługa, wytwarzany/a na obszarze LSR z którymi utożsamiają się mieszkańcy obszaru/regionu (branża: meblarska, tapicerska, obuwnicza, beauty, turystyczna, spożywcza, cukiernictwo, kaletnictwo, przemysł maszynowy i włókienniczy, rzemiosło, rękodzieło). Z podobnym rozkładem działalności mamy do czynienia na poziomie powiatu wadowickiego.

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 na obszarze LGD w 2020 roku

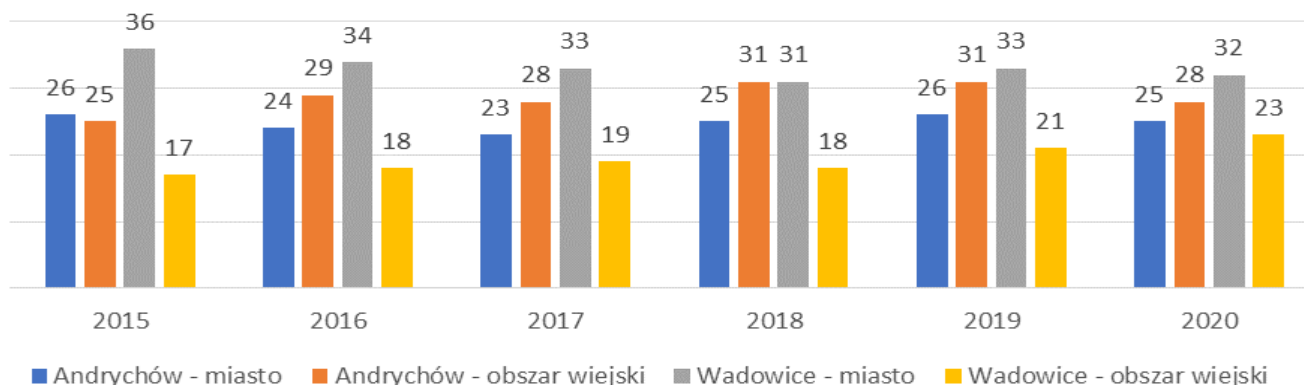

Podmioty działające w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Rozdrobnienie gospodarstw rolnych i wysoki odsetek terenów o trudnych warunkach do prowadzenia gospodarki rolniczej przyczyniły się do niewielkiego udziału rolnictwa w sektorach ekonomii. Widzimy niewielki wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w sektorze rolnictwa w rejestrze REGON (liczba podmiotów na terenie LGD wzrosła z 179 w 2015 roku do 182 w 2020 roku), Z kolei liczba podmiotów gospodarki narodowej działających stricte w sektorze rolno-spożywczym praktycznie się nie zmienia. Biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania, sektor ten może stać się solidnym fundamentem dla rozwoju gospodarstw agroturystycznych, rolnictwa ekologicznego oraz tradycyjnej produkcji i przetwórstwa. Lokalni mieszkańcy mogliby przetwarzać swoje produkty, co w efekcie przyczyniłoby się do wzrostu przedsiębiorczości, kompensując spadek udziału rolnictwa.

Podmioty gospodarki narodowej działające w sektorze rolno-spożywczym w latach 2015-2020

IV.1.10 Finanse samorządowe

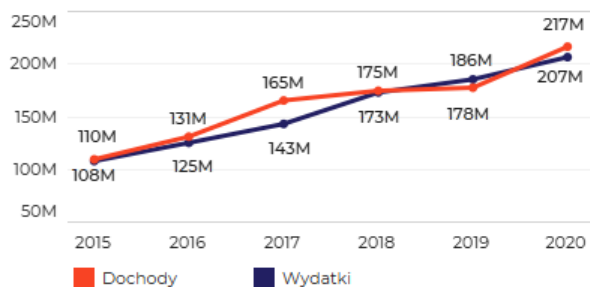
Istotną kwestią wymagającą przybliżenia są dochody gmin. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy. W przypadku gmin wchodzących w skład LGD „Wadoviana” nie jest możliwe posiłkowanie się danymi pozwalającymi przyrzeć się oddzielnie obszarom wiejskim i miastu Wadowice.

Szczegółową sytuację budżetową opisano poniżej.

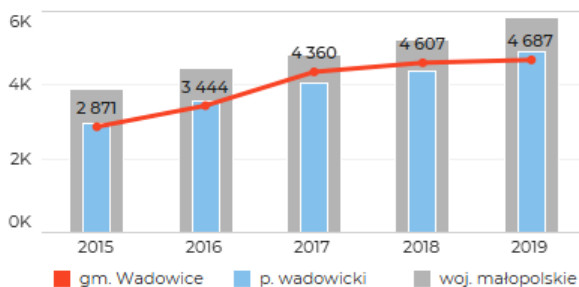
GMINA WADOWICE

Sytuacja budżetowa gminy w 2020 r. była korzystna, dochody były o 10 mln wyższe niż wydatki, co jest zjawiskiem pozytywnym. Ma to związek ze stopniowo wzrastającą kwotą dochodów gminy na 1 mieszkańca i rosnącym udziałem dotacji w strukturze źródeł dochodów. W strukturze dochodów gminy w 2020 r. dominują dochody własne (45,9%) oraz dotacje (38,6%). Wśród dochodów własnych gminy na pierwszym miejscu plasuje się podatek dochodowy od osób fizycznych – 35%, następnie podatek od nieruchomości – 19% i podatek dochodowy od osób prawnych – 6%. W ramach wydatków według działów klasyfikacji budżetowej, najwyższą pozycję stanowią koszty organizacji oświaty i wychowania, które stanowią 31% ogólnej kwoty wydatków, następnie rodzina (27%), transport i łączność (10%).

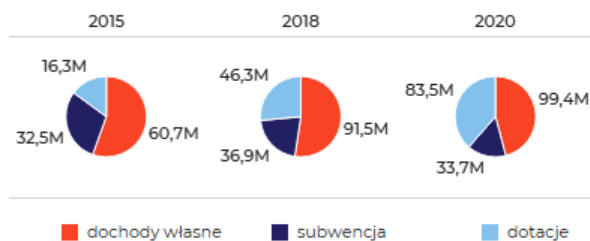
Dochody i wydatki miasta [mln zł] ¹²

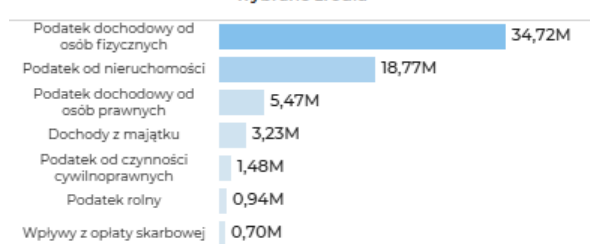
Dochody gminy na 1 mieszkańca ¹

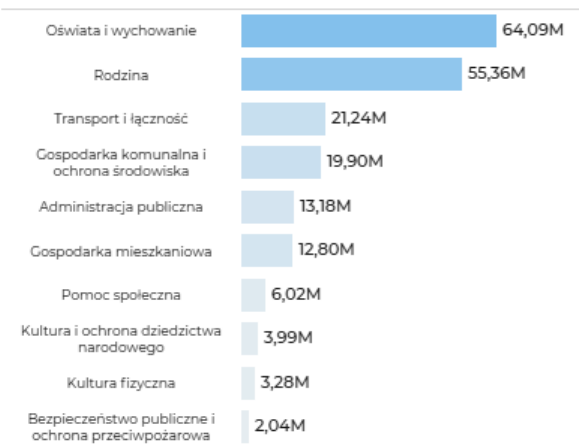
Źródła dochodów [mln zł] ¹²

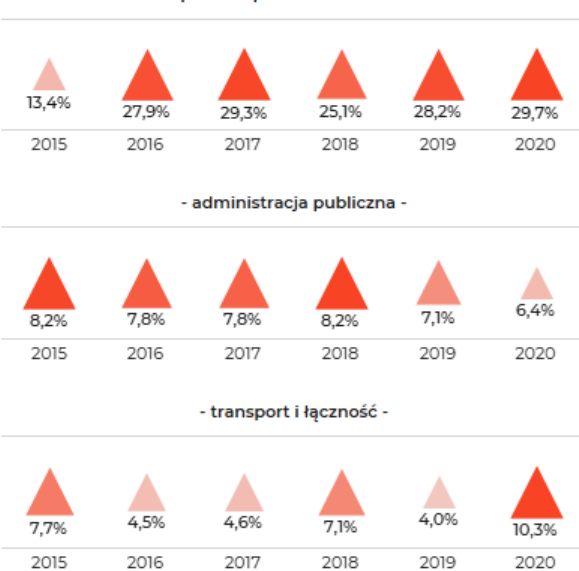
Dochody własne (2020 r.) [mln zł] ²

Główne wydatki wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2020 r.) [mln zł] ²

Udział w wydatkach ogółem ¹²

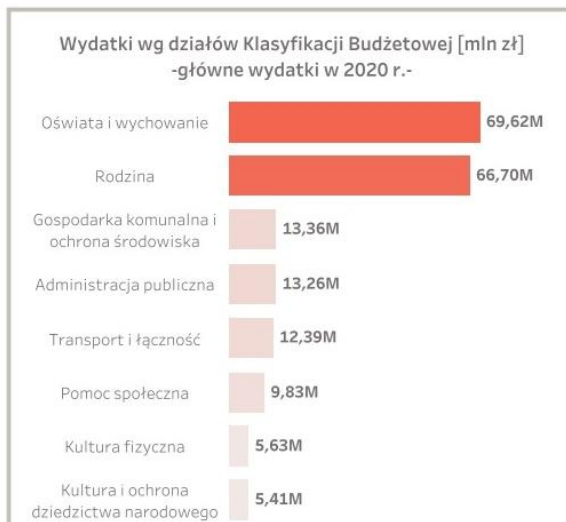
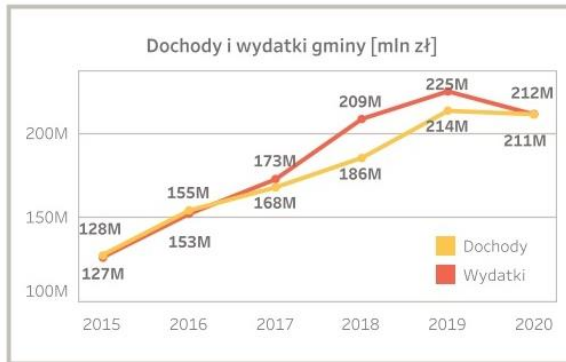

Źródło: GUS BDL

GMINA ANDRYCHÓW

Dochody gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni badanego okresu wykazują silną tendencję wzrostową. Wzrost wynika głównie ze zwiększenia uzyskiwanych dotacji, dochodów własnych gminy oraz subwencji, choć w obu przypadkach w znacznie mniejszym wymiarze niż w ramach dotacji. Jeśli chodzi o dochody własne gminy na 1 mieszkańca w szerszym ujęciu, sytuacja jest analogiczna. Jako źródła dochodu własnego gminy Andrychów w 2020 r. na pierwszym miejscu plasuje się podatek dochodowy od osób fizycznych, następnie podatek od nieruchomości, dochody od majątku, wpływy z usług i podatek od czynności cywilnoprawnych. Największą składową dochodów gminy stanowi podatek dochodowy od osób fizycznych, dlatego tak ważne jest, aby podejmować działania mające na celu reintegrację zawodową osób bezrobotnych, które mogą zasilić rynek pracy. Im więcej pracujących mieszkańców, tym wyższe dochody własne w gminie. W okresie lat 2017-2019 gmina miała do czynienia ze szczególnie widocznym niekorzystnym saldem dochodów i wydatków. Ta sytuacja jest szczególnie widoczna w ramach polityki społecznej, co jest z pewnością wynikiem rosnących potrzeb w tym zakresie, z uwagi na narastającą, niekorzystną sytuację demograficzną w gminie, w tym starzenie się lokalnej społeczności.

Źródło: GUS BDL

IV.2 Zasady zrównoważenia środowiskowego

Zasady zrównoważenia środowiskowego, do których LGD będzie przestrzegać przy realizacji projektów oraz co do których stosowania będą zobowiązani beneficjenci realizacji założeń LSR, obejmują szereg kwestii i są realizowane i monitorowane na różne sposoby:

- 1) **Zdrowie ekosystemów** - LGD będzie dążyć do ochrony i poprawy zdrowia lokalnych ekosystemów, np. poprzez restaurację zdegradowanych siedlisk, ochronę obszarów o wysokiej wartości dla bioróżnorodności czy działania na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych. Powyższy aspekt skorelowany jest bezpośrednio z planowanymi działaniami w obszarze turystyki.
- 2) **Zielone przestrzenie publiczne** - LGD będzie stwarzać warunki do tworzenia i utrzymania zielonych przestrzeni publicznych, które nie tylko zwiększają estetykę obszaru, ale również przyczyniają się do poprawy jakości powietrza, absorpcji CO₂ i poprawy bioróżnorodności.
- 3) **Edukacja i zaangażowanie społeczności** - LGD będzie prowadzić warsztaty, szkolenia i kampanie informacyjne, mające na celu zwiększenie świadomości społeczności na temat znaczenia zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. W ten sposób mieszkańcy będą lepiej rozumieć, jak mogą przyczynić się do ochrony środowiska na poziomie lokalnym.

Sukces w realizacji tych zasad będzie mierzony nie tylko poprzez bezpośrednie wyniki, ale również poprzez poziom zaangażowania społeczności i włączenia zasad zrównoważonego rozwoju w codzienne życie.

IV.3 Analiza SWOT

Charakterystyka terenu objętego przez Lokalną Grupę Działania „Wadoviana”, obejmująca zarówno mocne, jak i słabe strony, odzwierciedla się w planowanych inicjatywach i wyznaczonych celach. Wybierając odpowiednią ścieżkę rozwoju, niezbędne jest dokonanie gruntownej analizy wpływu różnych elementów na obecny stan oraz przyszłość, jak to zostało zaplanowane w strategii rozwoju LGD „Wadoviana”.

Wykorzystując metodę analizy SWOT podczas konsultacji z mieszkańcami obszaru objętego przez LGD, oceniono mocne i słabe strony, a także możliwości i potencjalne zagrożenia.

Wnioski z analizy SWOT wskazują na wiele mocnych stron obszaru. Bliskość atrakcji turystycznych, korzystne położenie komunikacyjne, dziedzictwo Jana Pawła II, duża liczba obiektów zabytkowych oraz bogactwo kulturowe i przyrodnicze sprzyjają rozwojowi turystyki. Dodatkowo dobre położenie w pobliżu aglomeracji krakowskiej i śląskiej oraz dostępność rynku pracy przyciągają inwestorów i mieszkańców. Istotne jest również zaplecze handlowo-usługowe, istnienie strefy aktywności gospodarczej, tereny rekreacyjne nad rzeką Skawą oraz potencjał do rozwoju ścieżek rowerowych.

Jednakże obszar ten posiada również wiele słabych stron, które mogą utrudniać jego rozwój. Niedostateczna promocja wydarzeń kulturalnych i lokalnych zasobów, brak infrastruktury rekreacyjno-turystycznej na terenach wiejskich oraz słabe wykorzystanie terenów nad rzekami i terenów zielonych są jednymi z głównych słabych stron. Ponadto, istnieje brak dostosowania obiektów dla osób z niepełnosprawnościami i starszych, niska świadomość ekologiczna oraz niewystarczająco rozwinięta baza noclegowa i infrastruktura techniczna.

Analiza SWOT ujawnia również szanse dla obszaru. Współpraca pomiędzy instytucjami kultury, skuteczne pozyskiwanie środków z UE, rozwój turystyki, budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej i zmiany w prawie dotyczącym ochrony środowiska mogą przynieść korzyści. Ponadto, rozwija się cyfryzacja i istnieje możliwość wykorzystania zasobów kulturalnych i zabytkowych do promocji obszaru.

Jednakże, istnieje również wiele zagrożeń dla obszaru. Spadek zainteresowania osobą Jana Pawła II i tradycją lokalną wśród młodzieży, słabo rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, brak rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy są jednymi z głównych zagrożeń. Dodatkowo, niepewna sytuacja na rynku pracy z powodu epidemii COVID-19, ekstremalne zjawiska pogodowe, brak skoordynowanych działań podmiotów mających wpływ na ruch turystyczny oraz zagrożenie wykluczeniem społecznym mieszkańców stanowią poważne zagrożenie dla obszaru.

Wnioskiem z analizy SWOT jest potrzeba skoncentrowania się na promocji lokalnych zasobów i wydarzeń kulturalnych, rozwijaniu infrastruktury turystycznej, zapewnieniu dostosowanych obiektów dla osób z niepełnosprawnościami i starszych, budowie nowych miejsc noclegowych oraz poprawie jakości infrastruktury technicznej. Dodatkowo konieczne jest zwiększenie świadomości ekologicznej, poprawa współpracy w dziedzinie turystyki i stymulowanie przedsiębiorczości. W celu przeciwdziałania zagrożeniom, należy podjąć działania mające na celu zachowanie zainteresowania osobą Jana Pawła II i tradycją lokalną wśród młodzieży, rozwój infrastruktury komunikacyjnej, poprawę sytuacji na rynku pracy oraz zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego

Mocne strony

- Bliskość atrakcji turystycznych
- Korzystne położenie komunikacyjne
- Dziedzictwo Jana Pawła II
- Duża liczba obiektów zabytkowych podlegających ochronie
- Bogactwo kulturowe obszaru
- Walory przyrodniczo- krajobrazowe
- Dobre położenie w pobliżu aglomeracji krakowskiej i śląskiej
- Dostępność rynku pracy w dużych pobliskich aglomeracjach
- Obecność dużych firm na lokalnym rynku
- Zaplecze handlowo-usługowe (spółdzielnia WIZAN)
- Strefa aktywności gospodarczej w Andrychowie
- Tereny rekreacyjne nad rzeką Skawą
- Potencjał do rozwoju ścieżek rowerowych i
- Współpraca między samorządami
- Zróżnicowana oferta zajęć osób z niepełnosprawnością
- Szeroka oferta świetlic oraz zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży
- Kapitał społeczny – tożsamość społeczna, przywiązanie mieszkańców do miejsca
- Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej
- Wzrost liczby podmiotów nowo zarejestrowanych
- Wzrost dochodów własnych gminy na 1 mieszkańca
- Bogactwo terenów atrakcyjnych przyrodniczo
- – Beskid Mały, rzeka Skawa

Słabe strony

- Niedostateczna promocja wydarzeń kulturalnych oraz zasobów lokalnych
- Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno- turystyczna, zwłaszcza na terenach wiejskich
- Brak dostosowanie obiektów dla osób niepełnosprawnych i starszych
- Słabe wykorzystanie terenów nad brzegami rzek oraz terenów zielonych
- Niewystarczająca współpraca w dziedzinie turystyki
- Niedostatecznie rozwinięty system e-urzędu
- Niska świadomość ekologiczna
- Niewystarczająco rozwinięta baza noclegowo-turystyczna
- Niezadowalający stan infrastruktury technicznej
- Niska jakość powietrza
- Niezadowalający stan dróg, korki
- Brak miejsca i zaplecza do organizacji imprez masowych i eventów
- Sytuacja na rynku mieszkaniowym – niezadowalająca liczba mieszkań, wysokie ceny zakupu/wynajmu
- Brak otoczenia wspierającego przedsiębiorczość
- Niewystarczająca współpraca handlowa z lokalnymi wytwórcami produktów tradycyjnych
- Brak marki lokalnej
- Bierność mieszkańców
- Słaby dialog międzypokoleniowy
- Zła sytuacja finansowa i lokalowa NGO
- Brak koordynacji przy realizacji projektów wykluczenia społecznego
- Brak dobrej jakości dróg gminnych (w szczególności na obszarach wiejskich)

-
- Brak infrastruktury rekreacyjnej i sportowej na obszarach wiejskich
  - Niska jakość powietrza atmosferycznego
  - Brak domu seniora (domu pobytu dziennego)
  - Niski poziom bezpieczeństwa pieszych
  - Brak współpracy między mieszkańcami
  - Małe zaangażowanie liderów społecznych
  - Słaba baza noclegowa
  - Brak żłobków
  - Niska dostępność wydarzeń kulturalnych dla seniorów z obszarów wiejskich
  - Brak środków na działalność NGO
  - Ograniczony rynek pracy (brak atrakcyjnych, prestiżowych miejsc pracy)
  - Brak parkingów lub niedostateczna liczba miejsc parkingowych przy istniejącej infrastrukturze
  - Deficyty komunikacyjne (stan dróg/ transport publiczny)
  - Brak miejsc spędzania czasu wolnego
  - Niska dostępność wydarzeń kulturalnych dla seniorów z obszarów wiejskich
  - Brak miejsc spędzania czasu wolnego
  - Brak kanalizacji i wodociągów na niektórych obszarach wiejskich
  - Wysokie ceny miejsc noclegowych (brak ofert przeciętnej)
  - Brak bazy szkolnictwa zawodowego
  - Brak zasobów mieszkaniowych
  - Niskiej jakości infrastruktura kultury
  - Spadek liczby imprez organizowanych przez ośrodki kultury

Najważniejsza szansa / potencjał

- Współpraca pomiędzy instytucjami kultury
- Skuteczność w pozyskiwaniu środków z UE i wzrost udziału dotacji w strukturze dochodów
- Umacnianie pozycji gminy Wadowice oraz gminy Andrychów na arenie krajowej i międzynarodowej.
- Rozwój turystyki i przyciąganie turystów,
- Budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej
- Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków krajowych
- Zmiany w prawie wpływające na ochronę środowiska
- Cyfryzacja
- Wykorzystanie zasobów kulturalnych i zabytkowych do promocji obszaru.

Zagrożenie

- Spadek zainteresowania osobą Jana Pawła II
- Spadek zainteresowania tradycją lokalną wśród młodzieży
- Spadek liczby odwiedzających ze względu na słabo rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną
- Ograniczenie środków na infrastrukturę sportowo- rekreacyjną
- Odpływ młodzieży ze względu na niską liczbę połączeń komunikacyjnych i zły stan infrastruktury drogowej
- Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy i możliwości rozwoju zawodowego
- Niskie poczucie sprawczości wśród mieszkańców, może prowadzić do znaczącego obniżenia aktywności społecznej
- Niepewna sytuacja na rynku pracy, regres gospodarki spowodowany epidemią pandemią COVID-19
- Ekstremalne zjawiska pogodowe
- Brak skoordynowanych działań podmiotów mających wpływ na skalę ruchu turystycznego (agencje turystyczne w kraju i za granicą, biura pielgrzymkowe, Izby turystyczne, właściciele hoteli, ośrodków wypoczynkowych)
- Konkurencyjna oferta rozrywkowo-rekreacyjna gmin ościennych (Zator)
- Zagrożenie wykluczeniem społecznym mieszkańców obszaru LGD
- Niejasne przepisy i utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej
- Inflacja powodująca niekorzystne warunki do inwestowania
- Malejące zaangażowanie mieszkańców obszaru w działalność społeczną
- Starzenie się społeczeństwa
- Zubożenie społeczeństwa
- Migracja- odpływ kapitału ludzkiego- ujemne saldo migracji
- Wzrost bezrobocia spowodowany pandemią COVID-19

IV.4 Grupy docelowe szczególnie istotne dla realizacji LSR

Analiza potrzeb i możliwości skupiła się na kwestiach demograficznych, sytuacji na rynku pracy i bezrobocia, problemach społecznych, z naciskiem na kwestie ubóstwa i wykluczenia społecznego, obszarze edukacji formalnej i nieformalnej, równości szans i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Demografia obszaru ma zasadnicze znaczenie dla kształtowania odpowiednich polityk i inicjatyw. W tym kontekście uwzględniono tendencje dotyczące zmian w strukturze wiekowej, migracji i zmian w rozmiarze i strukturze rodzin. Z kolei sytuacja na rynku pracy i problem bezrobocia były badane w kontekście dostępności miejsc pracy, kwalifikacji i umiejętności siły roboczej oraz zmieniających się warunków gospodarczych. Badano również wpływ pandemii COVID-19 na bezrobocie i rynek pracy.

Po zrozumieniu problemów i wyzwań, proces wyboru grup docelowych koncentrował się na ustaleniu, które segmenty społeczności są najbardziej narażone na wykluczenie. Następnie, w procesie wyboru grup docelowych wzięto pod uwagę ich potencjał i zasoby. Konsultacje i zaangażowanie społeczności były również kluczowym elementem procesu. Ważne jest, aby społeczność miała wpływ na wybór grup docelowych, a proces był jak najbardziej transparentny. Podczas badania respondenci wskazali grupy społeczne, które wymagają objęcia wsparciem w ramach wdrażania LSR. Według ankietowanych należą do nich głównie osoby z niepełnosprawnościami (49%) a także osoby zamieszkujące tereny wiejskie na obszarze LGD (37%). Z kolei na etapie warsztatowym dokonano doprecyzowania wyboru grup osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

Analiza problemów i przeprowadzone badania pozwoliły na zidentyfikowanie konkretnych grup, które są szczególnie podatne na trudności. Wyodrębniono grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji.

Grupy docelowe istotne dla realizacji LSR:

- 1) Seniorzy – po 60 roku życia
- 2) Osoby młode do 25 r.ż

Grupy w niekorzystnej sytuacji:

- 1) Kobiety,
- 2) Osoby z niepełnosprawnościami.

Uzasadniając zakwalifikowanie tych grup społecznych, na obszarze LGD wskazane grupy osób często borykają się z poważnymi problemami społecznymi, takimi jak ubóstwo i wykluczenie społeczne. W ramach LSR mogą być wprowadzane programy szkoleniowe i warsztaty, które mają na celu ich integrację społeczną, podniesienie ich kompetencji społecznych czy kwalifikacji zawodowych i zwiększenie szans na rynku pracy. Zostaną podjęte także działania promujące rozwój przedsiębiorczości, w tym programy wsparcia dla zakładania własnej działalności gospodarczej. Podobne wyzwania dotyczą młodzieży, zwłaszcza tych, którzy nie uczęszczają do szkoły ani nie pracują. Programy edukacyjne mogą im pomóc zdobyć niezbędne kwalifikacje i umiejętności, a tym samym zwiększyć ich możliwości znalezienia zatrudnienia. Osoby starsze, które często są marginalizowane i wykluczone ze społeczeństwa, również mogą skorzystać z działań wynikających z LSR. Programy promujące aktywne starzenie się i zapewniające dostęp do usług społecznych i zdrowotnych mogą znacznie poprawić ich jakość życia. Nie można zapominać również o osobach z niepełnosprawnościami, które często napotykają na przeszkody utrudniające pełne uczestnictwo w społeczeństwie. Wprowadzenie programów promujących równość szans i przeciwdziałających dyskryminacji oraz poprawa dostępności do różnego rodzaju usług społecznych może znacznie poprawić ich sytuację.

Kolejną grupą osób są kobiety, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet samotnie wychowujących dzieci. Kobiety, choć stanowią połowę populacji, często stają w obliczu wyjątkowych wyzwań, które mogą prowadzić do ich marginalizacji lub wykluczenia społecznego. Jest to związane z różnymi czynnikami, takimi jak dyskryminacja płci,

przemoc wobec kobiet, odpowiedzialność za opiekę i prace domowe, nierówności w dostępie do edukacji, zatrudnienia i zdrowia, a także nierówności płacowe.

W kontekście ryzyka wykluczenia społecznego, kobiety często borykają się z przeszkodami, które ograniczają ich możliwości zarówno w miejscu pracy, jak i w domu. Na przykład, w wielu społecznościach, kobiety są głównymi opiekunami dzieci i osób starszych, co ogranicza ich czas i możliwości podjęcia zatrudnienia lub edukacji. Nierówności płacowe między kobietami a mężczyznami nadal są powszechne, co dodatkowo utrudnia kobietom dostęp do zasobów finansowych. Jednak pomimo tych wyzwań, kobiety są często silnymi liderkami zmian w swoich społecznościach. Działania, takie jak wsparcie dla zdrowia kobiet, edukacja, szkolenia zawodowe, opieka nad dziećmi, a także wsparcie w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec kobiet, mogą pomóc zmniejszyć ryzyko wykluczenia społecznego i umożliwić kobietom pełne uczestnictwo w społeczeństwie.

Kolejny aspekt dotyczy wykluczenia społecznego osób zamieszkujących obszary peryferyjne terenów wiejskich, w tym przede wszystkim osób do 25 roku życia, osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów. To problem, który dotyczy wielu wymiarów ich życia. Przede wszystkim, te obszary często są charakteryzowane przez ograniczony dostęp do kluczowych usług i infrastruktury, takich jak edukacja, opieka zdrowotna, transport publiczny czy szerokopasmowy Internet. Osoby te mogą doświadczać wykluczenia społecznego na poziomie społeczności lokalnej, jeśli ich głosy nie są uwzględniane w procesach decyzyjnych dotyczących rozwoju ich społeczności. To może prowadzić do poczucia bezsilności i apatii, co z kolei utrudnia aktywne angażowanie się w życie społeczne i budowanie więzi społecznych. Wszystko to razem składa się na złożony problem wykluczenia społecznego, który wymaga wielowymiarowego podejścia i zintegrowanej strategii rozwoju lokalnego, aby go skutecznie rozwiązać.

Wszystkie te grupy docelowe są ważne i należy je uwzględnić w strategiach rozwoju, aby mogły one w pełni skorzystać z dostępnych środków i zasobów.

LGD zamierza nawiązać współpracę z innymi jednostkami, które mają na celu promować rozwój lokalny, szczególnie w obszarach priorytetowych dla LSR, takich jak działania skierowane do seniorów, młodzieży poniżej 25 roku życia i kobiet. Wśród tych jednostek możemy wyróżnić:

- Inne Lokalne Grupy Działania, które mają na celu współpracę, na przykład poprzez organizację wizyt studyjnych oraz działań warsztatowych i edukacyjnych w regionie małopolskim,
- Centra Wsparcia dla Ekonomii Społecznej, które wspierają tworzenie i rozwój podmiotów gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych, oferujących możliwości zatrudnienia dla młodych osób, kobiet, i seniorów zainteresowanych kontynuowaniem aktywności zawodowej,
- Instytucje związane z rynkiem pracy i pomocy społecznej, instytucje kultury oraz jednostki samorządu terytorialnego, które współpracują na rzecz promowania RLKS, rekrutacji beneficjentów, udostępniania infrastruktury dla lokalnych inicjatyw, a także realizacji inicjatyw na rzecz seniorów, młodzieży poniżej 25 roku życia, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach FEM na lata 2021-2027,
- Organizacje pozarządowe i inne podmioty społeczne, które współpracują na rzecz realizacji inicjatyw na rzecz seniorów, młodzieży poniżej 25 roku życia i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, zarówno w ramach RLKS, jak i innych celów szczegółowych FEM na lata 2021-2027, a także finansowanych z innych źródeł, takich jak Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Fundusze Norweskie i EOG itp.

IV.5 Inne obszary tematyczne istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Lokalne Grupy Działania (LGD) mają możliwość skorzystania z różnorodnych źródeł wsparcia finansowego, które mogą pomóc w realizacji celów określonych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Istnieją specjalne programy, które oferują dedykowane nabory dla LGD - są to konkursy, które celują w konkretne typy projektów realizowanych przez LGD, co może zwiększyć szanse na uzyskanie finansowania. Również niektóre programy oferują dodatkowe punkty lub "premiowanie" dla projektów LGD podczas procesu oceny wniosków. To oznacza, że projekty zaproponowane przez

LGD mogą otrzymać wyższą ocenę w porównaniu do projektów innych podmiotów, co z kolei zwiększa szanse na przyznanie środków. Oprócz tego, LGD mają możliwość ubiegania się o środki z programów Unii Europejskiej na zasadach ogólnych. Oznacza to, że mogą one aplikować o fundusze w taki sam sposób jak inne podmioty, bez ograniczeń specjalnie dedykowanych dla LGD. Dodatkowo, LGD mogą poszukiwać wsparcia finansowego pochodzącego z innych źródeł. Mogą to być na przykład fundusze krajowe, regionalne, fundusze prywatne, fundacje czy programy sponsorowane przez sektor prywatny.

Kluczową sprawą jest jednak odpowiednie dopasowanie źródeł finansowania do specyfiki i potrzeb określonych w LSR. Wybór odpowiedniego źródła wsparcia może mieć kluczowe znaczenie dla skutecznej realizacji strategii.

Poniżej wskazano kilka najważniejszych programów, z których skorzystać będzie mogła LGD „Wadoviana”:

- 1) Zadania publiczne Województwa Małopolskiego w dziedzinie kultury – Mecenat Małopolski,
- 2) Zadania publiczne Gminy Wadowice z zakresów:
  - Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
  - Działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 3) Wsparcie dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego (NGO) oraz partnerów społecznych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 – Działanie 6.33:
  - Działania na poziomie samych organizacji (rozwój umiejętności pracowników),
  - Działania skierowane do organizacji zapewniające lepszą wydolność materialną i finansową (usługi bezpośrednie lub szkolenia/doradztwo w tym zakresie),
  - Działania w zakresie podnoszenia jakości (w tym poprzez rozwój kompetencji kadr) i dostępności usług świadczonych przez organizacje/partnerów w obszarze EFS+.

Rozdział V Spójność, komplementarność² i synergia³

W trakcie procesu tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), cele główne, szczegółowe oraz inicjatywy zostały sformułowane w sposób zgodny z wytycznymi dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym. LSR została opracowana na podstawie konsultacji społecznych i z udziałem różnorodnych grup interesu, co pozwoliło na odzwierciedlenie wyzwań, zagrożeń, ale również szans i potencjału na terenie gmin objętych strategią.

Cel i założenia LSR wynikają z przeprowadzonej diagnozy i pokazują drogę i kierunek rozwoju regionu. Zidentyfikowane problemy i możliwości rozwoju są zgodne z obszarami interwencji określonymi w gminnych dokumentach strategicznych, a kierunki rozwoju, priorytety i cele strategiczne w nich zawarte pokrywają się z tymi zawartymi w LSR. Lokalna Strategia Rozwoju, kierowana przez społeczność, jest spójna z wieloma dokumentami strategicznymi i operacyjnymi, które określają kierunki rozwoju LGD „Wadoviana”. W efekcie, LSR dopełnia pozostałe działania na terenie LGD i wzmacnia ich wpływ.

LSR jest zgodna z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na poziomie gmin, w których jest realizowana, takimi jak:

- Strategia Rozwoju Gminy Andrychów na lata 2021-2027
- Strategia Rozwoju Gminy Wadowice 2021-2027
- Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2021 – 2027
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wadowice na lata 2016-2023
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Andrychów na lata 2016-2023

Najważniejszymi dokumentami w kontekście rozwoju regionalnego są:

- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

---

² komplementarny «wzajemnie się uzupełniający»

³ synergizm «współdziałanie różnych czynników, skuteczniejsze niż suma ich oddzielnych działań»

Jest to podstawowy dokument samorządu województwa, który umacnia stanowisko samorządu województwa jako organizatora i koordynatora działań rozwojowych w regionie. Opisane w nim kierunki polityki tworzą ramy dla interwencji publicznej, której celem jest zrównoważony rozwój społeczny, ekonomiczny i środowiskowy całego regionu Małopolski, wykorzystując potencjał terytorialny i eliminując bariery rozwoju na jej różnych obszarach (rozwój zrównoważony terytorialnie). Beneficjentami tego podejścia do rozwoju będą wszyscy mieszkańcy Małopolski, a priorytetem będzie zapewnienie jak najlepszej jakości życia dla rodzin w Małopolsce (rozwój wrażliwy społecznie).

- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 - kluczowy dokument, określający strategię wykorzystania Funduszy Europejskich w województwie małopolskim.

Cele i inicjatywy zawarte w LSR są zgodne z kierunkami rozwoju i osiami priorytetowymi wskazanymi w tych dokumentach.

Wśród głównych dokumentów strategicznych kształtujących politykę rozwoju kraju, na które LSR się powołuje, są:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta przez Radę Ministrów w 2017 r., jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia definiuje główne determinanty, cele i kierunki rozwoju Polski w aspekcie społecznym, ekonomicznym, regionalnym i przestrzennym z perspektywą na rok 2020 i 2030. Wskazuje na nowe podejście do rozwoju - odpowiedzialny rozwój, który jest społecznie i terytorialnie zrównoważony. Ten model opiera się na indywidualnym potencjale terytorialnym, inwestycjach, innowacjach, rozwoju, eksporcie oraz produktach o wysokim stopniu przetworzenia. Nowa koncepcja rozwoju sugeruje rezygnację z dotychczasowego wsparcia dla wszystkich sektorów/branż na korzyść wsparcia dla sektorów strategicznych, które mają potencjał stać się siłą napędową polskiej gospodarki..

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.

KSRR 2030 to kluczowy dokument strategiczny dotyczący regionalnej polityki państwa, obowiązujący do roku 2030. Ten dokument stanowi zestaw wspólnych wartości i zasad współpracy pomiędzy rządem, samorządami oraz partnerami społeczno-gospodarczymi, służących promowaniu rozwoju kraju i poszczególnych województw. Ustala on systemowe ramy dla prowadzenia polityki regionalnej, zarówno na poziomie relacji rządu z regionami, jak i w kontekście polityki wewnętrznej regionów.

Poniżej, w ujęciu tabelarycznym dokonano syntetycznego uzasadnienia komplementarności dla wskazanych dokumentów strategicznych.

LSR na lata 2023-2027	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – KSRR 2030
C.1. Atrakcyjna Wadoviana	Cel Szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Obszar: Spójność społeczna Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów
C.2. Wadoviana dla Mieszkańców	Cel Szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Obszar: Spójność społeczna Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym. 3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
C.3. Wadoviana dla Biznesu	Cel Szczegółowy I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym. 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

LSR na lata 2023-2027	Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
C.1. Atrakcyjna Wadoviana	<p>Cel szczegółowy Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie Główne kierunki polityki rozwoju: 4. Sport i rekreacja 5. Kultura i dziedzictwo 6. Edukacja 7. Rynek pracy</p> <p>Cel szczegółowy Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej Główne kierunki polityki rozwoju: 3. Bioróżnorodność i krajobraz 4. Edukacja ekologiczna</p> <p>Cel szczegółowy System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030 Główne kierunki polityki rozwoju: 3. Promocja Małopolski</p>	<p>Wsparcie dedykowane będzie rozwiązywaniu problemów identyfikowanych przez społeczności lokalne w odniesieniu do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem i dostępu do usług społecznych mieszkańców obszarów wiejskich. Wartością dodaną realizacji wsparcia poprzez mechanizm RLKS będzie oddolne, kompleksowe programowanie rozwoju obszarów wiejskich przez podmioty z tego obszaru (LGD) znające uwarunkowania wewnętrzne i problemy mieszkańców, wykorzystujące potencjał lokalnych organizacji i posiadające adekwatne narzędzia do zaspokajania bezpośrednich potrzeb społeczności lokalnych.</p>

	<p>Cel szczegółowy Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach</p> <p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ład przestrzenny 2. Wsparcie miast 3. Rozwój obszarów wiejskich 4. Spójność wewnątrzregionalna i dostępność 	
<p>C.2. Wadoviana dla Mieszkańców</p>	<p>Cel szczegółowy System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030</p> <p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. System zarządzania strategicznego rozwojem 2. Współpraca i partnerstwo <p>Cel szczegółowy Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej</p> <p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Edukacja ekologiczna <p>Cel szczegółowy Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie</p> <p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Sport i rekreacja 5. Kultura i dziedzictwo 6. Edukacja 	
<p>C.3. Wadoviana dla Biznesu</p>	<p>Cel szczegółowy Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie</p> <p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Rynek pracy <p>Cel szczegółowy Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</p> <p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Innowacyjność 2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość 3. Turystyka <p>Cel szczegółowy System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030</p> <p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. System zarządzania strategicznego rozwojem 2. Współpraca i partnerstwo 3. Promocja Małopolski 	

LSR na lata 2023-2027	Strategia Rozwoju Gminy Andrychów na lata 2021-2027	Strategia Rozwoju Gminy Wadowice 2021-2027,	Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2021 – 2027	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wadowice na lata 2016-2023	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Andrychów na lata 2016-2023
C.1. Atrakcyjna Wadowiana	Cel strategiczny 2. Budowanie nowego ładu przestrzennego i systematyczne rozwijanie infrastruktury	CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy Andrychów CEL STRATEGICZNY 3 Wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju w oparciu o proces transformacji energetycznej oraz budowanie przyjaznych i dostępnych przestrzeni publicznych CEL STRATEGICZNY 1 Silna wspólnota lokalna	SRP.1. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego mieszkańców SRP.2. Wzmocnienie edukacji, gospodarki lokalnej i rynku pracy SRP.3. Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	Cel II tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji Cel V poprawa jakości przestrzeni publicznych i nadanie im nowych funkcji Cel VIII zachowanie i promocja dziedzictwa kulturalnego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Pielęgnacja lokalnego dziedzictwa i wykorzystanie lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji Cel strategiczny 3. Społecznie, kulturowo i sportowo - rozwój aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji
C.2. Wadowiana dla Mieszkańców	Cel strategiczny 3. Podnoszenie jakości świadczonych usług oraz wzmacnianie kapitału ludzkiego	CEL STRATEGICZNY 1 Silna wspólnota lokalna	SRP.1. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego mieszkańców SRP.2. Wzmocnienie edukacji, gospodarki lokalnej i rynku pracy SRP.3. Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	Cel I wzmocnienie kapitału społecznego na obszarach rewitalizacji Cel VI poprawa funkcjonalności infrastruktury społecznej oraz stworzenie nowej odpowiadającej zapotrzebowaniu społecznemu Cel VII kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców	Cel strategiczny 1. Społecznie ożywienie przestrzeni publicznych i półpublicznych obszaru rewitalizacji Cel strategiczny 3. Społecznie, kulturowo i sportowo - rozwój aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji
C.3. Wadowiana dla Biznesu	Cel strategiczny 1. Silna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy	CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy Andrychów	SRP.2. Wzmocnienie edukacji, gospodarki lokalnej i rynku pracy	Cel I Wzmocnienie kapitału Społecznego na Obszarach Rewitalizacji Cel II tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Społecznie, kulturowo i sportowo - rozwój aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji

Zintegrowanie i synergia

Wdrożenie Lokalnej Strategii Rozwoju wymaga zastosowania zintegrowanego podejścia, które rozpoczęło się już na etapie tworzenia strategii, szczególnie poprzez angażowanie wielu stron w jej opracowywanie. Ten sposób podejścia był kluczowy do utrzymania spójności pomiędzy strategią, jej celami i działaniami a unikalnym charakterem obszaru. Zapewnienie, że cele są w pełni zgodne z sytuacją problemową obszaru, osiągnięto poprzez szeroko zakrojone konsultacje strategii z różnymi przedstawicielami lokalnej społeczności. W rezultacie, proponowane cele są w pełni zgodne z oczekiwaniami i dążeniami lokalnej społeczności, co jest kluczowym kryterium spójności. W procesie wspólnego tworzenia LSR, wykorzystano różne metody konsultacyjne, co pozwoliło na uzyskanie niezbędnej zgodności pomiędzy celami a lokalną skalą priorytetów.

Zintegrowanie przedsięwzięć planowanych do realizacji przejawia się na trzech aspektach: podmiotowym, obszarowym, funkcjonalnym. W kontekście podmiotowym, integracja jest brana pod uwagę zarówno wewnątrz poszczególnych sektorów, jak i pomiędzy nimi. Wdrożenie działań przewidzianych w LSR wymaga aktywnej współpracy i zaangażowania różnych podmiotów z różnych miejsc i sektorów. Wielu z tych działań związane jest z budowaniem sieci współpracy pomiędzy podmiotami, koordynowaniem ich działań, tworzeniem wspólnych projektów, a także prowadzeniem spójnej polityki informacyjnej opartej na danych dostarczanych przez różne lokalne organizacje. Skutkiem tej podmiotowej integracji jest wzrost potencjału poprzez połączenie sił oraz wzajemne uzupełnianie się, co ostatecznie prowadzi do zwiększenia możliwości realizacji projektów wprowadzających LSR. Integracja terytorialna jest jednym z kluczowych założeń LSR. Projektowane działania były formułowane tak, aby odpowiadały na wyzwania zidentyfikowane na całym obszarze objętym LSR. Dodatkowo, dzięki szeroko zakrojonym działaniom partycypacyjnym, możliwe było zebranie informacji diagnostycznych od wszystkich sektorów działających na terenie LGD. Te dwa elementy umożliwiają przypuszczenie, że przedsięwzięcia zaplanowane w LSR będą miały zasięg na cały obszar LGD. Kluczowym elementem LSR integracja funkcjonalna. Wyraża się zarówno w kompleksowości przeprowadzonej diagnozy, jak i w współzależności określonych celów. W ramach strategii dąży się do integracji rozwoju w różnych wymiarach: środowiskowym, społecznym, kulturowym, przestrzennym i gospodarczym. Działania zostały sformułowane tak, aby realizacja jednego wymiaru wspierała osiągnięcie celów w innych wymiarach.

Metoda LEADER koncentruje się na mobilizacji lokalnych społeczności i wykorzystaniu ich zasobów w procesie formułowania i realizacji inicjatyw w danym obszarze. Ta strategia umożliwia lokalnej społeczności rzeczywiste kształtowanie rozwoju swojego regionu, a projekty są konstruowane zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców. W efekcie mobilizacji lokalnych społeczności do udziału w procesie planowania i realizacji działań, ich zaangażowanie i aktywność w społeczności lokalnej rośnie. Społeczności stają się bardziej spójne i gotowe do podejmowania działań na rzecz swojego terytorium. W ten sposób wzmacnia się kapitał społeczny poprzez budowanie zaufania, trwałych relacji, współpracy i gotowości do pomocy, co zwiększa efektywność działań podejmowanych przez społeczność i prowadzi do synergii. Wysoki poziom kapitału społecznego i osiągnięta synergia bezpośrednio i pozytywnie wpływają na życie jednostek i całych społeczności. Mieszkańcy będą chętniej nawiązywać kontakty, będą bardziej życzliwi dla siebie, a organizacje działające na terytorium będą bardziej otwarte na mieszkańców i ich potrzeby. Wszystko to stopniowo uwalnia drzemiący potencjał społeczności, ułatwiając realizację działań. Przeprowadzenie "małych rewolucji" w swojej dzielnicy, inicjowanie działań społecznych czy założenie firmy stanie się łatwiejsze i bardziej satysfakcjonujące. Podejście LEADER umożliwia również realizację projektów, które są dostosowane do lokalnych warunków i potrzeb.

Podejście LEADER, stosowane w Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), przynosi szereg korzyści, zarówno dla lokalnych społeczności, jak i dla całego regionu. Obszary wsparcia wybrane do realizacji w ramach WPR oraz EFRR są wynikiem analizy potrzeb i potencjałów wybranych grup społecznych. Wybrane działania wynikają z przeprowadzonej diagnozy i pokazują drogę i kierunek rozwoju. Wsparcie wybrane do realizacji w ramach WPR oraz EFRR:

- Wsparcie dla specyficznych grup beneficjentów: podejście LEADER ma na celu zaspokajanie specyficznych potrzeb lokalnych społeczności, co często oznacza wsparcie dla grup, które mogą nie być odpowiednio uwzględniane w innych programach wsparcia. Może to obejmować wsparcie dla osób starszych, kobiet, osób młodych do 25 lat, osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja projektów przekraczających granice jednostek administracyjnych: dzięki podejściu LEADER możliwe jest realizowanie projektów, których oddziaływanie wykracza poza granice poszczególnych gmin. To ważne, ponieważ wiele wyzwań rozwojowych nie zna granic administracyjnych i wymaga koordynowanego podejścia na większą skalę.
- Zwiększenie innowacyjności i przedsiębiorczości: LSR promuje innowacyjne rozwiązania i przedsiębiorczość lokalną, co może przyczynić się do stworzenia nowych miejsc pracy i poprawy jakości życia w lokalnych społecznościach.
- Budowanie silnej wspólnoty lokalnej: przez aktywne zaangażowanie społeczności lokalnej w planowanie i realizację LSR, pomaga budować silną, zaangażowaną społeczność, która ma większe poczucie odpowiedzialności za swój rozwój.
- Zintegrowane podejście do rozwoju: LSR pozwala na kompleksowe podejście do rozwoju lokalnego, łącząc różne sektory i obszary działań. Dzięki temu, strategia rozwoju jest bardziej zintegrowane i skoordynowane, co zwiększa ich efektywność.
- Dostosowanie do lokalnych potrzeb i warunków: LSR pozwala na dostosowanie celów strategicznych i działań rozwojowych do specyficznych warunków i potrzeb lokalnych społeczności, co zwiększa skuteczność i trwałość osiągniętych rezultatów.
- Podniesienie jakości życia: działania realizowane w ramach LSR mają na celu podniesienie jakości życia lokalnych społeczności. Działania te mogą obejmować wsparcie dla lokalnej infrastruktury społecznej i rekreacyjnej, promowanie zdrowego stylu życia, poprawę dostępności usług społecznych i edukacyjnych, czy wsparcie dla działań kulturalnych i sportowych.
- Rozwój zrównoważonego i ekologicznego: LSR promuje zrównoważony rozwój, uwzględniający ochronę środowiska i zasobów naturalnych. Działania mogą obejmować wsparcie dla ekologicznych inicjatyw, takich jak rolnictwo ekologiczne, ochrona bioróżnorodności, czy promowanie energii odnawialnej.
- Wzmocnienie lokalnej gospodarki: działania realizowane w ramach LSR mogą przyczynić się do wzmocnienia lokalnej gospodarki, poprzez promowanie lokalnych produktów i usług, wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw, czy rozwój turystyki lokalnej.
- Podnoszenie umiejętności i kwalifikacji lokalnej społeczności: LSR może wspierać szkolenia i edukację dla mieszkańców, co przyczynia się do podniesienia ich umiejętności i kwalifikacji, a tym samym zwiększa ich szanse na rynku pracy.
- Promowanie równości i integracji społecznej: działania realizowane w ramach podejścia LSR mogą wspierać integrację społeczną i promować równość, na przykład poprzez wsparcie dla osób należących do grup w niekorzystnej sytuacji, promowanie równości płci, czy działania na rzecz integracji migrantów i mniejszości etnicznych.
- Zwiększanie atrakcyjności regionu: działania mogą przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności regionu dla mieszkańców, turystów i inwestorów, na przykład poprzez poprawę infrastruktury, promowanie lokalnej kultury i dziedzictwa, czy rozwój atrakcji turystycznych.

Obszary wsparcia wybrane do realizacji w ramach EFS+ są wynikiem analizy potrzeb i potencjałów wybranych grup społecznych. Z wszystkich zidentyfikowanych potrzeb, skupiono się na następujących:

- Poprawa edukacji dzieci i młodzieży, w tym ich zaangażowanie w życie społeczne,

- Zapobieganie wykluczeniu seniorów oraz osób z niepełnosprawnością przez promowanie ich integracji i aktywizacji,
- Promowanie wyrównywania szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich.

Pierwsze dwa obszary wsparcia zostały wybrane z uwagi na to, że są one odpowiedzią na rosnące problemy społeczne, takie jak starzenie się społeczeństwa i migracje młodych ludzi z miast. Wskazane obszary wsparcia mają na celu przynieść korzystne zmiany dla regionu LSR w przyszłości, takie jak zmniejszenie liczby seniorów zależnych od pomocy rodziny lub instytucji, poprawa jakości edukacji młodych ludzi, zniwelowanie wpływu stereotypów płciowych na decyzje życiowe mieszkańców, a także redukcja zjawisk związanych z przemocą. Wszystkie trzy obszary dotyczą dużych grup społecznych i ich realizacja odpowiada na potrzebę integracji, która była podkreślana na każdym etapie konsultacji. Interwencja w pierwszych dwóch obszarach wsparcia może również wpłynąć na rosnący problem braku integracji i edukacji dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną. Ponadto, dla wybranych obszarów istnieje możliwość kompleksowego i spójnego rozwiązania zidentyfikowanych problemów poprzez działania zaplanowane w ramach LSR i innych programów nadrzędnych. Wybrane obszary są także możliwe do realizacji przez LGD z punktu widzenia organizacyjnego i finansowego.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

Tabela 3 Cele LSR i ich źródła finansowania

Budżet (w EUR)	C.1 Atrakcyjna Wadoviana	Potencjalni beneficjenci	Sposób realizacji	Źródło wsparcia
727 134,00	P.1.1. Rozwój infrastruktury turystycznej	Jednostki sektora finansów publicznych, NGO	Konkurs	EFRR
258 064,51	P.1.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej	Jednostki sektora finansów publicznych, NGO	Konkurs	WPR
19 354,84	P.1.3 Budowa marki „Wadoviana” dla produktów lokalnychF	LGD	Operacja własna/Konkurs	WPR
129 032,24	P.1.4 Wsparcie dla gospodarstw agroturystycznych	Małe gospodarstwa rolne	Konkurs	WPR
32 258,06	P.1.5 Wsparcie dla zagród edukacyjnych	Małe gospodarstwa rolne	Konkurs	WPR
1 165 843,65				
Budżet (w EUR)	C.2 Wadoviana dla Mieszkańców	Potencjalni beneficjenci	Sposób realizacji	Źródło wsparcia
548 387,11	P.2.1 Poprawa dostępności do usług społecznych	Jednostki sektora finansów publicznych, NGO	Konkurs	WPR

334 089,00	P.2.2 Rozwój usług społecznych i/lub placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży,	NGO	Konkurs	EF5+
107 526,89	P.2.3 Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych	NGO/ JST LGD	Konkurs /Operacja własna	WPR
19 892,47	P.2.4 Aktywizacja lokalnych liderów	NGO/ JST/ LGD	Operacja własna/Konkurs	WPR
1 009 895,47				
Budżet (w EUR)	C.3 Wadoviana dla Biznesu	Potencjalni beneficjenci	Sposób realizacji	Źródło wsparcia
967 741,94	P.3.1 Rozwój działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	Działające przedsiębiorstwa	Konkurs	WPR
129 032,26	P.3.2 Zakładanie działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	Mieszkańcy	Konkurs	WPR
17 204,30	P.3.3 Rozwój sieci współpracy branż kluczowych	LGD/JST/ NGO	Operacja własna/Konkurs	WPR
21 505,38	P.3.4 Mentoring i aktywizacja młodzieży w zakresie promocji postaw przedsiębiorczych	LGD/JST/NGO	Operacja własna/Konkurs	WPR
1 135 483,88				

Źródło: opracowanie własne

Niezwykle ważne z punktu widzenia realizacji LSR są grupy osób w niekorzystnej sytuacji. Borykają się z poważnymi problemami i często napotykają na przeszkody utrudniające pełne uczestnictwo w społeczeństwie. Grupy osób w niekorzystnej sytuacji: kobiety i osoby z niepełnosprawnościami będą mogły skorzystać z różnych form wsparcia. Kobiety będą mogły skorzystać z działań zaplanowanych m.in. w ramach celu C.3 Wadoviana dla Biznesu – P.3.2 Zakładanie działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD. Dla osób z niepełnosprawnościami skierowano działanie w ramach celu C.2 Wadoviana dla Mieszkańców – P.2.2 Rozwój usług społecznych i/lub placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży. Realizacja działań dedykowanych dla grup osób w niekorzystnej sytuacji znacząco wpłynie na poprawę ich sytuacji.

C.1 Atrakcyjna Wadoviana

Cel "Rozwój kultury i turystyki w oparciu o zasoby lokalne oraz promocja obszaru LGD" koncentruje się na wykorzystaniu lokalnych atutów i dziedzictwa kulturowego obszaru LGD do stworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej i kulturalnej. To podejście ma na celu nie tylko przyciągnięcie turystów i zwiedzających, ale także wzmocnienie lokalnej gospodarki i tożsamości społeczności.

Według badań, dla blisko 1/3 mieszkańców obszaru LGD „Wadoviana” podstawowym mankamentem obszaru jest niezadowolająca oferta spędzania czasu wolnego (60% wskazań). 55% badanych w formie deficytu ocenia wykluczenie komunikacyjne. Dostrzega się również problem zanieczyszczenia powietrza oraz niską świadomość mieszkańców w zakresie spalania odpadów (36%). Z kolei 33% badanych definiuje jako problem niewykorzystanie potencjału obszaru i dziedzictwa lokalnego.

Jednym z aspektów rozwiązania powyższych problemów jest skupienie się na promowaniu i wsparciu w zakresie zrównoważonego wykorzystania lokalnych zasobów i dziedzictwa kulturowego, aby stworzyć atrakcyjną ofertę dla turystów i mieszkańców. Cele te są osiągnięte poprzez podkreślanie unikalności obszaru, rozwijanie infrastruktury

turystycznej, organizowanie wydarzeń kulturalnych i promowanie regionu na różnych poziomach. Zasoby lokalne, takie jak historyczne miejsca, piękne krajobrazy, tradycyjne rzemiosło i regionalna kuchnia, są wykorzystywane do tworzenia wyjątkowej oferty turystycznej. Może to obejmować rozwój szlaków turystycznych, miejsc noclegowych i atrakcji, a także organizację festiwali i wydarzeń kulturalnych, które odzwierciedlają bogate dziedzictwo obszaru. Cel strategiczny obejmuje także aspekt dotyczący rozwoju tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, który skupia się na poprawie dostępności i jakości ścieżek rowerowych na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju (LSR). Rozwój infrastruktury towarzyszącej, taka jak miejsca postojowe dla rowerów, ławki, tablice informacyjne, stacje serwisowe dla rowerów, czy punkty z wodą pitną - te elementy mogą zwiększyć atrakcyjność korzystania z rowerów, zarówno dla lokalnych mieszkańców, jak i dla turystów. Taki rozwój infrastruktury rowerowej przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru, a także do ograniczenia emisji spalin poprzez promowanie zdrowszych i bardziej ekologicznych form transportu. Przyczyni się także do poprawy bezpieczeństwa na drogach, zwiększając oddzielone przestrzenie dla rowerzystów i ograniczając konflikty z innymi użytkownikami dróg. Ten aspekt koncentrował się będzie na wykorzystaniu naturalnych zasobów regionu dla promowania turystyki i rekreacji. Zakłada m.in. wykorzystanie otoczenia zbiorników wodnych dla turystyki, co wymaga odpowiedniej infrastruktury towarzyszącej, która umożliwi bezpieczne i wygodne korzystanie z tych zasobów przez mieszkańców i turystów. Planowane działania mogą obejmować rozwój plaż, budowę lub modernizację ścieżek spacerowych i rowerowych wzdłuż brzegów, tworzenie miejsc do pikników, grillowania, a także miejsc do uprawiania sportów wodnych. Możliwe jest także wprowadzenie sprzętu turystycznego, takiego jak łodzie, kajaki, rowery wodne, a nawet wypożyczalnie sprzętu wodnego. Dodatkowo, rozważane mogą być takie działania jak organizacja szlaków turystycznych i edukacyjnych, które ukazują unikalne cechy przyrodnicze i historyczne obszarów wokół zbiorników wodnych, jak również budowa obiektów takich jak kawiarnie, restauracje, punkty informacyjne, które mogą zwiększyć atrakcyjność tych obszarów dla turystów.

Promocja obszaru LGD będzie realizowana poprzez aktywne działania marketingowe na lokalnym, krajowym i międzynarodowym poziomie. Równoległe, prowadzone będą działania na rzecz ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego. Z kolei rozwój marki „Wadoviana” skupia się na promowaniu i budowaniu świadomości marki, co może przyczynić się do zwiększenia rozpoznawalności regionu, przyciągnięcia turystów i inwestorów oraz podniesienia prestiżu obszaru. Ten cel może obejmować różne inicjatywy, takie jak tworzenie i promocja produktów lub usług związanych z marką „Wadoviana”, organizowanie wydarzeń, które zwiększają widoczność marki, czy też budowanie partnerstw, które mogą przyczynić się do zwiększenia zasięgu i wpływu marki.

Podsumowując, celem strategicznym jest nie tylko stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej i kulturalnej, ale także zwiększenie poczucia tożsamości i dumy społeczności lokalnej, co przyczynia się do jej spójności i rozwoju. Z kolei rozwój gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych jest elementem celu strategicznego, powodującym ożywienie i dywersyfikację gospodarki wiejskiej. Agroturystyka przyczynia się do rozwoju lokalnej turystyki i zwiększenia dochodów rolników. Zagrody edukacyjne oferują unikalne doświadczenia uczenia się dla różnych grup wiekowych, podnosząc świadomość roli rolnictwa i ekologii. Każdy z tych elementów wzmocniony odpowiednim wsparciem, szkoleniem i modernizacją infrastruktury, może przyczynić się do trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczności wiejskich.

Planowane przedsięwzięcia:

P.1.1.1. Rozwój infrastruktury turystycznej

Wskaźnik rezultatu:

- RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (EFRR)

Wskaźnik produktu:

- RCO 77 – liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (EFRR)

P.1.2. P.1.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej

Wskaźnik rezultatu:

- R.41 - łączenie obszarów wiejskich w Europie: liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury, dzięki wsparciu z WPR (WPR)

Wskaźnik produktu:

- Liczba wybudowanych, zmodernizowanych lub doposażonych obiektów kultury i turystyki (WPR)

P.1.3 Budowa marki „Wadoviana” dla produktów lokalnych

Wskaźnik rezultatu:

- R.21 poprawa realizacji celów, dzięki wiedzy i innowacjom

Wskaźnik produktu:

- Liczba działań obejmujących tworzenie marki regionalnej

P.1.4 Wsparcie dla gospodarstw agroturystycznych

Wskaźnik rezultatu:

- R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.

Wskaźnik produktu:

- Liczba operacji polegających na rozwoju gospodarstw agroturystycznych

P.1.5 Wsparcie dla zagród edukacyjnych

Wskaźnik rezultatu:

- R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.

Wskaźnik produktu:

- Liczba operacji polegających na rozwoju zagród edukacyjnych

C.2 Wadoviana dla Mieszkańców

Cel strategiczny związany z integracją i aktywizacją mieszkańców oraz wsparciem w zakresie rozwoju usług opiekuńczych oraz infrastruktury publicznej koncentruje się na budowaniu silnych i zintegrowanych społeczności, a także na zwiększaniu dostępności i jakości usług publicznych. Integracja i aktywizacja mieszkańców obejmują inicjatywy, które promują współpracę, budują poczucie wspólnoty i pomagają osobom we włączaniu się w życie społeczne, kulturalne i gospodarcze. Cel obejmuje programy szkoleniowe, warsztaty i wydarzenia, które zwiększają umiejętności i zdolności mieszkańców, a także promują wartości współpracy i solidarności.

Podczas badania preferencji, pytano mieszkańców o to, jakich usług brakuje na obszarze Gminy Wadowice i Gminy Andrychów. Wśród najczęściej zaznaczanych odpowiedzi wskazywano na usługi opiekuńcze (46%), usługi rekreacyjne (38%) oraz z zakresu kultury i rozrywki (38%). Odpowiedzi to w pewnym sensie mocno zróżnicowane spektrum potrzeb mieszkańców, które są związane z poprawą usług na rzecz spędzania czasu wolnego oraz pomocy społecznej i opiekuńczej. Świadczy to o potrzebie prowadzenia szerokiej polityki inwestycyjnej i projektowej w kolejnych latach, zarówno dla sektora społecznego jak i instytucjonalnego. Uwzględniając te aspekty, wsparcie w zakresie rozwoju usług i infrastruktury publicznej koncentruje się na poprawie jakości i dostępności kluczowych usług, takich jak edukacja, opieka zdrowotna i usługi społeczne. W tym celu mogą być realizowane inicjatywy związane z modernizacją i rozbudową infrastruktury, wprowadzeniem nowych technologii, a także szkoleniem personelu świadczącego usługi. To podejście przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców i do stworzenia warunków sprzyjających dalszemu rozwojowi społeczności. Zintegrowane i aktywne społeczności są nie tylko zdolne do radzenia sobie z obecnymi wyzwaniami, ale również do planowania i adaptacji do przyszłych zmian. W tym kontekście, zrównoważony rozwój odgrywa kluczową rolę. Wszystkie inicjatywy i projekty realizowane w ramach tego celu strategicznego będą ukierunkowane na osiągnięcie trzech podstawowych aspektów zrównoważonego rozwoju: ekonomicznego, społecznego i środowiskowego.

Integracja i aktywizacja mieszkańców przyczyni się do zrównoważonego rozwoju społecznego, poprzez promowanie równości, sprawiedliwości społecznej i aktywnego uczestnictwa wszystkich członków społeczności. Włączanie mieszkańców w procesy decyzyjne, rozwijanie ich umiejętności i kompetencji, a także promowanie odpowiedzialności społecznej doprowadzi do zwiększenia kapitału społecznego i zrównoważonego rozwoju społeczeństwa. Wsparcie w zakresie rozwoju usług i infrastruktury publicznej może przyczynić się do zrównoważonego rozwoju ekonomicznego i środowiskowego. Modernizacja infrastruktury i usług odbywać się będzie w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz z zasadą dostępności dla osób starszych i niepełnosprawnych.

LSR w ramach celu strategicznego proponuje także działania obejmujące aktywizację lokalnych liderów i promowanie ich zaangażowania w lokalne inicjatywy rozwojowe. Ten cel koncentruje się na identyfikacji i wsparciu osób, które mają potencjał do stania się silnymi liderami w swoich społecznościach. Będzie to także wsparcie dla liderów w identyfikowaniu i realizacji lokalnych projektów, które przyczyniają się do rozwoju społeczności. Poprzez aktywizację liderów, można zwiększyć zdolność społeczności do samodzielnego rozwiązywania problemów, promować aktywne obywatelstwo i partycypację społeczną, a także przyczynić się do zrównoważonego rozwoju lokalnej społeczności.

Planowane przedsięwzięcia:

P.2.1 Poprawa dostępności do usług społecznych

Wskaźnik rezultatu:

- R.41 – Łączenie obszarów wiejskich w Europie: liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR

Wskaźnik produktu:

- Liczba operacji polegających na poprawie dostępności do usług społecznych

P.2.2 Rozwój usług społecznych i/lub placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży,

Wskaźnik rezultatu:

- PLKCR03 – Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług

Wskaźnik produktu:

- PLKCO02 – Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie

P.2.3 Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych

Wskaźnik rezultatu:

- R.1 – Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom

Wskaźnik produktu:

- Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem

P.2.4 Aktywizacja lokalnych liderów

Wskaźnik rezultatu:

- R.1 – Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom

Wskaźnik produktu:

- Liczba działań adresowanych do lokalnych liderów

C.3. Wadoviana dla Biznesu

Jednym z istotnych elementów Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 będzie wspieranie przedsiębiorczości. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, które z rodzajów pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej na obszarze gmin Wadowice i Andrychów największe szanse na dalszy rozwój. Wśród odpowiedzi najczęściej

wskazywano na agroturystykę (34% wskazań), usługi rekreacyjne (33%), usługi opiekuńcze (32%), w dalszej kolejności gastronomię (26%) oraz prowadzenie żłobków i przedszkoli (23%).

Spośród odpowiedzi spoza zaproponowanej kafeterii, badani wskazywali także na: kulturę, społeczeństwo, rekreację, działalność rehabilitacyjną, szkolnictwo także policealne i techniczne wyższe, cyfryzację oraz aktywizację młodego pokolenia.

Wśród kluczowych branż zawodowych, które mają istotne znaczenie dla lokalnej gospodarki można wymienić m.in branże: meblarską, tapicerską, obuwniczą, beauty, turystyczną, spożywczą, cukierniczą, kaletnictwa, przemysł maszynowy, przemysł włókienniczy, rzemiosło, rękodzieło.

Przez branże kluczowe dla obszaru LR należy rozumieć następujące obszary działalności, branżę:

- 1) **meblarską**: Produkcja mebli biurowych i sklepowych, Produkcja mebli kuchennych, Produkcja materaców, Produkcja pozostałych mebli, Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i pozostałych artykułów użytku domowego prowadzona w sklepach; Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet.
- 2) **tapicerską**, Produkcja pozostałych mebli - wykańczanie krzesel i siedzeń, takie jak tapicerowanie, Naprawa i konserwacja mebli i wyposażenia domowego, Sprzedaż detaliczna mebli i pozostałych artykułów użytku domowego prowadzona w sklepach; Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet
- 3) **obuwniczą**, Produkcja obuwia; Sprzedaż obuwia i wyrobów skórzanych prowadzona w sklepach; Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet
- 4) **beauty**, Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne – mycie, obcinanie i układanie, czesanie, suszenie, farbowanie, prostowanie włosów, wykonywanie trwałej ondulacji oraz podobne czynności świadczone dla mężczyzn i kobiet, golenie i przycinanie brody, masaż twarzy, manicure i pedicure, robienie makijażu, pozostałe zabiegi kosmetyczne,
- 5) **turystyczną**, hotelarstwo i zakwaterowanie, oferta gastronomiczna, oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i dorosłych w zakresie rekreacji i wypoczynku, wypożyczania i używania sprzętu turystycznego i rekreacyjnego i/lub jego serwisu, kursów i warsztatów kompetencyjnych, edukacyjnych i sportowych związanych z obszarem LGD „Wadoviana” i jego zasobami, usługi organizatorów turystyki
- 6) **spożywczą**, produkcja artykułów spożywczych – soki, napoje, wyroby piekarnicze, przetwory z warzyw i owoców, miody, sery. Sprzedaż detaliczna prowadzona w sklepach; Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet
- 7) **cukierniczą**, produkcja świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek, lodów, działalność usługowa związana z żywnością, Sprzedaż detaliczna prowadzona w sklepach, Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet
- 8) **kaletnictwa**, Produkcja toreb bagażowych, toreb ręcznych i podobnych wyrobów kaletniczych; produkcja wyrobów rymarskich; Sprzedaż detaliczna wyrobów skórzanych prowadzona w sklepach; Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet
- 9) **przemysł maszynowy**, Produkcja maszyn i urządzeń, Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń
- 10) **przemysł włókienniczy**, Produkcja wyrobów tekstylnych; Sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych prowadzona w sklepach; Sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych prowadzona w sklepach, Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet
- 11) **rzemiosło**, rozumiane jako zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną, posiadającą udokumentowane kwalifikacje do wykonywania danej działalności gospodarczej we własnym imieniu. **Do typowej działalności rzemieślniczej na terenie LGD zaliczamy wykonywanie usług dla ludności przez krawcowe, szewców, cholewkarzy, tapicerów, zegarmistrzów, fryzjerów, budowlańców, stolarzy**. Wspieranymi branżami w rzemiosło na terenie LSR są: budowlana i produkcja materiałów budowlanych, drzewna, tekstylna i odzieżowa, metalowa, elektrotechniczna i elektroniczna, spożywcza

oraz rzemiosło artystyczne. **Do rzemiosła nie zalicza się** działalności: handlowej, transportowej, usług hotelarskich, usług świadczonych w wykonywaniu wolnych zawodów, usług leczniczych oraz działalności wytwórczej i usługowej artystów plastyków i fotografików.

- 12) rękodzieło**, Pozostała produkcja wyrobów, Sprzedaż wyrobów w sklepach, Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet, Artystyczna i literacka działalność twórcza, Pozaszkolne formy edukacji artystycznej.

Wspieranie przedsiębiorczości, rozwój innowacyjności i tworzenie warunków do współpracy międzysektorowej stanowi kluczowy cel strategiczny, który ma na celu stworzenie sprzyjającego środowiska dla rozwoju biznesu i innowacji. W tym kontekście, przedsiębiorczość nie jest rozumiana tylko jako tworzenie nowych firm, ale również jako postawa, która obejmuje kreatywność, innowacyjność i gotowość do podejmowania ryzyka.

Rozwój innowacyjności odnosi się do stworzenia warunków, które stymulują twórczość i pomysłowość, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i organizacyjnym. Może to obejmować wsparcie dla badań i rozwoju, promowanie kultury innowacji, a także rozwijanie kompetencji niezbędnych do wprowadzania innowacji.

Tworzenie warunków do współpracy międzysektorowej polega na budowaniu mostów między różnymi sektorami - biznesem, administracją publiczną, sektorem nauki i edukacji, a także organizacjami pozarządowymi. Cel ten wiąże się z przekonaniem, że skomplikowane wyzwania, przed którymi stoją współczesne społeczności, wymagają współpracy i wymiany wiedzy między różnymi sektorami.

Działania w tym obszarze mogą obejmować promowanie partnerstw publiczno-prywatnych, wspieranie sieci biznesowych i klastrowych, a także tworzenie platform i forum do wymiany wiedzy i doświadczeń. Wszystko to ma na celu zwiększenie dynamiki rozwoju lokalnej gospodarki i tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju.

Planowane przedsięwzięcia:

P.3.1 Rozwój działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD

Wskaźnik rezultatu:

- R.37 – Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR

Wskaźnik produktu:

- Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa

P.3.2 Zakładanie działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD

Wskaźnik rezultatu:

- R.37 – Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR

Wskaźnik produktu:

- Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa

P.3.3 Rozwój sieci współpracy branż kluczowych

Wskaźnik rezultatu:

- R.1 – Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych

Wskaźnik produktu:

- Liczba zaangażowanych podmiotów sektora gospodarczego

P.3.4 Mentoring i aktywizacja młodzieży w zakresie promocji postaw przedsiębiorczych

Wskaźnik rezultatu:

- R.1 – Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych

Wskaźnik produktu:

- Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych

Monitoring wskaźników (rezultatu i produktu) rozpoczyna się od momentu wyboru przedsięwzięć do realizacji. Ocenie podlega relacja i wpływ poszczególnego projektu na realizację wskaźników określonych w Strategii. Proces nadzoru kończy się na etapie rozliczania projektu, kiedy to beneficjent przedstawia w raporcie z realizacji stopień realizacji zakładanych wskaźników. Wskaźniki są prezentowane w raportach z wykonania projektów. Procedury monitorowania, zasady aktualizacji danych i stosowane narzędzia zostały opisane w Rozdziale 10 "Monitorowanie i ewaluacja".

Końcowa wartość wskaźnika w 2027 roku to suma częściowych wartości wskaźników osiągniętych przez realizację poszczególnych projektów. Wskaźniki rezultatu i produktu odnoszą się wyłącznie do działań planowanych do realizacji za pomocą funduszy Lokalnej Strategii Rozwoju, dlatego ich początkowa wartość jest wskazywana na poziomie "0". Docelowy stan wskaźnika przedstawia Formularz 2, kolumna "do 31.12.2027". Harmonogram realizacji poszczególnych wskaźników rezultatu i produktu oraz realizacji budżetu LSR w planie działania jest zawarty w Załączniku nr 2 Plan działania.

Poniżej zaprezentowano zakres określony dla PS WPR w zakresie przedsięwzięć ujętych w LSR do realizacji ze środków PS WPR.

Przedsięwzięcie w ramach PS WPR	Zakres
P.1.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej	6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej;
P.1.3. Budowa marki Wadoviana dla produktów lokalnych	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych;
P.1.4 Wsparcie dla gospodarstw agroturystycznych	2. rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania: gospodarstw agroturystycznych,
P.1.5 Wsparcie dla zagród edukacyjnych	2. rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania: zagród edukacyjnych,
P.2.1 Poprawa dostępności do usług społecznych	4. poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3; 8. włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji;
P.2.3 Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych; 4. poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3
P.2.4 Aktywizacja lokalnych liderów	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych;

	8. włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji;
P.3.1 Rozwój działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej;
P.3.2 Zakładanie działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,
P.3.3 Rozwój sieci współpracy branż kluczowych	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych;
P.3.4 Mentoring i aktywizacja młodzieży w zakresie promocji postaw przedsiębiorczych	8. włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji;

Poniżej wskazano w wyniku realizacji, których przedsięwzięć będą realizowane poszczególne wskaźniki rezultatu określone dla ujętych w LSR celów.

Przedsięwzięcie	Wskaźnik	Program
P.1.1.1. Rozwój infrastruktury turystycznej	RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	EFRR
P.1.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej	R.41 łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.	PS WPR
P.1.3 Budowa marki Wadoviana dla produktów lokalnych	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom	PS WPR
P.1.4 Wsparcie dla gospodarstw agroturystycznych	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	PS WPR
P.1.5 Wsparcie dla zagród edukacyjnych	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	PS WPR
P.2.1 Poprawa dostępności do usług społecznych	R.41 łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.	PS WPR
P.2.2 Rozwój usług społecznych i/lub placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży,	PLKCR03 – liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	EFS+
P.2.3 Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób [...]	PS WPR
P.2.4 Aktywizacja lokalnych liderów	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób [...]	PS WPR
P.3.1 Rozwój działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.	PS WPR

P.3.2 Zakładanie działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.	PS WPR
P.3.3 Rozwój sieci współpracy branż kluczowych	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych	PS WPR
P.3.4 Mentoring i aktywizacja młodzieży w zakresie promocji postaw przedsiębiorczych	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych	PS WPR

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

W procesie tworzenia LSR powstały – również z uwzględnieniem ustaleń procesu partycypacyjnego – procedury i zasady regulujące kwestie wyboru i oceny operacji. Wypracowane rozwiązania spełniają warunki określone w Rozporządzeniu 1303/2013, zgodnie z którym zadaniem LGD jest m.in. „opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru oraz obiektywnych kryteriów wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantują, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej”.

Do kompetencji Zarządu należy opracowywanie i przyjmowanie procedur oceny i wyboru operacji, oraz regulaminów konkursów. Zarząd przy podejmowaniu decyzji w zakresie swoich kompetencji, korzysta z konsultacji z pozostałymi członkami Stowarzyszenia.

Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji (projektów), które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalanie kwoty wsparcia. Rada, może w zależności od potrzeb, korzystać z pomocy zewnętrznych ekspertów.

VII.1 Charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych

Fundamentalne zasady rządzące wprowadzeniem i stosowaniem procedur obejmują niedyskryminację, przejrzystość i zapobieganie konfliktowi interesów.

Stosowane dotychczas procedury zostały dopracowane, poddane konsultacjom w trakcie przygotowywania LSR i będą stosowane w nowym okresie programowania, uzupełnimy je tylko o wymogi proceduralne zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami prawa. Procedury powstały w celu efektywnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na obszar LGD „Wadoviana”. Właściwie przygotowane procedury oceny i wyboru operacji są bardzo ważnym elementem LSR, gdyż mają one kluczowe znaczenie podczas jej realizacji. Odpowiednio opracowane procedury i kryteria umożliwiają bowiem wybór operacji, których realizacja przełoży się bezpośrednio na osiągnięcie zawartych w strategii celów i wskaźników. Aby zachować przejrzystość procedur przewiduje się prowadzenie rejestru interesów członków Rady pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami poszczególnych członków organu decyzyjnego. Celem przyjętych przez nas procedur jest sformalizowanie wszystkich działań zmierzających do wyłonienia operacji beneficjentów o najwyższej wartości merytorycznej oraz udzielenie dofinansowania beneficjentom spełniającym w stopniu najwyższym wymagania konkursowe, wynikające ze zdiagnozowanych obszarów problemowych. Procedura obejmuje czynności od prowadzenia kampanii informacyjnej, poprzez nabór wniosków, ich ocenę, aż do przekazania pełnej dokumentacji związanej z naborem i wyborem do Instytucji Wdrażającej. Szczegółowe procedury zostaną dopracowane i przedłożone w stosownym czasie do akceptacji przez Instytucję Wdrażającą. W ramach realizacji Lokalnej Strategii

Rozwoju LGD „Wadoviana” zakłada się stosowanie dwóch odrębnych procedur: dla konkursów oraz operacji własnych LGD.

W celu zapewnienia przejrzystej, niedyskryminującej procedury wyboru operacji na każdym etapie opracowania procedury zostały skonsultowane z grupą roboczą powołaną do opracowania LSR. Procedury są przyjmowane i potencjalnie modyfikowane przez Zarząd stowarzyszenia a zmiany zgłaszane są i akceptowane przez Zarząd Województwa Małopolskiego. Organem decyzyjnym w procesie oceny i wyboru operacji jest organ decyzyjny LGD – Rada. W ramach Rady szczególne uprawnienia posiada Przewodniczący Rady, który organizuje jej pracę i podejmuje ważne decyzje proceduralne. Z reguły praca Rady będzie się opierać na zastosowaniu narzędzia multimedialnego: Platformy Obsługi Projektów (POP) za pomocą której prowadzony będzie nabór wniosków, chyba że Przewodniczący Rady zadecyduje o prowadzeniu posiedzenia Rady w sposób tradycyjny (na posiedzeniu)

Kryteria wyboru beneficjentów będą podzielone na:

- kryteria zgodności z LSR - sprawdzane na zasadzie "0-1" ("zgadza się/nie zgadza się/nie dotyczy") - są to kryteria formalne służące do ustalenia formalnej zgodności wniosku z zasadami naboru i zgodności treści wniosku z prawem krajowym i UE.
- lokalne kryteria wyboru - które są oceniane na podstawie punktów. Zawierają one metodykę obliczania, szczegółowe opisy i przypisane wagi, co umożliwi klarowne przyznawanie punktów. Dzięki opracowanym lokalnym kryteriom wyboru, które są adekwatne do celów i wskaźników, możliwe będzie realizowanie założeń LSR poprzez wybór tych działań, które rzeczywiście przyczynią się do realizacji strategii. Dodatkowo, punktowane będą projekty innowacyjne, zgodne z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym oraz zgłoszone przez podmioty z sektora społecznego.

Kryteria wyboru operacji będą zgodne z programami i politykami horyzontalnymi w ramach poszczególnych funduszy.

VII.2 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Kryteria oceny i selekcji propozycji zostały określone poprzez proces partycypacji społecznej i konsultacji. Każda zgłoszona propozycja będzie poddawana:

- początkowej ocenie, skupiającej się głównie na zgodności z LSR
- ocenie według lokalnych kryteriów.

Takie podejście umożliwi selekcję tych wniosków, które będą najbardziej zgodne z celem szczegółowym/przedsięwzięciem określonym w ogłoszeniu o naborze. Aby propozycja mogła być skierowana do dofinansowania, musi spełnić następujące warunki:

- być zgodną z LSR oraz z właściwym EFSI,
- uzyskać co najmniej minimalną wymaganą liczbę punktów określoną w lokalnych kryteriach wyboru operacji.

Lokalne kryteria mają na celu promowanie tych projektów, które są najbardziej pożądane z punktu widzenia celów LSR i wskaźników do osiągnięcia. Kryteria te są powiązane z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami do osiągnięcia. W trakcie realizacji LSR przewiduje się możliwość modyfikacji kryteriów oceny i wyboru działań. Jeśli jeden z celów lub działań nie zostanie zrealizowany w wystarczającym stopniu, podczas gdy inne cele lub przedsięwzięcia będą już zrealizowane, dopuszcza się możliwość zmiany kryteriów oceny i wyboru działań. Zmienione kryteria będą wówczas faworyzować projekty, które umożliwią realizację brakujących celów lub przedsięwzięć. Proces zmiany kryteriów będzie zawsze uwzględniał aktywny udział społeczności lokalnej.

Ważne jest jednak, aby podkreślić, że zmiana kryteriów nie jest możliwa podczas trwającego naboru wniosków. Taka zmiana mogłaby wprowadzić niejasności i niesprawiedliwość w procesie oceny wniosków.

Jednocześnie, starannie skonstruowane kryteria mają za zadanie zrównoważyć potrzebę wsparcia dla różnych rodzajów projektów, od tych skierowanych na wsparcie osób należących do grup w niekorzystnej sytuacji, przez

podnoszenie kwalifikacji, tworzenie miejsc pracy, aż do działań związanych z turystyką, kulturą lub rekreacją. Wszystko to, nie zapominając o szczególnej roli rozwiązań proekologicznych, które są niezwykle ważne w kontekście ochrony środowiska i przeciwdziałania negatywnym zmianom klimatu.

Cały proces oceny i wyboru operacji jest przez to zaprojektowany tak, aby zapewnić największą skuteczność realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju, uwzględniając jednocześnie różnorodność i specyfikę lokalnej społeczności.

Ze względu na wielofunduszowość LSR, innowacyjność jest definiowana na 3 poziomach: społecznym, gospodarczym oraz kulturowo-turystycznym.

Na poziomie społecznym rozumiane są jako innowacje społeczne, które oznaczają działania prowadzące do zmian w zachowaniach przez wprowadzanie nowych wartości, koncepcji, strategii działania, które umożliwiają różne podejścia do rozwiązywania problemów społecznych oraz przynoszą pozytywne skutki w funkcjonowaniu jednostek i grup społecznych. Będą brane pod uwagę innowacje o charakterze procesowym, usługowym i marketingowym, które wpływają na zmianę podejścia do grup społecznych.

Szczególnie cenione będą projekty wykazujące innowacyjność w kontekście obszaru LSR w jednym z następujących aspektów:

- uczestnika projektu,
- metody rozwiązania problemu,
- rodzaju wdrażanego rozwiązania.

Metodę lub technikę zaplanowaną w projekcie można uznać za innowacyjną, jeśli przewiduje się stosowanie nowych lub znacząco ulepszonych metod i/lub technik pracy z lokalną społecznością:

- podejmowanie działań odpowiadających na wyzwania specyficzne dla danej społeczności
- nietypowe narzędzia aktywizacji społecznej,
- uwzględnianie współpracy międzysektorowej,
- unikanie typowych, utartych schematów diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych.

Innowacyjność na poziomie gospodarczym oznaczać będzie wdrożenie na obszarze LSR nowego lub ulepszanego produktu, usługi, procesu, organizacji lub sposobu wykorzystania istniejących lokalnych zasobów: przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. LGD przewiduje premiowanie projektów, które będą miały charakter innowacyjny, w myśl powyższej definicji.

Definicja produktu lokalnego: Produkt lokalny to wyrób lub usługa, wytwarzany/a na obszarze LSR z którymi utożsamiają się mieszkańcy obszaru/regionu (branża: meblarska, tapicerska, obuwnicza, beauty, turystyczna, spożywcza, cukiernictwo, kaletnictwo, przemysł maszynowy i włókienniczy, rzemiosło, rękodzieło). Produkt lokalny staje się wizytówką obszaru/regionu poprzez wykorzystanie jego specyficznego charakteru powiązanego z obszarem LSR oraz zaangażowania mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

Innowacyjność na poziomie kulturowo-turystycznym - niezbędna dla wyróżnienia się na tle innych regionów oraz dla przyciągnięcia różnych grup turystów. Innowacje mogą mieć różne formy, od wprowadzania nowych technologii po twórcze podejście do promocji i interpretacji dziedzictwa kulturowego. Ocena innowacyjności działań będzie skupiać się na adekwatności proponowanych rozwiązań względem diagnozy, jakości stosowanych form aktywizacji społecznej, formuł działań, w tym ich realizacji we współpracy z innymi środowiskami i podmiotami oraz w formach i na zasadach nietypowych.

Inkluzywność w kryteriach wyboru operacji

Inkluzywność odnosi się do podejścia, które ma na celu promowanie równości i uwzględnianie zróżnicowania w społeczeństwie. To znaczy, że każdy, niezależnie od swojego tła kulturowego, rasy, płci, orientacji seksualnej czy niepełnosprawności, powinien mieć równe szanse i być szanowany w społeczeństwie. W kontekście integralności, działania mogą być realizowane na różne sposoby:

- poprzez uwzględnianie różnorodności społeczności lokalnej w swoich projektach i inicjatywach, zapewniając równą reprezentację różnych grup społecznych, na przykład poprzez zaangażowanie osób niepełnosprawnych, starszych, młodzieży, kobiet i mężczyzn z różnych grup kulturowych i etnicznych w proces planowania i realizacji działań;
- poprzez realizację działań związanych z integracją społeczną i poprawą jakości życia różnych grup społecznych, na przykład poprzez tworzenie miejsc rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, organizowanie szkoleń i warsztatów dla osób starszych czy wsparcie dla kobiet powracających do pracy;
- poprzez działania edukacyjne i podnoszenie świadomości na temat równości i szacunku dla zróżnicowania, na przykład poprzez organizowanie szkoleń i kampanii społecznych mających na celu zwiększenie wiedzy i zrozumienia różnic kulturowych i etnicznych, problemów społecznych i dyskryminacji, a także promowanie wartości takich jak tolerancja, szacunek i równość.

Inkluzywność w kryteriach wyboru będzie doceniana dodatkowymi punktami, gdy zostanie uwzględniona na co najmniej jednym z wymienionych sposobów. Projekty, które nie uwzględniają inkluzywności, nie otrzymają punktów za to kryterium.

VII.3 Informacja o realizacji projektów grantowych i/lub operacji własnych

Projekty zidentyfikowane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami, które regulują Wspólną Politykę Rolną (WPR), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+). Ponadto, projekty, które wpisują się w koncepcję Nowego Europejskiego Bauhausu, będą szczególnie promowane. "Nowy Europejski Bauhaus" to inicjatywa Komisji Europejskiej, ogłoszona w 2020 roku, której celem jest połączenie zasad zrównoważonego rozwoju, włączając w to zasady Zielonego Ładu dla Europy, z estetyką i zaangażowaniem społecznym. Inicjatywa ta jest zainspirowana niemieckim ruchem Bauhaus z początku XX wieku, który łączył sztukę, rzemiosło i technologię, prowadząc do znaczących zmian w architekturze i wzornictwie. "Nowy Europejski Bauhaus" ma na celu stworzenie przestrzeni, w której architektura i ekologia spotykają się z celami zrównoważonego rozwoju. To oznacza tworzenie budynków i przestrzeni, które są piękne, zrównoważone i dostępne dla wszystkich, przy jednoczesnym wykorzystaniu najnowszych innowacji technologicznych i naukowych. Chodzi o to, aby zrozumieć, jak możemy żyć lepiej w harmonii z naszą planetą, a jednocześnie poprawiać jakość życia i sprawiedliwość społeczną. Inicjatywa ta obejmuje różne dziedziny - od architektury i urbanistyki, przez produkty i usługi, po sztukę i kulturę. Jest to proces otwarty dla wszystkich obywateli, sektora prywatnego, instytucji i organizacji społecznych, które mogą przyczynić się do kształtowania i wdrażania tej wizji.

W ramach LSR nie przewiduje się realizacji projektów grantowych. Zaplanowo realizację operacji własnych w sytuacji braku zainteresowania realizacją operacji w ramach konkursu. Poniższe operacje zostały wybrane jako operacje własne, ponieważ mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów LSR. Każda z tych operacji odpowiada za specyficzne potrzeby społeczności lokalnej i ma na celu wyłonienie trwałych i znaczących zmian w kluczowych obszarach działania. Realizacja tych operacji, jako operacji własnych umożliwia LGD zapewnienie, że są one w pełni dostosowane do specyfiki lokalnej społeczności i jej potrzeb.

Operacje własne

- 1) Budowa marki „Wadoviana” dla produktów lokalnych

Operacja własna dotycząca budowy marki "Wadoviana" dla produktów lokalnych ma na celu stworzenie spójnej i rozpoznawalnej marki, która będzie reprezentowała produkt lokalny, wyróżniający się wysoką jakością i unikalnym charakterem LGD „Wadoviana”. Produkt lokalny to najczęściej wyrób lub usługa, wytwarzany/a na obszarze LSR z którymi utożsamiają się mieszkańcy obszaru/regionu (branża : meblarska, tapicerska, obuwnicza, spożywcza, cukiernictwo, kaletnictwo, przemysł maszynowy i włókienniczy, rzemiosło, rękodzieło), są to np. kremówka, miód,

flaki, meble, obuwiu. Identyfikacja wizualna marki będzie miała na celu odzwierciedlenie tych wartości w sposób, który jest łatwo rozpoznawalny i atrakcyjny dla odbiorców. Celem tych działań będzie nie tylko promocja marki i produktów, ale także budowanie silnej społeczności wokół marki "Wadoviana", która będzie aktywnie wspierać lokalną gospodarkę. Ta operacja własna jest kluczowa dla stymulowania lokalnej gospodarki, zachęcania do przedsiębiorczości i podnoszenia profilu regionu jako miejsca, które produkuje wysokiej jakości, unikalne produkty. Pomoże również wzmocnić poczucie dumy i tożsamości wśród mieszkańców regionu.

2) Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych

Operacja własna skupiająca się na tworzeniu warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych (NGO) ma na celu stworzenie sprzyjającego środowiska dla tych instytucji, które odgrywają kluczową rolę w społeczeństwie. Te działania obejmują szereg etapów, takich jak edukacja, wsparcie finansowe, tworzenie sieci i partnerstw, a także poprawę dostępu do usług lokalnych społeczności – w tym wyposażenie istniejących NGO.

3) Aktywizacja lokalnych liderów

Operacja własna związana z aktywizacją lokalnych liderów oraz kształtowaniem świadomości obywatelskiej, wzmocnieniem edukacji liderów życia publicznego i społecznego koncentruje się na identyfikacji, wsparciu i rozwoju liderów w społecznościach na poziomie lokalnym. To mogą być osoby, które już odgrywają kluczowe role w swojej społeczności, jak na przykład przewodniczący rady gminy, nauczyciele, przedsiębiorcy czy wolontariusze, ale także młodzi ludzie, którzy mogą stać się liderami w przyszłości. Aktywizacja liderów będzie obejmować różne działania, takie jak szkolenia i warsztaty rozwoju osobistego, które pomagają w rozwijaniu umiejętności przywódczych, zarządzania projektami, komunikacji i negocjacji oraz wyjazdy studyjne poszerzające horyzonty poznawcze w zakresie rozwoju regionalnego.

4) Rozwój sieci współpracy branż kluczowych

Operacja własna mająca na celu rozwój sieci współpracy wśród kluczowych sektorów gospodarki zakładająca stworzenie platformy do regularnej komunikacji i współpracy pomiędzy kluczowymi podmiotami gospodarczymi na danym obszarze. Będzie obejmować spotkania, warsztaty, konferencje i wyjazdy na targi branżowe. Celem tych działań jest wymiana informacji, doświadczeń i najlepszych praktyk, a także stworzenie możliwości do współpracy i tworzenia partnerstw biznesowych.

5) Mentoring i aktywizacja młodzieży w zakresie promocji postaw przedsiębiorczych

Operacja własna skupiająca się na mentoringu i aktywizacji młodzieży w promocji postaw przedsiębiorczych zakłada wprowadzenie programu edukacji biznesowej skierowanego do młodych ludzi. W pierwszej fazie operacji, zostaną zidentyfikowani i zaangażowani mentorzy – doświadczeni lokalni przedsiębiorcy, liderzy biznesowi, akademicy związani z przedsiębiorczością, którzy będą gotowi dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem z młodzieżą. Kolejnym krokiem będzie opracowanie programu edukacyjnego skierowanego do młodych ludzi, który obejmować będzie różne aspekty przedsiębiorczości, takie jak podstawy zarządzania, finansów, marketingu, ale także umiejętności takie jak kreatywne myślenie, rozwiązywanie problemów czy praca zespołowa. Program będzie realizowany poprzez warsztaty, seminaria, zajęcia praktyczne, a także spotkania z mentorami. Głównym celem operacji jest promocja postaw przedsiębiorczych w oparciu o sukcesy branż kluczowych dla gospodarczego rozwoju obszaru LGD.

Projekty partnerskie i operacje realizowane w partnerstwie

Projekty wykonywane we współpracy na obszarze objętym jedną Lokalną Strategią Rozwoju (LSR) oraz inicjatywy partnerskie (prowadzone przez przynajmniej dwa podmioty, z których co najmniej jeden nie jest z obszaru objętego

daną LSR) - będą wyłanianie w procesie konkursów organizowanych w ramach wdrażania LSR. Zatem, stosowane będą te same kryteria selekcji, ale z dodatkowym ukierunkowaniem na projekty realizowane we współpracy / inicjatywy partnerskie.

Rozdział VIII Plan działania

Plan działania zapewnia konkretną ścieżkę do osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu dla wszystkich planowanych inicjatyw w ramach LSR. Dodatkowo, określa on harmonogram dla osiągnięcia konkretnych wskaźników wyników dla określonych celów szczegółowych zawartych w LSR.

Plan działania jest integralnie związany z podejściem do realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju. Tworząc go, uwzględniono sugestie, uwagi i propozycje mieszkańców, które były zgłaszane w trakcie konsultacji społecznych z lokalnym społeczeństwem. Planowane działania będą prowadzone równolegle i systematycznie, rok po roku, przez cały okres realizacji LSR, aby mieszkańcy mogli korzystać z ciągłego dostępu do usług, które zaspokajają ich potrzeby, takie jak miejsca spotkań dla seniorów czy dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Kluczowe etapy realizacji LSR zostały ustalone zgodnie z postanowieniami umowy ramowej.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Bezpośrednim źródłem finansowania wielofunduszowej LSR będą:

- PS WPR
- EFRR
- EFS+

Na realizację zaplanowanych celów zostanie przeznaczona kwota łączna 3 311 223,00 Euro. Z powyższych środków zostanie sfinansowana realizacja wszystkich celów określonych w LSR, które są spójne z celami wskazanymi w Programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

Powiązania źródeł finansowania z celami LSR

Powiązania źródeł finansowania z przyjętymi celami LSR zostały ukazane w rozdziale 6.1 w tabeli „Cele LSR i ich źródła finansowania”.

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Skuteczne wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym osiągnięcie określonych celów i efektów, jest nierozdzielnie związane z koniecznością stałego monitorowania i regularnej oceny podejmowanych działań.

Monitoring funkcjonowania LGD będzie przeprowadzany przez pracowników Biura LGD oraz przez Zarząd LGD, a więc przez podmioty wewnętrzne.

Monitoringowi będą podlegać takie elementy jak:

1. Harmonogram ogłaszanych konkursów;
2. Budżet LSR;
3. Wskaźniki realizacji LSR;
4. Zainteresowanie stroną internetową LGD;
5. Działalność Biura LGD.

Z kolei ewaluacja czyli obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów, przeprowadzana będzie na 2 poziomach:

- **Ewaluacja wewnętrzna** (bieżąca, realizowana samodzielnie) – ewaluacja wewnętrzna będzie serią przeprowadzonych corocznie warsztatów analityczno - refleksyjnych, których celem będzie bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR,.

Za ewaluację wdrażania LSR odpowiedzialny będzie powołany specjalnie do tego, przez Zarząd LGD, Zespół ds. Ewaluacji LSR, w skład którego wejdą przedstawiciele Zarządu LGD, Rady LGD, Komisji Rewizyjnej oraz inne osoby i podmioty, które zgłoszą się i wyrażą chęć współpracy. Za zebranie niezbędnych danych do przeprowadzenia okresowej ewaluacji odpowiedzialni będą desygnowani pracownicy biura LGD.

Wyniki ewaluacji będą analizowane i wykorzystywane w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności funkcjonowania LGD oraz do sprawowania stałej kontroli wydatkowanych środków publicznych w ramach LSR a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD. W celu właściwego prowadzenia ewaluacji wskaźników LGD będzie również przeprowadzać ankietę monitorującą, której wzór zatwierdza Zarząd LGD.

- **Ewaluacja zewnętrzna** (zlecana zewnętrznym ewaluatorom) – badanie przeprowadzone jednokrotnie w latach 2023-2027. Badanie prowadzone będzie przez niezależnego ewaluatora posiadającego odpowiednie doświadczenie w realizacji badań ewaluacyjnych.

Ewaluacji będą podlegały takie elementy jak:

- Działalność LGD, funkcjonowanie Biura i pracowników;
- Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej;
- Stopień realizacji celów LSR i stopień realizacji wskaźników;
- Harmonogram rzeczowo-finansowy;
- Budżet LSR.

LSR planuje wykorzystanie następujących kryteriów ewaluacji:

- trafność;
- efektywność;
- skuteczność;
- oddziaływanie/wpływ;
- trwałość efektów.

Ewaluacja zewnętrzna dotyczyć będzie co najmniej następujących obszarów badawczych:

- ocena wpływu na kapitał społeczny;
- przedsiębiorczość;
- turystyka i dziedzictwo kulturowe;
- osoby należące do grup w niekorzystnej sytuacji;
- innowacyjność;
- ocena funkcjonowania LGD;
- ocena procesu wdrażania;
- wartość dodana podejścia LEADER/EFSI.

Podczas procesu badawczego zapewniona zostanie triangulacja metod i technik badawczych poprzez zastosowanie analizy danych zastanych, badań jakościowych oraz badań ilościowych.

W wyniku ewaluacji zewnętrznej sporządzony zostanie raport.

Podczas realizacji i oceny LSR, planuje się zaangażowanie lokalnej społeczności w proces oceny. Uwzględnienie mieszkańców obszaru LSR oraz przedstawicieli wszystkich sektorów, przy użyciu metod partycypacyjnych, zostało zastosowane już na etapie formułowania podstaw i elementów LSR. Każdy etap i komponent stworzony dla potrzeb LSR miał charakter partycypacyjny, obejmując angażowanie społeczności lokalnej, w tym przeprowadzanie oceny ex-ante, on-going i ex-post.

Pozyskane z procesu oceny wnioski i rekomendacje, jak również analiza danych z monitoringu, zostaną wykorzystane do:

- Informowania lokalnej społeczności i innych zainteresowanych stron o stopniu realizacji planowanych celów i wskaźników, efektach implementacji LSR, skuteczności wykorzystania funduszy UE;
- Aktualizacji LSR.

Jeżeli monitoring lub ocena wykażą negatywne tendencje (np. niezgodność z planowanym harmonogramem, planem działań LSR, lub inne trudności i problemy ryzykujące realizację LSR), które wymagają interwencji, zostaną zastosowane procedury mające na celu eliminację tych problemów, a w zależności od skali i rodzaju zidentyfikowanych problemów - aktualizację LSR.

Zadania związane z monitoringiem i oceną będą głównie realizowane przez LGD, z możliwością korzystania z usług zewnętrznych ewaluatorów.

Podsumowując, celem zastosowania monitoringu i ewaluacji jest zbadanie czy LGD w sposób właściwy realizuje postawione przed sobą założenia. Stałe monitorowanie i okresowa ewaluacja pozwoli na podniesienie jakości i efektywności podejmowanych działań a wnioski wyciągane z analizy zebranych w trakcie monitoringu i ewaluacji danych, pozwolą na szybką i sprawną odpowiedź na dynamicznie zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze na terenie LGD.

Szczegółowe zasady monitoringu oraz ewaluacji zostały sformułowane w „Procedurze monitoringu i ewaluacji”.

Wykaz wykorzystanej literatury

Źródła internetowe:

- 1) Raport Polska 2030
- 2) Strategia rozwoju kapitału społecznego 2030
- 3) Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”
- 4) Ewaluacja zewnętrzna realizacji LSR LGD „Wadoviana”
- 5) Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
- 6) Raport z badania ankietowego LGD „Wadoviana”.
- 7) Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021, dane cząstkowe, Główny Urząd Statystyczny.
- 8) Powszechny Spis Rolny 2020, Główny Urząd Statystyczny.
- 9) Europejski Zielony Ład, Komisja Europejska 2021.
- 10) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej,
- 11) Sprawozdanie specjalne - Podejście LEADER i rozwój lokalny kierowany przez społeczność ułatwiają lokalne zaangażowanie, ale wciąż nie wykazano w dostatecznym stopniu ich dodatkowych korzyści. Bruksela 2022. Europejski trybunał Obrachunkowy
- 12) Baza Podmiotów Ekonomii Społecznych, www.bazaps.ekonomiaspoleczna.gov.pl/
- 13) GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>
- 14) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/
- 15) Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach (<https://wadowice.praca.gov.pl>)
- 16) Serwis Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego (<https://www.rpo.malopolska.pl/FEM-2021-2027>)

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 Cele i przedsięwzięcia

C.1 Atrakcyjna Wadoviana							
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu i jego wartość	Wskaźnik rezultatu i jego wartość	Alokacja środków na wskaźnik produktu	Zakres wsparcia	Sposób realizacji	Wysokość wsparcia na jedną operację
727 134,00	P.1.1. Rozwój infrastruktury turystycznej	Wskaźnik produktu: RCO 77 – liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem 2	RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 10 000	363 567,00	5 (ii) Rozwój infrastruktury kultury: - rozwój m.in. domów kultury, bibliotek (mediatek), muzeów, w tym wyposażenie w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną, - dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego. Oferta turystyczna: - rozwój szlaków turystycznych oraz tworzenie produktów turystycznych bazujących na lokalnych potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, dzięki wsparciu infrastruktury, do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej.	konkurs EFRR	363 567,00
258 064,51	P.1.2 Rozwój infrastruktury kulturalnej	Wskaźnik produktu: Liczba wybudowanych, zmodernizowanych lub doposażonych obiektów kultury 2	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR. 11 986	129 032,26	6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej;	konkurs WPR	129 032,26
19 354,84	P.1.3 Budowa marki Wadoviana dla produktów lokalnych	Wskaźnik produktu: Liczba działań obejmujących tworzenie marki regionalnej 1	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania odpadami. 30	19 354,84	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i	Operacja własna WPR/ Konkurs WPR	19 354,84

129 032,24	P.1.4 Wsparcie dla gospodarstw agroturystycznych	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju gospodarstw agroturystycznych/ zagród edukacyjnych/ gospodarstw opiekuńczych 4	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego. 4	32 258,06	2. rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania: - gospodarstw agroturystycznych, - zagród edukacyjnych,	Konkurs WPR	32 258,06
32 258,06	P.1.5 Wsparcie dla zagród edukacyjnych	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju gospodarstw agroturystycznych/ zagród edukacyjnych/ gospodarstw opiekuńczych 1	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego. 1	32 258,06	2. rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania: - gospodarstw agroturystycznych, - zagród edukacyjnych,	konkurs WPR	32 258,06
C.2 Wadoviana dla Mieszkańców							
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu i jego wartość	Wskaźnik rezultatu i jego wartość	Alokacja środków na wskaźnik produktu	Zakres wsparcia	Sposób realizacji	Wysokość wsparcia na jedną operację
548 387,11	P.2.1 Poprawa dostępności do usług społecznych	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na poprawie dostępności do usług społecznych 2	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR. 799	274 193,56	4. poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3; 8. włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji;	konkurs WPR	274 193,56
334 089,00	P.2.2 Rozwój usług społecznych i/lub placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży,	PLKCO02 - liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie 20	PLKCR03 – Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług 2	16 704,45	4 (k) - Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, - Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych,	konkurs EFS+	167 044,50
107 526,89	P.2.3 Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych	Wskaźnik produktu: Liczba operacji skierowanych do organizacji pozarządowych 1	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania odpadami. 50	107 526,89	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych;	konkurs WPR/ Operacja własna WPR	107 526,89

19 892,47	P.2.4 Aktywizacja lokalnych liderów	Wskaźnik produktu: Liczba działań adresowanych do lokalnych liderów 1	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób [...] 30	19 892,47	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmocnienie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych; 8. włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji;	operacja własna WPR/ Konkurs WPR	19 892,47
C.3 Wadoviana dla Biznesu							
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu i jego wartość	Wskaźnik rezultatu i jego wartość	Alokacja środków na wskaźnik produktu	Zakres wsparcia	Sposób realizacji	Wysokość wsparcia na jedną operację
967 741,94	P.3.1 Rozwój działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa 9	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR. 0	107 526,88	1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej;	konkurs WPR	107 526,88
129 032,26	P.3.2 Zakładanie działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa 4	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR. 4	32 258,07	1. rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,	konkurs WPR	32 258,07
17 204,30	P.3.3 Rozwój sieci współpracy branż kluczowych	Wskaźnik produktu: Liczba zaangażowanych podmiotów sektora gospodarczego 10	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych 10	1 720,43	7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmocnienie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych;	operacja własna WPR/ konkurs WPR	17 204,30
21 505,38	P.3.4 Mentoring i aktywizacja młodzieży w zakresie promocji postaw przedsiębiorczych	Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych 1	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych 40	21 505,38	8. włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji;	operacja własna WPR/ konkurs WPR	21 505,38

Załącznik nr 2 Plan działania

CEL	lata		do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	
C.1.	Atrakcyjna Wadoviana														
P.1.1. Rozwój infrastruktury turystycznej	Wskaźnik produktu: RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0	0%	2	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	EFRR	
P.1.2 Rozwój infrastruktury kulturalnej	Wskaźnik produktu: Liczba wybudowanych, zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów kultury i turystyki	0	0%	0	0%	2	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR	
P.1.3 Budowa marki Wadoviana dla produktów lokalnych	Wskaźnik produktu: Liczba działań obejmujących tworzenie marki regionalnej	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	100%	0	100%	PS WPR	
P.1.4 Wsparcie dla gospodarstw agroturystycznych	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju gospodarstw agroturystycznych	0	0%	4	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR	
P.1.5 Wsparcie dla zagród edukacyjnych	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju gospodarstw agroturystycznych/ zagród edukacyjnych	0	0%	1	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR	
Wskaźnik rezultatu W.1.1	RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0		0		10 000		0		0		0		EFRR	
Wskaźnik rezultatu W.1.-2	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.	0		0		0		11 986		0		0		PS WPR	
Wskaźnik rezultatu W.1.3	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom	0		0		0		0		30		0		PS WPR	
Wskaźnik rezultatu W.1. 4	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	0		0		4		0		0		0		PS WPR	
Wskaźnik rezultatu W.1.5	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	0		0		1		0		0		0		PS WPR	

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	
C.2.	Wadoviana dla Mieszkańców													
P.2.1 Poprawa dostępności do usług społecznych	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na poprawie dostępności do usług społecznych	0	0%	0	0%	2	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
P.2.2 Rozwój usług społecznych i/lub placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży,	PLKCO02 – Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	0	0%	20	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	EFS+
P.2.3 Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych	Wskaźnik produktu: Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem	0	0%	1	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
P.2.4 Aktywizacja lokalnych liderów	Wskaźnik produktu: Liczba działań adresowanych do lokalnych liderów	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.1	R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie:liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.	0	X	0	X	0	X	799	X	0	X	0	X	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.2	PLKCR03 – Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	0	X	2	X	0	X	0	X	0	X	0	X	EFS+
Wskaźnik rezultatu W.2.3	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób [...]	0	X	0	X	50	X	0	X	0	X	0	X	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.4	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób [...]	0	X	0	X	0	X	0	X	30	X	0	X	PS WPR

CEL	lata	do 31.12.2024			do 31.12.2025			do 31.12.2026			do 31.12.2027			do 31.12.2028			do 31.12.2029			Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco			
C.3.	Wadoviana dla Biznesu																			
P.3.1 Rozwój działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0	0%	5	55,56%	4	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR		
P.3.2 Zakładanie działalności gospodarczej branż kluczowych dla obszaru LGD	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	0	0%	4	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR		
P.3.3 Rozwój sieci współpracy branż kluczowych	Wskaźnik produktu: Liczba zaangażowanych podmiotów sektora gospodarczego	0	0%	0	0%	0	0%	10	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR		
P.3.4 Mentoring i aktywizacja młodości w zakresie promocji postaw przedsiębiorczych	Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR		
Wskaźnik rezultatu W.3.1	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.	0	X	0	X	0	X	0	X	0	X	0	X	0	X	0	X	PS WPR		
Wskaźnik rezultatu W.3.2	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.	0	X	0	X	4	X	0	X	0	X	0	X	0	X	0	X	PS WPR		
Wskaźnik rezultatu W.3.3	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych	0	X	0	X	0	X	0	X	10	X	0	X	0	X	0	X	PS WPR		
Wskaźnik rezultatu W.3.4	R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych	0	X	0	X	0	X	0	X	40	X	0	X	0	X	0	X	PS WPR		

Załącznik nr 3 Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	(EUR)
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 250 000,00	727 134,00	334 089,00	3 311 223,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	512 500,00	58 956,00	58 956,00	630 412,00
Razem	2 762 500,00	786 090,00	393 045,00	3 941 635,00

Załącznik nr 4 Plan wykorzystania budżetu LSR

Fundusz	Środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0,00	0,00%	794 623,66	35,32%	241 935,49	46,07%	1 174 462,37	98,27%	29 032,26	99,56%	9 946,23	100,00%	0,00	100,00%
EFS+	0,00	0,00%	334 089,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
EFRR	0,00	0,00%	727 134,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
RAZEM	0,00	0,00%	1 855 846,66	56,05%	241 935,49	63,35%	1 174 462,37	98,82%	29 032,26	99,70%	9 946,23	100,00%	0,00	100,00%